

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА СТРАТЕГІЧНИХ СТУДІЙ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач випускової кафедри

 Ніна РЖЕВСЬКА

« 07 » 06 _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 291 «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ
СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЯ»

**Тема: « «РОЗУМНА СИЛА» ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОСИЛЕННЯ ПОЗИЦІЙ
РЕСПУБЛІКИ КОРЕЯ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ»»**

Виконавець: здобувач вищої освіти 4 курсу, 409 групи, Литинська Христина
Євгенівна

Керівник: професор кафедри міжнародних відносин та стратегічних студій студій,
д.і.н., професор Троян Сергій Станіславович

Нормоконтролер:

Сергій ТРОЯН

КИЇВ 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	2
«РОЗУМНА СИЛА» У ВИМІРІ МІЖНАРОДНОЇ І РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ	4
1.1 Теорія «м’якої сили» і «розумної сили» Дж. С. Ная	4
1.2 Розвиток «м’якої сили» у зовнішній політиці Південної Кореї	12
РОЗДІЛ 2	25
РОЛЬ «М’ЯКОЇ» ТА «ЖОРСТКОЇ» МІЦІ У ДВОСТОРОННІХ ВІДНОСИНАХ З КРАЇНАМИ РЕГІОНУ	25
2.1 Республіка Корея - Японія	25
2.2 Республіка Корея – Китай	33
2.3 Республіка Корея – КНДР	50
РОЗДІЛ 3	66
«М’ЯКА СИЛА» ПІВДЕННОЇ КОРЕЇ У ВІДНОСИНАХ З УКРАЇНОЮ	66
3.1 Становлення і розвиток відносин між Південною Кореєю та Україною	66
3.2 Вплив «м’якої сили» на двосторонні відносини держав	77
ВИСНОВКИ	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:	88
ДОДАТКИ	101
Додаток А	101
Додаток Б	102
Додаток В	103
Додаток Д	105

ВСТУП

Актуальність: сьогодні південнокорейська культурна продукція користується всесвітньою популярністю. Це явище створює ефект хвилі, яку стали називати «корейська хвиля» або «халлю». Цей феномен охоплює шанувальників корейського кіно, телешоу та поп-музики по всьому світу. Глобальна популярність Південної Кореї знаходить своє відображення у численних перевагах для розвитку країни: збільшення експорту та економічного зростання, покращення національного іміджу, поліпшення міжнародних відносин та ефективності публічної дипломатії.

Однак для сталого розвитку країни самої «м'якої сили» недостатньо. Автор концепцій «м'якої» та «розумної сили», американський політолог Джозеф С. Най зазначає те, що добре збалансований рівень «жорсткої» та «м'якої сили» є ефективнішою стратегією або ж «розумною силою», що може надати державі значні можливості для зростання та процвітання. Зокрема і політична ситуація навколо Південної Кореї спонукає її до розгортання потужних засобів «жорсткої сили». Ця держава середнього розміру з самого початку своєї історії опинилася у напруженому сусідстві геополітичних гігантів. Таким чином, для країни є екзистенційно важливим мати могутню військову силу. До того ж, «жорстку силу» Південної Кореї важко ігнорувати: її збройні сили входять у світову десятку за своєю потужністю.

Тому як у дослідників, так і у громадян Південної Кореї постає питання чи зможе «м'яка сила» країни допомогти Сеулу хоча б частково змінити геополітичну долю Східної Азії або принаймні згладити найгостріші кути в розрахунках «жорсткої сили» і геополітиці регіону. Або ж її культурний феномен все ж має силу якісно змінити дипломатичний та багатосторонній простір в умовах глобалізації? І чи є доцільним використання гібридної сили країною у вирішенні суперечок або «м'яка сила» все ще поступається «жорсткій» у таких випадках?

Вплив південнокорейської «м'якої сили» став більш помітним, коли міжнародні ЗМІ почали висвітлювати цей феномен. Такі видання як «CNN», «The New York Times», «The Guardian», «Korean Herald» у своїх статтях пропонували власний аналіз причин культурного успіху Південної Кореї. Ґрунтовні дослідження цього явища

проводили такі дослідницькі інститути як «RAND», «Carnegie», «Air University», «E-International Relations», «SageJournals» Університет Південної Каліфорнії.

Мета: проаналізувати вплив «м'якої» і «жорстокої сили» на розвиток Південної Кореї, її відносини з іншими державами Східної Азії та з Україною.

Завдання:

- розкрити значення понять «м'яка», «жорстка», «розумна сила»;
- визначити ключові складові «м'якої сили» Південної Кореї ;
- дослідити пріоритети міжнародної та зовнішньої політики Республіки Корея;
- визначити яку роль відіграє культурна і військова складова у відносинах з країнами регіону;
- проаналізувати значення «м'якої сили» у корейсько-українських відносинах.

Об'єкт дослідження: сучасне міжнародне становище і зовнішня політика Республіки Корея.

Предмет дослідження: концепція «розумної сили» Південної Кореї як інструмент зовнішньополітичного впливу держави.

Методи: методи аналізу обраних джерел, що відповідають темі роботи та синтезу власного викладу матеріалу, узагальнення опрацьованої інформації та виявлення причинно-наслідкових зв'язків, зіставлення та порівняння історичних подій, що мають вплив на зовнішню політику досліджуваної держави та на її відносини з країнами регіону та України, SWOT-аналіз зовнішньої політики досліджуваної держави, івент-аналіз ключових подій, метод-сценаріїв для прогнозування розвитку ситуації в регіоні.

Апробація отриманих результатів: виступ і публікація тези «Корейська хвиля як феномен культурної дипломатії Південної Кореї» на Міжнародній науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «ПОЛІТ. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ» 2023 р., виступ і публікація тези «Роль «розумної сили» в дипломатії Республіки Корея» на Всеукраїнській науково-практичній конференції «ДИПЛОМАТІЯ В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ» 2024 р.

РОЗДІЛ 1

«РОЗУМНА СИЛА» У ВИМІРІ МІЖНАРОДНОЇ І РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

1.1 Теорія «м'якої сили» і «розумної сили» Дж. С. Ная

Здавна поняття «держава» пов'язувалося і асоціювалося з силою, могутністю, із здатністю використовувати всі наявні ресурси суспільства для досягнення великих «державних» цілей. Грандіозні споруди Єгипту і Стародавнього Китаю, дороги Риму, монументальне мистецтво тоталітарних режимів стали результатом мобілізації всіх сил суспільства державою. При цьому держава намагається сконцентрувати всі можливі як наявні, так і потенційні ресурси задля збільшення своєї потуги. Англійський філософ Томас Гоббс вважав, що: «Держава — це єдине лице (one person), яке може використовувати силу і засоби всіх тих, хто зробив його відповідальним, і саме так, як воно вважає за необхідне для їх миру та спільного захисту». Можна вважати, що фактично відстоювалось і виправдовувалося насильство державою як фактор політики, на практиці такі ідеї втілювалися в доктринах, які встановлювали і закріплювали нерівноправні відносини, тиску та примусу [1].

Метою володіння достатньою силою для держави є здатність здійснювати активний вплив на процеси, що відбуваються в світі, на прийняття рішень іншими державами, адже це можливість нав'язати свою волю. В період «холодної війни», 70-80 років ХХ століття, у США силу визначали як «сукупність військового, економічного, науково-технічного потенціалу, географічно-стратегічне положення, людські і матеріальні ресурси, дипломатичне мистецтво, ідейно-моральний стан населення країни — все те, що повинно враховуватись і може бути використане для проведення імперіалістичної політики нав'язування іншим своєї волі і панування, насильства, шантажу, диктату, погроз, для підготовки і проведення інтервенцій, конфронтації, війн» — як визначав радянський дослідник зовнішньої політики США Ю. Мельников [1].

Сучасна світова громадськість виступає за обмеження збройного компоненту сили держави. Тому якщо раніше сила держави вимірювалась у її військовій потузі, то зараз елементами впливу стали: економічна, енергетична залежність, а також високі технології, космічні проекти, міжнародний авторитет. Тобто нові можливості впливу на інші суб'єкти міжнародних відносин, у тому числі через феномен «м'якої сили».

Автором концепції «м'якої сили» є відомий американський політолог Джозеф С. Най молодший. Політолог розробляв свою теорію у період панування теорії «неореалізму» Кеннета Волтца у 1980-х роках. Ця система була схожа на мікроекономічну модель, у якій в основі розвитку є конфігурація сил у системі міжнародних відносин або ж кількість полюсів, що формують структуру системи. Саме тому його ще називають структурний реалізм [2].

Приблизно у той самий час Джозеф Най і Роберт Оуен Когейн опублікували книгу «Влада та взаємозалежність: Світова політика в перехідний період» («Power and Interdependence: World Politics in Transition»), яка започаткувала «неоліберальний» підхід у міжнародних відносинах. Автори намагалися відобразити зростаючу важливість транснаціональних відносин, економічної взаємозалежності, міжнародних правових режимів та інституцій [3].

При цьому політологи не відкидали реалізм. Вони стверджували, що аналітики повинні починати з загальної структури влади і реалізму, але не зупинятися на цьому: «Я скаржуся не на те, що реалісти починають з традиційних елементів влади, а на те, що вони зупиняються так швидко після того як вони почали, не усвідомлюючи, що існує набагато більше того, що потрібно було б пояснити» —написав у своїй статті «Неореалізм проти неолібералізму» («Neo-Realism vs. Neo-Liberalism») Джозеф Най. Він також говорить про те, що: «Реалізм не є неправильним підходом до влади в міжнародних відносинах, він просто недостатній» [4].

Іншим політичним питанням, яке турбувало Дж. Ная у той час, було питання про те, як реагувати на поширену думку про те, що американська могутність занепадає. Бестселер видатного британського історика Пола Кеннеді «Злети і падіння великих держав» (The Rise and Fall of the Great Powers) був найвідомішим серед

багатьох праць, які стверджували, що США перебувають у стані імперського перенапруження і їхня міць занепадає. Книга Дж. Ная «Покликані бути лідером: мінлива природа американської могутності» («Bound to Lead: the Changing Nature of American») 1990 року стала відповіддю на цю поширену думку. У своїй книзі Джозеф С. Най не погоджувався з британським істориком, оцінюючи американські владні ресурси в традиційних економічних і військових термінах. Але окрім цього, автор зауважив, що США також могли досягти бажаних результатів завдяки своїй привабливості, а не лише погрозам застосування примусу чи грошових виплат. Відрізнивши методи «жорсткої сили», Дж. Най назвав це «м'якою силою».

У ході написання книги, Дж. Най замислювався над тим, як ми можемо виміряти владу держави. Йому було зрозуміло, як ми маємо вимірювати військову та економічну потужність, але коли він підсумовував ці показники, він помітив, що чогось все ще не вистачає. «Американська здатність змусити інших робити те, що ми хочемо, ґрунтується не лише на військовій та економічній силі, але й на здатності змусити їх хотіти того, що ми хочемо, залучити інших до наших цілей», — пояснює він [5].

У своїй статті «Soft power: the evolution of a concept» («М'яка сила: еволюція концепції») для британського політичного журналу «Journal of Political Power» Джозеф Най згадував, що у ході роботи над книгою та формулюванням своєї концепції, він вивчав літературу про політичну владу, у якій помітив, що здебільшого дослідники міжнародних відносин використовували підхід відомого американського політолога Роберта Даля, за яким влада означає примус до дій, без пояснення об'єкту ситуації в міжнародній обстановці. [6] Дж. Най прагнув вийти за рамки класичного розуміння сили у світовій політиці і утвердити ширшу концепцію влади. Класична концепція влади зводилась до того, що «А» контролює і домінує над «Б», але Джозеф Най у своєму концепті зміщує фокус уваги на модель відносин, коли «А» досягає бажаних результатів спільно з «Б».

Описуючи свою теорію, американський політолог зазначав, що при розробці ідеї «м'якої сили» він думав про неї як про академічну концепцію, що має заповнити прогалину в уявленнях дослідників міжнародних відносин про владу, але, на його

подив, вона поступово набула набагато ширшого політичного резонансу як концепція, корисна для державних лідерів. Хоча політолог розробляв термінологію у контексті дослідження американської влади, вона не обмежується лише політикою Сполучених Штатів. Особливо популярною теорія стала у Японії, з огляду на її пацифістську конституцію. В процесі становлення Європейського Союзу, все більше європейських лідерів почали апелювати до «м'якої сили», можливо, для того, щоб збалансувати дефіцит «жорстких» військових ресурсів. Однак розмір європейського фінансового ринку і розробка нормативних стандартів для єдиного ринку надали ЄС певної економічної «жорсткої сили», яку британський журнал «The Economist» назвав «ефектом Брюсселя» [7]. До цієї «жорсткої» економічної сили додалася певна «м'яка сила», пов'язана з успіхом ЄС, його моделлю багатостороннього співробітництва та програмами допомоги. Отже, термін «м'яка сила» став політично корисним для європейських політичних еліт.

Найбільшим сюрпризом для самого автора концепції Дж. Ная щодо успіху «м'якої сили» був, виступ 2007 року президента КНР Ху Цзіньтао на 17-му з'їзді Комуністичної партії Китаю, який заявив, що Китаю необхідно інвестувати в м'яку силу. «Я ніколи не міг уявити, що ці ідеї одного дня прозвучатимуть з вуст президента Китаю», — згадує Джозеф Най [6].

Спочатку термін «м'яка сила» мало використовувався американськими політичними лідерами. Американська політична культура та риторика скоріше надає перевагу «жорсткості», ніж «м'якості». Але, за іронією, одними з перших, хто почав використовувати цей термін, були американські військові. Так у 2007 році Військово-морський флот США оголосив «м'яку силу» важливою частиною своєї стратегії [6].

У 2004 році Джозеф С. Най більш детально розглянув тему в книзі «М'яка сила: засоби досягнення успіху у світовій політиці» («Soft Power: The Means to Success in World Politics»). У якій він пояснив, що «м'яка сила» є лише одним з компонентів сили в міжнародних відносинах і рідко буває достатньою сама по собі. Здатність поєднувати «жорстку» і «м'яку силу» в успішних стратегіях, де вони підсилюють, а не протидіють одна одній, можна назвати «розумною силою». Він визначив її як успішне поєднання ресурсів «жорсткої» та «м'якої сили» у ефективну стратегію [8].

Надалі Дж. Най розвинув свої концепції в книзі «Майбутнє сили» («The Future of Power»), розширивши їхнє використання, зокрема, в кіберпросторі [9]. Хоча в цій роботі автор більш детально дослідив різні аспекти концепції «м'якої сили», центральне визначення, тобто здатність впливати на інших і досягати бажаних результатів шляхом залучення і переконання, а не примусу чи грошових виплат, залишилося незмінним.

У 2007 році, коли ситуація в Іраку продовжувала погіршуватися, Най став співголовою «Комісії з питань розумної сили» Центру стратегічних і міжнародних досліджень у Вашингтоні, щоб просувати цю концепцію серед політичної спільноти. За участю колишніх сенаторів і суддів Верховного суду вони сподівалися використати «м'яку» і «розумну» силу з політичною метою — вплинути на американську зовнішню політику. Згодом, міністр оборони Роберт Гейтс публічно закликав США більше інвестувати в «м'яку силу». Через кілька років міністр оборони Джеймс Меттіс заявив Конгресу, що якщо не інвестувати в «м'яку силу» держдепартаменту та Агенції з міжнародного розвитку (AID), то доведеться купувати більше набоїв [10].

У міжнародній політиці ресурси, які створюють «м'яку силу», значною мірою впливають із цінностей, які країна виражає у своїй культурі, у прикладах, які вона подає своєю внутрішньою політикою, а також у тому, як вона будує свої відносини з іншими країнами. У статті «Публічна дипломатія і «м'яка сила» для американського наукового журналу «The ANNALS» Джозеф Най вважає, що: «Публічна дипломатія — це інструмент, який уряди використовують для мобілізації цих ресурсів для комунікації та залучення громадськості інших країн, а не лише їхніх урядів. Публічна дипломатія намагається залучити, привертаючи увагу до цих потенційних ресурсів через мовлення, культурний експорт, організацію обмінів тощо» [11].

У статті Дж. Най наводив у приклад слова колишнього міністра закордонних справ Франції, який зауважив, що американці сильні, тому що вони можуть «надихнути мрії і бажання інших, завдяки майстерності зображення світових образів за допомогою кіно і телебачення і тому, що з цих же причин велика кількість студентів з інших країн приїжджають до Сполучених Штатів, щоб здобути освіту» [11]. А

німецький редактор Йозеф Йоффе вважав, що: « «м'яка сила» Америки є навіть більшою, ніж її економічні та військові активи».

Дж. Най стверджує, що «м'яка сила» країни ґрунтується насамперед на трьох ресурсах: її культурі, там, де вона приваблива для інших, її політичних цінностях, коли вона дотримується їх вдома і за кордоном та її зовнішній політиці, коли вона вважається легітимною і має моральний авторитет» [11]. Політолог переконаний у тому, що використання цих ресурсів допомогло підірвати віру в комунізм за «залізною завісою»: «Коли Берлінська стіна нарешті впала у 1989 році, вона зруйнувалася під ударами молотків і бульдозерів, а не під артилерійським вогнем».

Таким чином, публічна дипломатія — це не лише кампанії зі зв'язків з громадськістю, донесення інформації та створення позитивного іміджу. Безумовно, все це є її частиною, але публічна дипломатія також передбачає побудову довгострокових відносин, які створюють сприятливе середовище для урядової політики. Поєднання урядової інформації з довгостроковими культурними відносинами залежить від трьох вимірів публічної дипломатії, і всі три є важливими вважає Джозеф С. Най [11].

Перший вимір — це щоденна комунікація, яка передбачає роз'яснення контексту внутрішньо та зовнішньополітичних рішень. Після прийняття рішень урядовці в сучасних демократичних країнах зазвичай приділяють багато уваги тому, що і як сказати пресі. Але вони, як правило, зосереджуються на внутрішній пресі. Зарубіжна преса має стати важливою метою для першого етапу публічної дипломатії. Сюди має включатись підготовка до врегулювання кризових ситуацій, здатність до швидкого реагування, спростування неправдивих звинувачень.

Другий вимір — це стратегічна комунікація, набір простих тем, подібних для політичної чи рекламної кампанії, для посилення центральних тем або для просування певної урядової політики.

Третій вимір публічної дипломатії — це розвиток тривалих відносин з ключовими партнерами протягом багатьох років за допомогою обмінів, семінарів, конференцій, медіа-каналів.

Кожен з цих трьох вимірів публічної дипломатії відіграє важливу роль у створенні привабливого іміджу країни, який може покращити її перспективи на отримання бажаних результатів. Але навіть найкраща реклама не може продати «непопулярний товар». Як зазначає Дж. Най: «Політика, яка виглядає як вузько корислива або представлена зарозуміло, швидше за все, обмежуватиме, а не створюватиме м'яку силу.» «Комунікаційна стратегія не може працювати, якщо вона суперечить суті політики. Дії говорять голосніше, ніж слова, і публічна дипломатія, яка виглядає як вітрина для демонстрації жорсткої сили, навряд чи матиме успіх» [11].

Американський політолог вважає хорошим прикладом країни, яка здійснюють майже всю свою публічну дипломатію через дії, а не слова, Норвегію. Незважаючи на те, що ця держава має лише 5 мільйонів населення, її мова чи культура не є міжнародною, вона не є центром зосередження організацій, тим не менш, вона розвинула свій голос і присутність, що є «непропорційними її скромним розмірам і ресурсам», «завдяки безжальній пріоритизації своїх цільових аудиторій і концентрації на єдиному меседжі — Норвегії як силі, що бореться за мир у всьому світі» [12]. Відповідна діяльність включає посередництво у врегулюванні конфліктів на Близькому Сході, у Шрі-Ланці та Колумбії, а також великий бюджет допомоги та часту участь у миротворчих місіях. Звичайно, не всі дії Норвегії є послідовними, але загалом Норвегія демонструє нам, як невелика країна може зайняти дипломатичну нішу, що підвищує її імідж та роль.

Однак, вчений наголошує на тому, що важливо не лише підкріплювати слова діями, але й пам'ятати, що ті ж самі слова, які є найбільш успішними у спілкуванні з внутрішньою аудиторією, можуть мати негативний вплив на іноземну аудиторію. Наприклад, коли президент Дж. В. Буш використав термін «вісь зла» для позначення Іраку, Ірану та Північної Кореї у своєму посланні «Про становище країни» («State of the Union») у 2002 році, це було добре сприйнято всередині країни. Проте іноземці відреагували проти об'єднання розрізнених дипломатичних ситуацій під одним ярликом. Так само, хоча оголошення «війни з тероризмом» допомогло мобілізувати підтримку громадськості і Конгресу після 11 вересня 2001 року, багато іноземців

вважали, що Сполучені Штати ускладнюють спільні зусилля по боротьбі з тероризмом [11].

Тим не менш, було б помилкою розглядати публічну дипломатію лише в термінах протистояння. Іноді створюється конкуренція по типу «моя інформація проти вашої інформації», але часто обидві сторони можуть отримати вигоду від цього. «Німецька публічна дипломатія під час «холодної війни» є гарним прикладом» — вважає Дж. Най [11]. На відміну від французької публічної дипломатії, яка прагнула продемонструвати незалежність від США, ключовою темою німецької публічної дипломатії було показати себе як надійного союзника в очах Америки. Так, цілі німецької та американської політичної інформації були взаємодоповнюючими. Таким чином, політичні лідери можуть мати спільні та схожі цілі: наприклад, просування демократії та прав людини. За таких обставин координація програм публічної дипломатії може принести спільну користь.

Отже, концепція «soft power» — «м'яка сила» Джозефа С. Ная стала відповіддю на низку проблем, які виникли перед США після завершення «холодної» війни, найперше, йшлося про збереження свого іміджу та авторитету США як наддержави на міжнародній арені. Зараз в період глобальної інформаційної епохи кардинально зріс інформаційний вплив, що дає широкий простір для застосування «м'якої сили». Таким чином наголошується на тому, що нині під впливом процесів глобалізації та в умовах формування нової міжнародної поліцентричної системи, головними чинниками впливу держав на світову політику поряд з військово-політичною вагою та економічними ресурсами виступають чинники «м'якої сили»: досягнення у сфері культури і мистецтва, науки, технологій, освіти. Здатність ефективно поєднувати «жорстку» і «м'яку силу» є «розумною силою». Публічна дипломатія є важливим інструментом в арсеналі «розумної сили», але «розумна» публічна дипломатія вимагає розуміння ролі співпраці, комунікації, ролі громадянського суспільства у створенні «м'якої сили».

1.2 Розвиток «м'якої сили» у зовнішній політиці Південної Кореї

За останні кілька десятиліть південнокорейська культура набула популярності у всьому світі. Починаючи з 1990-х років культурна політика під керівництвом уряду перейшла від зосередження на економічній стратегії до національного брендингу та «м'якої сили» та мала позитивний вплив як на внутрішню систему індустрії культури, так і сприяла просуванню Південної Кореї за кордоном.

Серед головних чинників, які сприяють розвитку південнокорейської «м'якої сили» слід виділити наступні три аспекти: успішна історія економічного розвитку та демократизації, розвиток креативного контенту, який призвів до його глобальної конкурентоспроможності, а також розвиток цифрових технологій.

Економічний ріст Південної Кореї часто називають економічним дивом або «Чудом на річці Хан». Адже Південна Корея продемонструвала швидку трансформацію з країни «третього світу» до високорозвиненої держави з однією з найбільших економік у світі. Ще у 1945 році Республіка Корея була бідною країною, з переважно аграрною економікою, яка не могла досягти продовольчої незалежності. На тлі Корейської війни у 1951-1953 рр., у державі виникла політична і соціальна нестабільність на додаток до загальної бідності. Війна зруйнувала і без того слабку економічну інфраструктуру, ще більше знизила рівень життя і поглибила залежність від зовнішньої допомоги, зокрема гуманітарної. Поставки продовольства з США становили левову частку допомоги у наступні два десятиліття. Після 1965 року частка США в загальному обсязі іноземного капіталу, почала зменшуватися, і було розпочато політику інтенсивної індустріалізації, орієнтованої на експорт. Уряд впроваджував макроекономічну, торговельну та промислову політику, спрямовану на захист і розвиток національних компаній, як великих, так і малих. До того ж, інтенсивна індустріалізація передбачала впровадження інновацій, розповсюдження знань і технологій через державні науково-дослідні інститути і через підтримку приватних інститутів і промислових підприємств [13].

Таким чином, політика, що лежить в основі успішного розвитку, підірвала усталений авторитаризм і зароджувала демократію. Всупереч намірам авторитарних режимів у Республіці Корея, високоосвічена робоча сила, що з'явилася в результаті

освітньої політики та політики формування людського капіталу, розвитку сільських територій, залучення громадських організацій, а також профспілок і робітничих організацій — всі ці елементи процесу розвитку в умовах авторитарного правління — стали життєво важливими рушійними силами демократизації.

Війна стала одним з найбільшим уроком для південнокорейців, що навчила цінності свободи. Цей досвід заклав основу для патріотизму у серцях студентської молоді та військовослужбовців і став головним двигуном модернізації країни. У ході розвитку урядових структур, південнокорейці показували себе як справді активне громадянське суспільство. Коли головні урядовці намагались зміцнити своє авторитарне правління, вони стикались з масовими протестами, які закликали до демократизації держави. Так, у 1960 році, коли правляча Ліберальна партія сфальсифікувала президентські вибори, студентська молодь вийшла на вулиці на знак протесту. Ситуація погіршилася, коли багато демонстрантів були розстріляні поліцією, що призвело до масових протестів, які отримали назву Квітнева революція. Результатом якої стали: відставка тодішнього президента, зміни у Конституції, зміна системи міністерств та Національної асамблеї [14].

Також відомою подією є акції протесту у місті Кванджу 1980 року. Рух був відповіддю на державний переворот 17 травня, що влаштувала група армійських офіцерів на чолі з Чон Ду Хваном, задля захоплення влади. У русі за демократизацію брали участь звичайні громадяни, серед яких були і студенти. Але справжнє повстання почалось після надзвичайно жорсткого поводження зі студентами-протестувальниками. На жаль, демократичне повстання в Кванджу було жорстоко придушене військовими. У 2011 році документи про повстання в Кванджу були внесені до Реєстру ЮНЕСКО «Пам'ять світу» [14].

Кванджу згодом стане місцем об'єднання для продовження студентських протестів і тривалої кампанії за демократію, яка тривала протягом 1980-х років. Це сприяло остаточному виходу Чона з політики у 1987 році і обрання нового президента Ро Де У. Цікаво те, що власне рішення Ро Де У піти у відставку було наслідком зростаючого невдоволення урядом і страху, що студентські протести поставлять під загрозу проведення Олімпійських ігор у Сеулі в 1988 р. [14]. Президент Ро сподівався,

що саме ця подія стане індикатором підвищення міжнародного авторитету Південної Кореї.

Наступні уряди ставили за мету вже не тільки економічне відновлення і зростання, а і розвиток демократії, соціальний розвиток, розвиток дипломатичних відносин з країнами регіону. Тож Республіка Корея пережила кілька важливих суспільних подій на шляху свого становлення взірця ліберальної демократії.

Другим важливим компонентом у збільшенні конкурентоспроможності «м'якої сили» Південної Кореї є розвиток її креативного контенту. Цей аспект теж пов'язаний з історичним розвитком Кореї. Адже модернізація та глобалізація швидко досягнули Південну Корею, що зробило її культуру сумішшю власних традицій і сучасних і глобальних цінностей, яку вона відображає у культурному продукті, привабливого для міжнародної аудиторії [15].

Крім того, конкурентоспроможність вітчизняних культурних ринків є рушійною силою у створенні творчого контенту. Незважаючи на різноманітність каналів, все рівно все ще існує конкуренція між різними платформами за отримання контенту. До того ж, існує очевидна унікальність стилю кей-поп (поп-музика Південної Кореї), у його художньому наповненні, характерному виконанні, поєднанні різних жанрів, професійній хореографії, стильному зовнішньому вигляді співаків, сюжетних постановках. Однак кількість співаків, які можуть дебютувати і досягти успіху, дуже обмежена, тому потрапляння у цю індустрію також є висококонкурентним. Можна сказати, що високий рівень вокалу і хореографії обумовлені обмеженістю ринку і конкурентністю. Таким чином, через обмежений внутрішній ринок, контент стає все більше орієнтованим на ширшу міжнародну аудиторію, яка відкриває більші можливості [15].

Зрештою, важко розмірковувати про поширення південнокорейської «м'якої сили», не беручи до уваги розвиток цифрових технологій, особливо зміну медіа-середовища та розвиток соцмереж. Наприклад, розширення цифрового супутникового мовлення сприяло популярності південнокорейських телевізійних драм у Китаї, Японії та Тайвані в 1970-2000-х роках. Зі збільшенням кількості супутникових трансляцій у сусідніх країнах для мовлення потрібен був різноманітний і численний

контент. Ця зміна медіа-середовища дала можливість корейському кіноринку вийти в інші країни. У випадку з кей-поп, соціальні мережі, зокрема YouTube, Twitter і Facebook, сприяли глобальній експансії і запропонували економічно ефективні платформи для просування. Такі канали також надають глобальному шанувальнику можливість спілкуватися з артистами в режимі реального часу, таким чином, поширюючи фан-культуру і надалі. Це значною мірою сприяло географічному розширенню південнокорейської «м'якої сили». Навіть у Європі та Сполучених Штатах, які історично мають відносно високі міжкультурні бар'єри, соціальні медіа стали засобом для поширення «корейської хвилі».

До того ж, однією з головних рушійних сил «м'якої сили» Південної Кореї є підтримка уряду. З кінця 1990-х років південнокорейська індустрія культури і її експорт почали швидко зростати, що стало результатом організаційної підтримки південнокорейського уряду. Уряд впроваджував різні форми культурної політики в рамках економічної стратегії. Сеул почав активно формувати культурну політику і використовувати культурну індустрію для стимулювання економічного зростання в 1990-х роках. Пізніше така політика перетворилася на інструменти публічної дипломатії.

Цікавим є те, що однією з причин прийняття рішення про розвиток культурної індустрії Південної Кореї став успіх кіноіндустрії США. Відома історія про випадок, коли Президентська консультативна рада з питань науки і технологій виступила з презентацією для президента Кіма Йон Сама (1993-1998 рр.) щодо потенційного експорту культурної індустрії, у якій рада вказала на той факт, що голлівудський фільм «Парк Юрського періоду» 1993 року приніс стільки ж прибутку, скільки експорт 1,5 мільйона автомобілів «Hyundai» за кордон [16].

Відтоді південнокорейські уряди впроваджували різноманітну політику підтримки культурних індустрій, зосереджуючись, головним чином, на експортоорієнтованій економічній стратегії. З 1998 року адміністрація Кім Де Чжуна (1998-2003 рр.), оголосила План розвитку підтримки індустрії «Халлю» (культурне явище глобальної популярності корейської культури), спрямований на збільшення впливу південнокорейської культурної індустрії. У той час адміністрація Кіма

збільшила бюджет на культурну індустрію з 14 мільйонів доларів США у 1998 році до 84 мільйонів доларів США у 2001 році. Аналогічно наступна адміністрація Но Му Хьона (2003-2008 рр.) збільшила субсидії для культурних стартапів [17].

Уряд також інвестував в ініціативи для покращення клімату культурної індустрії та ухвалювали закони для захисту внутрішніх культурних ринків. Наприклад, у 1999 році було прийнято Основний закон про культурну індустрію, у 2001 році створено Агентство культури та медіа-контенту, а у 2002 році — Закон про розвиток індустрії цифрового контенту в Інтернеті. Крім того, Закон про просування кіно 1995 року спрямований на захист вітчизняної кіноіндустрії Південної Кореї шляхом запровадження квот на демонстрацію фільмів на великих екранах [18].

Згодом уряд Лі Мьон Бака (2008-2013 рр.) змінив напрямок культурної політики з економічно орієнтованої стратегії на стратегію національного брендингу. Зокрема, була впроваджена концепція «Глобальної Кореї», що за часів адміністрації Лі охоплювала економічні, політичні, ідеологічні та культурно різноманітної, спрямовані на розбудову національної ідентичності Південної Кореї як «орієнтованої на майбутнє, багатокультурної та перспективної» [19]. У 2010 році була опублікована дипломатична Біла книга, яка описує «м'яку силу» як таку, що «набуває дедалі більшого значення; культура стала невід'ємним елементом конкурентоспроможності нації та економічним ресурсом, який продукує додаткову вартість. Аби відповідати цьому мінливому глобальному середовищу, Республіка Корея прийняла культурну дипломатію як нову складову дипломатичного курсу країни» [20]. Крім того, адміністрація Лі створила Президентську раду з національного брендингу для публічної дипломатії та змістила фокус своєї культурної політики на підхід, що ґрунтується на концепції «м'якої сили». Багато хто вважав цей підхід ефективним способом взаємодії з економічним розвитком і дипломатією. Уряд розглядав корейську хвилю як нове джерело доходу за рахунок збільшення експорту та туризму. Це набувало все більшої актуальності в міру того, як «корейська хвиля» поширювалася на інші експортні товари, такі як онлайн-ігри, косметичні засоби та одяг [21].

За адміністрації Пак Кин Хе (2013-2017 рр.) було збільшено бюджет Міністерства культури, спорту і туризму на різні проекти, зокрема на будівництво низки гігантських концертних залів і культурних центрів по всьому світу [17]. Цей акцент на культурній політиці продовжився і за адміністрації Мун Чже Іна (2017-2022 рр.). Наприклад, у 2020 році Міністерство культури, спорту і туризму оголосило про створення департаменту «Халлю» у структурі міністерства, а також запустило державні проекти, спрямовані на урізноманітнення контенту та створення стійкого середовища для зростання південнокорейської культури.

Термін «халлю (한류)» походить з китайської мови і перекладається як «корейська хвиля» (іноді її називають К-хвилею). Термін вперше з'явився у китайських газетах після успішної трансляції корейської драми «Що таке кохання» 1997 р. в Китаї. У своїй статті «Корейська хвиля: Ретроспектива і перспектива» для Міжнародного журналу комунікації корейські професори і медіадослідники Джин Даль Йон і Те Джин Юн визначають цей феномен як стрімке зростання південнокорейської культурної індустрії та експорту її продукції на азійські ринки з 1997 року. Вони відносять до «корейської хвилі» сучасні культурні форми: «включаючи популярну музику (к-поп), анімацію та відеоігри, які поступово вийшли на світові ринки» [22]. Професорка корейської мови і культури університету Нотр-Дам Юн Йон Хі пропонує включити додаткові напрямки описує «халлю» як «феноменальну популярність південнокорейських популярних культурних продуктів та індустрій, починаючи від телевізійних драм, фільмів, популярної музики і танців, туризму і закінчуючи продуктами харчування, іграми, технологіями та модою, яка почалася в Східній Азії» [22].

Дослідники зазвичай виділяють три основні періоди розвитку корейської хвилі — від її появи до сьогодення [21] (див. табл. 1). Перший період розпочався з популярності кількох телевізійних драм, таких як «Що таке кохання», «Перлина палацу» і «Зимова соната», які були особливо популярними в Китаї, Тайвані та Японії, з різним рівнем зацікавленості в інших країнах Азії також. Наприклад, коли в 1997 році Центральне телебачення Китаю (CCTV) транслювало теледраму «Що таке

любов», вона посіла друге місце серед іноземних серіалів. Це допомогло запуснути корейську хвилю в Китаї, включаючи появу терміну «халлю». У випадку Японії, «Зимова соната», що вийшла в ефір NHK у 2003 році, стала «мегахітом» і сприяла зростанню японського туризму до Південної Кореї на початку 2000-х [23]. Цей період є першим поколінням корейської хвилі або «Халлю1.0». У цей період популярність південнокорейської культури географічно обмежувалася Азією, зокрема країнами Південно-Східної Азії. Професорка Ноттінгемського університету Мері Ейнслі, що спеціалізується на Південно-Східній Азії, описує «Халлю 1.0» як «міжазійську спорідненість» [24]. У цей період з 1997 до середини 2000-х років основний контент був зосереджений на телевізійних драмах.

Друге покоління корейської хвилі або «Халлю 2.0» мало відмінні від попереднього періоду характеристики: урізноманітнення популярного контенту, географічне розширення, різноманітність фан-груп, взаємодія між артистами та шанувальниками через соціальні мережі, такі як Facebook, Twitter, використання популярних відеосервісів, таких як YouTube, а також значне збільшення експорту культурної продукції та супутніх товарів [21]. Зокрема, південнокорейські поп-групи привернули значну увагу світової аудиторії в цей період. «К-поп» розглядався як особливий жанр, що поєднує в собі аспекти хіп-хопу, року, поп-балад та інших музичних жанрів і відрізняється професійно поставленою хореографією, що поширився за межі Азії на інші континенти [25]. У цей період «к-поп» гурти проводили концерти не лише в Азії, але й у Європі, зокрема у Великій Британії, Франції та Туреччині. Все це свідчить про розширення сектору і швидке зростання культурного впливу за межами Азії, що відкрило нові ринки для південнокорейської контент-індустрії.

Третє покоління або «Hallyu 3.0» охоплює період з середини 2010-х років. «Халлю 3.0» відрізняється від попередніх поколінь розширенням ринків, механізмами виробництва контенту, активним використанням різноманітних соціальних мереж і розширенням платформ для надання медійних послуг. Зокрема, географічні межі ще більше розширилися, охопивши Західну півкулю. За даними Корейського фонду міжнародного культурного обміну (KOFICE), протягом третього покоління експорт

південнокорейського контенту збільшився в цілому, включаючи не лише музику та фільми, а й видавничу продукцію, мультфільми, анімацію тощо. Відеоігри становлять найбільшу частку цього експортного контенту за останні п'ять років [26]. Південнокорейські фільми та драми нині транслюються через глобальні стрімінгові платформи, такі як «Netflix», що сприяє зростанню впізнаваності південнокорейського контенту. Одночасно з цим розгортаються нові типи виробничих механізмів, включаючи прямі інвестиції в південнокорейський контент та участь у виробничому процесі створення фільмів.

Таблиця 1

Розвиток «корейської хвилі» за періодами

Характеристики	«Корейська хвиля 1.0»	«Корейська хвиля 2.0»	«Корейська хвиля 3.0»
Період	1997 р. - середина 2000-х	Середина 2000-х – початок 2010-х	Початок 2010-х і дотепер
Ознаки	Зародження «корейської хвилі»; зосередженість на візуальному контенті	Розповсюдження «корейської хвилі»; фокус на корейських виконавцях, гуртах	Розширення «корейської хвилі», урізноманітнення її елементів: онлайн-ігри, кухня, мода, косметика
Основний контент	Серіали	Кей-поп	Корейська культура
Контент	Серіали, фільми, музика	Популярна культура, мистецтво	Традиційна культура, мистецтво, популярна культура, спосіб життя
Регіон	Азія	Азія, деякі частини Європи, Центральна та Південна Америка, США	Всесвітня популярність
Основні медіа	Кабельне, супутникове телебачення, Інтернет	Стрімінгові платформи (Youtube), соцмережі (Facebook, Twitter, Instagram)	Усі типи медіа, включаючи ОТТ (Netflix)

[Джерело 15. The Growth of South Korean Soft Power and Its Geopolitical Implications. Air University]

Одним з яскравих прикладів популярності корейської культури є світовий хіт «Gangnam Style» 2012 року репера PSY, який досі є одним із найпопулярніших відео на YouTube. У 2018 році бойз-бенд BTS не лише бив рекорд за рекордом а й навіть був призначений спеціальним посланником президента в ООН «з питань майбутніх поколінь і культури», а їхній виступ дивилися в прямому ефірі понад один мільйон шанувальників по всьому світі. У 2020 році південнокорейський трилер «Паразити» став першим неангломовним фільмом, що отримав нагороду за найкращий фільм на церемонії вручення премії «Оскар» і став першим південнокорейським фільмом, який отримав «Золоту пальмову гілку». Південнокорейський вебсеріал «Гра в кальмара» 2021 року, стало найпопулярнішим шоу «Netflix» за весь час і було на першому місці за переглядами у більше ніж 90 країнах [27].

Популярність «халлю» не тільки економічно вигідна для Південної Кореї та її економіки, але й підвищує інтерес міжнародної аудиторії до Південної Кореї в цілому. Крім того, зростання популярності південнокорейської культури спонукає людей до активних дій, зокрема, до туристичних поїздок до Кореї та вивчення корейської мови. Наприклад, кількість людей, зацікавлених у вивченні корейської мови, зросла по всьому світу, що підтверджується кількістю абітурієнтів, які склали тест на знання корейської мови (ТОРІК). Наприклад, у 2023 році 417 000 охочих подало заявку на складання іспиту [28].

Втім, активна культурна політика уряду не завжди отримує позитивні оцінки. Існує критика, що південнокорейський уряд використовує популярність для підвищення економічного інтересу та сприяння побудові національного іміджу, а не для підтримки розвитку самої культури. Проте, «м'яка сила» Кореї, яка «приваблює» людей з різних культур, не може бути нав'язана іншим, незалежно від того, скільки уряд надає організаційної підтримки та фізичних ресурсів. Тому більш вірогідним є те, що «корейська хвиля» була певною мірою несподіваною і не була свідомо запланованою на успіх. Тим не менш, роль корейського уряду як головної рушійної

сили нинішньої популярності південнокорейської «м'якої сили» не викликає сумнівів. Державна підтримка має на меті підвищити глобальну обізнаність щодо культурної індустрії та змінити внутрішню систему культурного сектору через державну політику.

У зв'язку з цим є доцільним розглянути які можливі геополітичні наслідки може мати «м'яка сила» Південної Кореї.

Автор теорії «м'якої» та «розумної сили» американський політолог Джозеф С. Най пояснює, що країна не може процвітати лише завдяки «м'якій силі». Тільки добре збалансований рівень «жорсткої» та «м'якої» сили може забезпечити державі значні можливості для зростання та процвітання. Розвиток таких ресурсів вимагає вмілої політики. Дж. Най також пояснює, що «м'яка сила» має три джерела: культура країни, її цінності у національному вимірі та її законна міжнародна політика [11]. У випадку з Південною Кореєю можна знайти всі три джерела. По-перше, південнокорейська культура: наприклад, «к-поп» і його поширення по всьому світу демонструє впливовість «м'якої сили». По-друге, з точки зору внутрішніх цінностей, Південна Корея є прикладом досягнення успіху: разом з її економічним розвитком і великим політичним успіхом у перетворенні на активну демократію. Як третій стовп «м'якої сили» Дж. Най підкреслює, що «Південна Корея може демонструвати через свою міжнародну політику, що означає успіх» [29]. У цьому контексті він припускає, що Південна Корея може розширити свій зовнішньополітичний порядок денний за межі безпеки, включивши до нього питання зміни клімату, прав людини та реагування на пандемію. Таким чином, Південна Корея могла б взяти на себе більш значну міжнародну роль у створенні глобальних суспільних благ, що було б вигідною ситуацією як для країни, так і для світової спільноти.

Отже, чи стане зростання впливу «м'якої сили» поштовхом до подолання геополітичних проблем Південної Кореї. Великі держави, такі як Китай, Японія, РФ та головний союзник Південної Кореї, США, географічно та/або геополітично оточують Корейський півострів. Динаміка їхніх відносин створює політичні, економічні та безпекові виклики для Південної Кореї на регіональному та глобальному рівнях. Зокрема, поточні події, такі як посилення стратегічної конкуренції між США та Китаєм і вторгнення РФ в Україну, вимагають від

південнокорейських політиків складних рішень, розрахунків і випробовують дипломатичні можливості країни.

Перш за все, Північна Корея становить загрозу безпеці через безперервний розвиток ядерних програм, що слугує перешкодою для денуклеаризації Корейського півострова і заважає досягненню кінцевої мети — возз'єднання. В умовах посилення конкуренції між державами за захист своїх національних інтересів «м'яка сила» може створити можливості для поліпшення ситуації.

Наприклад, культурні обміни в приватному секторі можуть допомогти поліпшити двосторонні відносини між Південною Кореєю та сусідніми країнами. Яскравими прикладами стали: виступи корейського гурту «BTS» з промовою в ООН у 2018 і 2020 роках, Корейсько-французький концерт дружби у Парижі у 2018 році, зустріч гурту «EXO» з Дональдом Трампом у 2019 році, коли той прибув до Блакитного дому, виступ бойз-бенду «Stray Kids» на виставці «EXPO 2020» в Дубаї на Національному дні Республіки Корея, запрошення гурту «BTS» до Білого дому Джо Байденом у 2022 році [30].

Особливою є ініціатива уряду Південної Кореї у 2018 році з організації концерту у Пхеньяні на честь першого саміту за понад десять років між Південною і Північною Кореєю. Як повідомило північнокорейське державне інформаційне агентство KCNA, лідер Північної Кореї «був глибоко зворушений, побачивши, як народ щиро схвалює виступ, поглиблюючи розуміння популярного мистецтва південної сторони». Захоплення Кім Чен Ина концертом здивувало оглядачів у Сеулі, адже споживання популярної культури Південної Кореї, включаючи музику, фільми, серіали, є кримінальним злочином для північнокорейців [31]. Тож, можливо глобальний інтерес до південнокорейської «м'якої сили» також може вплинути і на громадську думку Північної Кореї. Є багато новин про покарання північнокорейців за носіння флешок з південнокорейськими серіалами, фільмами та музикою, які були контрабандою ввезені в країну. Однак, все ще є досить складним мати прямий вплив на конкретну країну або вирішувати суперечки за допомогою лише ресурсів «м'якої сили».

Отже, завдяки тому, що Південна Корея досягла процвітаючої економіки та демократії у неї є широкі можливості для створення культурних ресурсів та

просування їх за межі власних кордонів. Південнокорейська культура стала популярною в усьому світі, від популярної музики до онлайн-ігор, і це явище створює ефект хвилі, який генерує не лише економічні вигоди для Південної Кореї, але й покращує її імідж. Крім того, уряд Південної Кореї інвестує в «м'яку силу» нації як ефективний засіб публічної дипломатії Сеула. Тож, Південну Корею можна вважати заслуговуючим на увагу прикладом, який демонструє нам вміле поєднання «жорсткої» і «м'якої сили» та їх інтегрування у «розумну» ефективну дипломатію.

РОЗДІЛ 2

РОЛЬ «М'ЯКОЇ» ТА «ЖОРСТКОЇ» МІЦІ У ДВОСТОРОННІХ ВІДНОСИНАХ З КРАЇНАМИ РЕГІОНУ

2.1 Республіка Корея - Японія

Японію та Південну Корею вже давно описують як «близьких, але віддалених сусідів». Обидві країни близькі географічно, але японська колонізація Корейського півострова між 1910 і 1945 роками залишила глибокий слід у відносинах і залишається болючою темою для більшості корейців. І хоча Японія висловила глибокий жаль з приводу подій минулого, повного примирення між двома країнами все ще не було досягнуто.

Однак останнім часом обидві країни та їхні лідери докладають зусиль, щоб відійти від минулого і побудувати конструктивні відносини між двома найрозвиненішими країнами Східної Азії та ключовими союзниками США в регіоні. Відносини між Японією — четвертою за величиною економікою з восьмим за величиною оборонним бюджетом — і Південною Кореєю — тринадцятою за величиною економікою з одинадцятою за величиною збройними силами — мають значний вплив на безпеку регіону [32]. Зокрема, співпраця між Японією та Південною Кореєю має вирішальне значення для вирішення ядерної проблеми Північної Кореї та союзницької стратегії Вашингтона в регіоні. Незважаючи на нещодавній прогрес у дипломатії, досягнутий завдяки ініціативам лідерів обох країн, відносини між Японією та Південною Кореєю залишаються хиткими.

Обидві країни стикаються з серйозними викликами, пов'язаними з проблемами минулого, сьогодення та майбутнього: суперечки щодо історії, Північної Кореї, військової ролі Японії та переговорів про Угоду про вільну торгівлю.

Після перемоги в російсько-японській війні, 1904-1905 років, японці встановили контроль над Кореєю, а в 1910 році змусили підписати Договір про приєднання. Із того часу й до кінця Другої світової війни, з 1910 по 1945 роки, Корейський півострів знаходився під японським протекторатом. Це був період,

протягом якого корейців змушували змінювати свої імена на японський лад, самотня культура зазнавала утисків, корейок вербували до японських борделів і називали «жінками для комфорту», а корейців – до японської армії, що зараз болісно сприймається сучасниками.

Події Другої світової війни, Корейська війна 1950—1953 рр. та розділення країни на північну й південну частини, потім – десятки років існування авторитарних режимів — південні корейці вважають це наслідками японського колоніального панування.

У 1965 році, за наполяганням США, між Республікою Корея та Японією був підписаний Базовий договір про відносини. За умовами угоди, Японія надала Південній Кореї 800 мільйонів доларів фінансової допомоги. Проте, на думку корейців, збитки від колоніального панування були настільки значними, що таких «репарацій» не достатньою.

Сьогоднішня криза двосторонніх відносин полягає в тому, що Сеул досі вимагає компенсацій за історичні образи, а Токіо ж вважає, що всі збитки вже відшкодовано.

Окрім попередніх репарацій, в угоді 2015 року Японія надала 1 мільярд єн (8,3 мільйона доларів на той час) для створення фонду для компенсації колишнім «жінкам для втіхи». Однак, угода була укладена без консультацій з жертвами, тому багато південнокорейців виступили проти, а деякі жінки відмовилися від грошей на знак протесту. У 2017 році президент Мун Чже Ін назвав договір нечинним, оскільки він був політизованим і не враховував інтересів громадян [33].

Це питання знову постало у 2018 році, коли Верховний суд Південної Кореї зобов'язав японську фірму «Mitsubishi Heavy Industries Limited» виплатити компенсацію корейцям, яких вона використовувала як примусову робочу силу. (bbc) Близько 150 000 корейців були примушені працювати на фабриках і шахтах в Японії під час війни, і проблеми тієї епохи продовжують погіршувати дипломатичні відносини. [34]

Потім, у серпні 2019 року, Японія оголосила, що збирається позбавити Сеул статусу привілейованого торговельного партнера, і запровадила експортний контроль

над ключовим сектором електроніки — життєво важливим для південнокорейських компаній, таких як «Samsung» [35].

Після цього Сеул оголосив, що вирішив розірвати пакт про обмін розвідувальною інформацією між країнами через це рішення. Цей пакт, відомий як GSOMIA (Угода про загальну безпеку військової інформації), дозволяє двом країнам обмінюватися інформацією про військову та ядерну діяльність Північної Кореї безпосередньо одна з одною. Міністр закордонних справ Японії Таро Коно назвав це «повною помилковою оцінкою нинішнього регіонального безпекового середовища» [35].

Однак, у листопаді 2019 р. з'явилися ознаки того, що напруженість може зменшитися, коли Південна Корея оголосила, що вирішила продовжити пакт про обмін військовими розвідданими [36].

Однією з останніх спроб налагодити відносини став перший двосторонній саміт між лідерами Південної Кореї та Японії за понад десять років у березні 2023 році [37]. Ця зустріч був прийнята обома сторонами як великий крок до відновлення відносин.

Метою зустрічі став намір провести, за словами японського лідера, «відверті дискусії» про складну тему примусової праці, яка підірвала відносини в 2018 році. Також президенти Юн та Кішіда домовилися покласти край обмеженням торгівлі, крім того Фуміо Кішіда запросив південнокорейського лідера на зустріч G7 у Хірошімі у травні 2023.

Останні угоди між урядами Юн Сок Йоля та Фуміо Кішіди стали наслідками того, що обидві країни зіткнулися зі схожими проблемами в останні роки — включаючи китайський силову політику, войовничість Північної Кореї, слабке економічне зростання, інфляційний тиск, нестійкість ланцюгів поставок і зміну клімату — тож для них існує значний стимул для спільної роботи.

Ще одним важливим позитивним сигналом зближення країн є історичний Кемп-Девідський саміт, що відбувся у серпні 2023 року. На ньому був проголошений Американсько-японсько-корейський тристоронній пакт (JAROKUS) — це безпековий пакт, що охоплює широкий спектр питань, включаючи щорічні тристоронні військові

навчання, планування на випадок надзвичайних ситуацій, протиракетну оборону, економічну безпеку, ланцюги поставок, нові технології, протидію дезінформації [38].

«Історично Сполучені Штати прагнули міцної тристоронньої співпраці у сфері безпеки зі своїми двома головними азійськими союзниками: Японією та Південною Кореєю. Однак цьому завжди перешкождали двосторонні відносини Сеулу і Токіо, що страждали через нездатність подолати важку історію колоніальної епохи.» — зазначає старший віце-президент відділу Азії та Кореї, голова Центру стратегічних і міжнародних досліджень (CSIS) у Вашингтоні Віктор Ча. [38].

І хоча до 2016 року країни мали потужну тристоронню програму навчань, яка включала щонайменше шість заходів протягом календарного року в таких сферах як, як морське перехоплення, протиракетна оборона і протипідводна боротьба. Але все це було швидко призупинено після виборів президента Мун Чже Іна в Південній Кореї та президента Дональда Трампа в США. Тож чому саме зараз країни вирішили поновити тристоронню співпрацю. Віктор Ча вважає, що до цього спонукає безпекове середовище, зокрема російське вторгнення в Україну, наполегливість Китаю проти Тайваню та незаконні територіальні претензії, а також нескінченна ракетно-ядерна кампанія Північної Кореї [38].

Важливим є те, що цей договір стосується не лише питань безпеки регіону. Як вважає Елен Кім, заступниця директора та старша наукова співробітниця корейської кафедри CSIS, саміт у Кемп-Девіді вказав Південній Кореї новий стратегічний напрямок. «З точки зору двосторонніх відносин Південної Кореї та Японії, саміт став визначальним моментом, оскільки Юн і Кішіда, серед багатьох речей, домовилися консультуватися та координувати свої дії у відповідь на регіональні виклики, провокації та загрози, що впливають на їхні країни. Це зобов'язання щодо консультацій є безпрецедентним, особливо коли історичні та територіальні суперечки залишаються невирішеними між Південною Кореєю та Японією» [38].

У той час як політичні відносини між двома державами залишаються непростими, культурні відносини між ними розвиваються вже давно, а культурні обміни між державами стрімко зростають.

Наприклад, у 2005 році був започаткований Корейсько-японський фестиваль як символічна подія «Року японо-корейської дружби» на честь 40-ї річниці нормалізації дипломатичних відносин між двома країнами та щорічно проводиться в Сеулі. Цей захід став найбільшою подією з культурного обміну між корейцями та японцями, який збирає десятки тисяч людей. На ньому передбачені спеціальні традиційні виставки і вистави культурної спадщини обох країн, що занесена до ЮНЕСКО [39].

І хоча Японія і Південна Корея нормалізували дипломатичні відносини у 1965 році, проте двостороння культурна дипломатія та імпорту і експорту культурної продукції не відбувалися до 1998 року. Тоді прем'єр-міністр Японії Обуті Кейдзо і президент Кореї Кім Де Чжун вирішили будувати «відносини, орієнтовані на майбутнє», спрямовані «у 21 століття». Відповідно до духу цієї спільної заяви, того ж року Південна Корея скасувала односторонні обмеження на імпорту японської культурної продукції в рамках так званої політики «відкритих дверей» (1998-2004 рр.). Цей процес збігся з політикою Південної Кореї як «культурно орієнтованої країни» за часів Кіма та переважанням японської культурної індустрії. Відтоді культурні обміни між двома країнами переживають справжній бум: за правління Кіма (1998-2003 рр.) культурна дипломатія Південної Кореї залишила значний слід в Японії [40].

З початку 21-го століття в Японії було три хвилі «халлю». «Халлю 1.0» в основному зосередилася на корейських серіалах і ознаменувалася захопленням серіалом «Зимова соната» у 2003 році. Цікаво те, що коли наступного року головний актор серіалу, Пе Йон Чжун, відвідав Токіо, аеропорт був переповнений фанатами, що стало доказом того, що японці називають «феноменом Йон-сама» (сама – це суфікс у японській мові, що демонструє максимально можливу увагу та пошану; Йон – від імені актора). З середини 2010-х до 2015 року друга хвиля «халлю» характеризувалася популярністю «к-поп» виконавців, зокрема соло виконавців, третю хвилю з 2015 року очолюють нові «к-поп» гурти [40].

Під час цього процесу відбувалися основні трансформації: корейські розважальні компанії починають співпрацюють з японськими розважальними конгломератами, такими як «AVEX», і поглинають японські компанії; перехід основної популярності від акторів до співаків; дебют корейських артистів спочатку в

Японії; процес інтернаціоналізації: айдоли (молода медіа-персона у японській і корейській поп-культурі) перетворилися з «суто корейських» на «глобалізованих» знаменитостей [40].

До того ж, гендер є важливим фактором у ставленні японців до «халлю». Основними фанатами першої хвилі «халлю» були переважно японські жінки у віці від 40 до 60 років. Найяскравішими представницями є дві колишні перші леді: дружина Абе Сіндзо — Абе Акіє та дружина Хатояма Юкіо — Хатояма Міюкі. На відміну від свого чоловіка-ревізійніста, Абе Акіє не приховує своєї пропівденнокорейської позиції і добре володіє корейською мовою. Обидві перші леді в публічних виступах відстоюють важливість збереження стабільних зв'язків з Південною Кореєю [40].

І навпаки, серія демонстрацій проти «халлю», що почалася з суперечливої манги (японські комікси) 2005 року під назвою «Ненависть до «корейської хвилі» була, як стверджується, мовчазно підтримана Абе Сіндзо, коли він був прем'єр-міністром. Так само, лідерами громадської думки в антикорейському русі є праві інтелектуали, такі як Нішію Канджі, Нішімура Кою та Оцукі Такахіро. Таким чином, в основному проти «халлю» виступають чоловіки, і їх фанати вважають «націоналістичними, патріархальними, ксенофобськими та постколоніальними» [40].

Ще одним прикладом негативного ставлення до популярності корейського контенту є аніме (японська анімація) «Брати Неріма Дайкон» 2006 року, що сатирично висміювало корейців-Зайнічі — етнічне корейське населення в Японії.

Зіткнувшись із чоловічим домінуванням майже в усіх сферах японського суспільства, японські жінки середнього віку, які є шанувальницями корейських знаменитостей, намагаються виховувати своїх дітей нейтральними і щоб вони культурно сприймали Південну Корею. Вони розглядають «халлю» як альтернативу, за допомогою якої можна протистояти традиційній японській поп-культурі, де домінують чоловіки. Гендерна нерівність лежать в основі популярності «корейської хвилі». Жінки використовують «халлю», щоб відстоювати свої особисті уподобання та підвищувати свій соціальний та економічний статус, так само, як вони протистоять чоловічому шовінізму, акцентуючи на гендерній рівності.

У свою чергу серед молодих фанатів спостерігається гендерна різноманітність, так як серед шанувальників з'являється більше юнаків. Молодь також відрізняються тим, що утримується від використання слова «халлю», натомість відкрито висловлює свою прихильність до Південної Кореї.

Таким чином, виникає парадокс між загальними японсько-південнокорейськими відносинами та «халлю» в Японії. З одного боку, згідно з опитуванням громадської думки, проведеним компанією «Genron GPO» у 2021 році, 81% корейців і 52,7% японців мали песимістичний погляд на двосторонні зв'язки, а 63,2% корейців і 48,8% японців мали негативний образ іншої країни. [41].

Однак те саме опитування свідчить про оптимістичні погляди японських респондентів віком до 40 років, 64,6 відсотка з яких зізналися, що їм подобається корейська поп-культура навіть тоді, коли двосторонні відносини погіршуються. Понад три чверті - 77,5 відсотка - цієї групи молодих японців мали гарне враження про Південну Корею. Тому напевно культурна дипломатія Південної Кореї зазнала невдачі в Японії, зважаючи на те, що «халлю» набуває все більшої популярності, особливо серед молодих японців, з кінця 2010-х років.

За даними американської компанії «Luminate», що займається аналізом музичного ринку, Японія є найбільшим споживачем корейського контенту з 9,7 мільярдів прослуховувань корейських гуртів. Цей звіт опублікувало Міністерство культури, спорту та туризму Південної Кореї у себе на веб-сторінці, вказуючи на те, що у світі зараз спостерігається вражаюче зростання попиту на «к-рор». Згідно з дослідженням «Luminate», цього року кількість прослуховувань 100 найпопулярніших «кей-поп» виконавців становить 90,4 мільярда. Японія опинилась на першому місці серед слухачів, до того ж, встановивши що, 39% японських жінок «покоління Z» (людей, що народилися в двохтисячних) слухають корейську музику та на 105% частіше слухають «к-рор» порівняно із загальним населенням Японії, демонструючи, як молоде покоління стало рушієм японського лідерства серед слухачів у світі [42].

Крім того, погіршення відносин не відлякує японську молодь від споживання південнокорейської культурної продукції. Відокремлення політики від культури в

японсько-корейських відносинах є стійкою позицією серед молоді, чия залученість у політику останніми роками спадає [43]. Це пов'язано з тим, що для себе вони обрали «стратегію уникання» по відношенню до антикорейської ідеології. Молоді японські шанувальники почали все більше висловлювати захоплення «халлю» в соціальних мережах, замість того, щоб споживати традиційні засоби масової інформації, які, на їхню думку, монополізовані правими консерваторами.

Таким чином, вражаюче поширення «халлю» в Японії розколело погляди японців на Південну Корею на прокорейських фанатів та антикорейських правих, причому останні досі домінують у японській політиці. Оскільки формулювання зовнішньої політики Японії все ще перебуває в руках правих політиків, навіть у той час як «халлю» досяє великого успіху в Японії, японський уряд все ще вороже ставиться до Південної Кореї.

Проаналізуємо розвиток «розумної сили» у південнокорейсько-японських відносинах за допомогою методу SWOT-аналізу, що полягає в розділенні чинників і явищ на чотири категорії: сильних (Strengths) і слабких (Weaknesses) сторін у внутрішньому середовищі об'єкта, можливостей (Opportunities), та загроз (Threats), що з'являються ззовні.

Таблиця 2

SWOT-аналіз «розумної сили» у відносинах Південної Кореї і Японії

1. S (сильні сторони)

1.	Сильний військовий союз
2.	Висока популярність «халлю» серед молоді
3.	Тривалий постійний культурний обмін

2. W (слабкі сторони)

1.	Невирішені історичні суперечки
2.	Негативне ставлення до «халлю» серед чиновників
3.	Політичні відносини досі залишаються досить напруженими

3. О (можливості)

1.	Зміцнення та розширення військового альянсу
2.	Розвиток двосторонньої торгівлі
3.	Зустрічі на високому рівні з метою налагодження відносин

4. Т (загрози)

1.	Вплив історичних конфліктів на військову співпрацю
2.	Торговельні суперечки
3.	Тиск з боку США та Китаю

Отже, з проведеного аналізу бачимо, що у розвиток відносин між Республікою Корея та Японією має великий потенціал і держави розвивають його у різних сферах: військовій, економічній та культурній. Однак країни все ще стикаються з труднощами у налагодженні відносин, зокрема через історичне минуле. Оскільки «корейська хвиля» не зачіпає фундаментальних історичних питань двосторонніх відносин, її вплив на формування зовнішньої політики Японії щодо Південної Кореї є мінімальним, а відносини залишаються вразливими до дипломатичних конфліктів.

Незважаючи на це, «халлю» культурно доповнила і зміцнила міжнародний імідж Південної Кореї в Японії, особливо серед молодих поколінь. Крім того, з нинішнім поміркованим урядом Кішіди Фуміо в Японії і консервативною адміністрацією Юн Сок Йоля в Південній Кореї для двох країн існує рідкісний шанс для подальшого поліпшення двосторонніх відносин шляхом вирішення фундаментальних історичних питань, про що свідчать їхні останні зустрічі.

2.2 Республіка Корея – Китай

Історія двосторонніх відносин між Кореєю та Китаєм налічує понад дві тисячі років. Визначальними рисами цих взаємодій були торгівля, дипломатичні зв'язки та культурний обмін. Мережа торговельних шляхів, відома як Шовковий шлях, яка з'єднувала Схід і Захід, мала важливе значення для сприяння взаємозв'язків між

двома країнами. Так само через географічну близькість Південної Кореї до Китаю ці початкові взаємодії були неминучими.

Неможливо переоцінити вплив конфуціанства, китайської філософської та етичної системи. Конфуціанські цінності, які робили сильний акцент на моральній сумлінності, повазі до влади та відданості, мали значний вплив на південнокорейське суспільство та державну владу. Соціальні та культурні моделі обох країн досі формуються під впливом цих ідеалів.

Одним з найвизначальніших моментів в історії відносин між Китаєм і Південною Кореєю стала Корейська війна 1950-1953 років. Оскільки Південну Корею підтримували США та інші західні країни, а Північну Корею — Китай, війна мала значний вплив на їхні дипломатичні відносини. Участь Китаю в конфлікті мала довгострокові наслідки для регіональної геополітики і сприяла поділу Корейського півострова, а також спричинила короткочасний розрив у відносинах з Китаєм.

Тільки у серпні 1992 року Республіка Корея встановила офіційні дипломатичні відносини з Китайською Народною Республікою. До цього КНР визнавала лише Корейську Народну-Демократичну Республіку (Північну Корею), тоді як Південна Корея визнавала лише Китайську Республіку (Тайвань). Південна Корея стала останньою з країн Азії, яка встановила дипломатичні відносини з Китаєм.

Сьогоднішні відносини Китаю з Південною Кореєю визначаються широкими торговельно-економічними зв'язками. У 2015 році між країнами була підписана Угода про вільну торгівлю з метою збільшення річного обсягу двосторонньої торгівлі до понад 300 мільярдів доларів США та збільшення ВВП обох країн. З того часу Китай залишається найбільшим економічним партнером Південної Кореї. Так, наприклад, Китай у 2018 році придбав корейських товарів на суму 160 мільярдів доларів, що становило 26% від усього експорту з Південної Кореї. У свою чергу 21% імпорту Південної Кореї на суму 107 мільярдів доларів США у 2018 році припав на Китай. У листопаді 2020 року Китай, Південна Корея та тринадцять інших країн Азійсько-Тихоокеанського регіону підписали найбільшу в історії угоду про вільну торгівлю — Всестороннє регіональне економічне партнерство. Пакт охоплює 30% світового населення та економічної діяльності [44].

Китайська дослідниця і політологиня Мін Є у своїй книзі «Китайсько-південнокорейські відносини в нову еру: виклики та можливості» 2017 року визначила такі етапи розвитку двосторонніх відносин Південної Кореї та Китаю: «дружні відносини» в 1992 році; «партнерське співробітництво» у 1998 році; «всебічне партнерство» у 2003 році; «стратегічне партнерство» у 2008 році; і «поглиблене стратегічне партнерство» у 2014 році [45].

Незважаючи на прискорення економічних зв'язків, китайсько-південнокорейські відносини мали свої злети і падіння, переважно у політичній сфері. Вони були на підйомі впродовж 1990-х років і більшу частину першого десятиліття 2000-х років, коли обидві країни зосередилися на економічному зростанні. Сеул прагнув більшої автономії від Вашингтона, а дипломатія Пекіна була, як стверджує американський дослідник Девід Шамбо, «напрочуд вправною і витонченою, що викликало захоплення в усьому регіоні» [46]. Натомість у 2008-2012 роках двосторонні відносини залишались прохолодними, коли консервативний уряд Південної Кореї під керівництвом президента Лі Мьон Бака поновив курс на зближення зі США після відчутного послаблення альянсу за попередніх прогресивних урядів.

Дипломатична і військова підтримка Південної Кореї з боку США після нападу Північної Кореї у 2010 році на південнокорейський військовий корабель «Чхонан» і обстрілу острова Йонпхьондо, які разом призвели до загибелі 50 південнокорейців, підкреслила необхідність перерозподілу балансу в Азії адміністрацією Обами, частково спрямованого на захист регіону від північнокорейських провокацій, і продемонструвала важливість альянсу для безпеки Південної Кореї [46].

Відмова китайських лідерів засудити Пхеньян за вбивства південнокорейців та за його зростаючу ядерну програму зменшила ентузіазм Південної Кореї щодо тісніших китайських зв'язків. У свою чергу, Пекін звинуватив жорстку політику Лі в північнокорейських атаках 2010 року і нарікав на залежність Південної Кореї від США у сфері безпеки. Тим не менш, Лі Мьон Бак прагнув розвивати «стратегічне партнерство» з Пекіном і визнавав, що будь-яке врегулювання відносин розділеного півострова вимагає співпраці з Китаєм [46].

Незважаючи на це, наступні 3 роки, 2013-2016 рр., були мабуть найуспішнішими в історії китайсько-південнокорейських відносин. Китайський дослідник Юй Тіецзюнь назвав цей період найкращим прикладом китайської «дипломатії сусідства» [47]. Одночасний прихід до влади президента Китаю Сі Цзіньпіна та президента Південної Кореї Пак Кин Хе, які пообіцяли відновити «збалансовану дипломатію» щодо США та Китаю, надав можливість двом країнам перезавантажити відносини та вирішувати стратегічні питання. На думку старшого наукового співробітника «Brookings» Джонатана Стромсета, Сі почав впроваджувати більш активну дипломатію, яка була «покликана інтегрувати сусідні країни в китайськоцентричну мережу економічних, політичних, культурних і безпекових відносин» [48]. У свою чергу, Пак підтримала прагнення Китаю до тісніших зв'язків, вбачаючи в цьому спосіб підкреслити сумісність інтересів: «зближення країн сприятиме миру, стабільності та процвітанню регіону Північно-Східної Азії» (). Протягом цього періоду між державами вівся активний діалог, була підписана Угода про вільну торгівлю 2015 р., що стала серйозним економічним поштовхом для обох країн.

Проте з 2016 року двосторонні відносини значно погіршились. У 2016 році Північна Корея вчетверте провела ядерне випробування. Китай вкотре не засуджував Пхеньян і звинуватив Сеул. Тож китайське сприйняття загрози не збігалось з південнокорейським і оголило внутрішній конфлікт між інтересами Пекіна і Сеула. Тоді ж президентка Корейської Республіки погодилась на розгортання на території Південної Кореї американської системи протиракетної оборони ТНААД. І хоча Сеул і Вашингтон наполягали на тому, що ТНААД спрямований на протидію зростаючому потенціалу Північної Кореї, Пекін рішуче виступив проти розгортання ТНААД, стверджуючи, що це загроза безпеці Китаю і крок, спрямований на його обмеження і дестабілізацію. Міністр закордонних справ Китаю Ван І заявив, що ТНААД «виходить далеко за рамки потреб Корейського півострова, а його охоплення означатиме, що він проникне вглиб Азійського континенту», «комплекс безпосередньо зачіпає стратегічні інтереси безпеки Китаю та інших країн Азії» [49].

Посол Китаю в Південній Кореї Цюй Гохун прямо заявив, що розгортання ТНААД може «знищити» двосторонні відносини [50].

Тоді Китай неофіційно оголосив Південній Кореї економічний, туристичний і культурний бойкот.

Зокрема, після того як корейський конгломерат «Lotte Corporation» схвалив обмін власною територією біля Сеула, що дозволить Південній Кореї встановити американську систему оборони (ТНААД), китайські державні ЗМІ почали закликати до бойкоту південнокорейських товарів і послуг, стверджуючи, що у комплексу є радар, здатний проникати на їх територію. У китайських соціальних мережах поширювались фотографії та відео протестів біля магазинів «Lotte» із закликами покинути Китай. Посилюючи тиск на конгломерат, китайська влада закрила майже два десятки роздрібних магазинів південнокорейської «Lotte Group», наклало серйозні обмеження на компанію на її найбільшому закордонному ринку [56].

Проблеми «Lotte» поширилися на інші південнокорейські фірми, оскільки Міністерство туризму Китаю наказало туроператорам у Пекіні припинити продаж турів до Південної Кореї. Південна Корея залишалась однією з найпопулярніших туристичних точок для китайців. Мільйони китайських туристів заповняли Південну Корею рік за роком, згідно з даними Організації з туризму Південної Кореї. Наприклад, у 2016 році туристи з Китаю становили 47% відвідувачів Південної Кореї [51]. Також донедавна багато південнокорейської молоді навчалось у Китаї. До прикладу, у 2017 році 73 240 південнокорейців були студентами китайських університетів. Але ця кількість скоротилася на 78 % у 2023 році порівняно з рекордним 2017, станом на 1 квітня 2023 року кількість корейців, які навчалися в китайських інститутах, становила 15 857 осіб [52].

Починаючи з 2016 р. китайська влада починає обмежувати споживання корейського контенту. І хоча ніколи не визнавала існування офіційної заборони на «халлю» і заявляла, що Китай відкритий для культурних обмінів, було помітно те, що корейські знаменитості зникали з китайського ринку. Фактично Китай заборонив корейським медіа приїжджати для зйомок, заборонив нові інвестиції від корейських компаній в індустрії розваг, заборонив корейським «кей-поп» гуртам виступати перед

аудиторією понад 10 000 осіб, заборонив нові спільні проекти серіалів чи шоу і заборонив корейським акторам зніматись в китайських серіалах, а також заборонив трансляцію корейських серіалів і фільмів [53].

Цікавим є той факт, що успіх «корейської хвилі» почався саме з Китаю. На початку 1990-х років, незабаром після того як Сеул і Пекін встановили офіційні дипломатичні відносини в 1992 році, у Китаї почали транслюватись корейські серіали, що ставали популярними серед китайських глядачів. Популярність корейської драми досягла свого піку в 2005 році, коли серіал «Перлина в палаці», мав приголомшливий успіх з середнім рейтингом 15,3%. За оцінками, понад 164 мільйони китайців дивилися цей серіал [54].

До того ж, південнокорейські виконавці також мали неабиякий успіх. Наприклад, у 2000 році корейський гурт «Н.О.Т» зібрав 100 000 шанувальників і встановив рекорд за кількістю глядачів на Пекінському робітничому стадіоні. [53]

Наступним безпрецедентним успіхом корейського серіалу стала популярність телесеріалу «Моє кохання із зірки» 2013 року. На 2016 рік серіал набрав майже 5 мільярдів переглядів на різних платформах. Це спонукало китайські корпорації активно інвестувати частки у великих корейських компаніях, що займались виробництвом фільмів, а також купувати ліцензії на транслювання корейських драм. Наприклад, китайський потоковий онлайн-сервіс «iQiyi» став одним з найуспішніших, коли отримав ліцензію на останній епізод «Моє кохання із зірки» за 600 000 доларів США, а заробив 100 мільйонів доларів. Також китайська медіакомпанія «DMG Group» стала найбільшим акціонером двох найбільших продюсерських компаній Кореї «Chorokbam Media» і «Kim Jong Nak Production». На той період виробництво корейських телесеріалів стало можливим завдяки китайським інвесторам, що забезпечували понад третину витрат на виробництво [54].

Серед шанувальників південнокорейських серіалів опинились і високопосадовці Китаю, такі як колишній президент Китаю Ху Цзіньтао та колишній член Постійного комітету Політбюро Ван Цішань. Так у 2005 р. Ху Цзіньтао сказав журналістам, що йому дуже подобається корейська драма «Перлина в палаці», а через три роки під час свого візиту до Південної Кореї він навіть зустрівся з актрисою Лі

Йон Е, що зіграла головну роль. У 2014 році Сі Цзіньпін відвідав Південну Корею разом зі своєю дружиною Пен Ліюань. Перша леді, під час розмови з корейськими представниками, сказала, що на її думку її чоловік в молодості схожий на головного героя корейського серіалу «Моє кохання із зірки». Це стало яскравим підтвердженням популярності «халлю» в Китаї на той час [53].

Однак починаючи з 2016 року ставлення китайської влади до популярності корейського контенту різко змінюється, коли Пекін був обурений рішенням Сеулу щодо розгортання системи протиракетної оборони США. У тому ж році величезної популярності набула корейська драма «Нащадки сонця», кількість переглядів якої на онлайн-платформі «iQiyi» перевищила 2,6 мільярда [54]. Тоді ж Міністерство громадської безпеки Китаю опублікувало загальнонаціональне попередження на своїй офіційній сторінці, щодо шкідливого впливу корейських драм. У ньому зазначено, що «перегляд корейських драм може бути небезпечним і навіть призвести до юридичних проблем» [54].

Заборона «халлю» в Китаї спричинила величезні фінансові збитки корейській культурній індустрії. Однак важливим є те, що це змусило корейську розважальну індустрію усвідомити необхідність зменшити залежність від китайського ринку. Тож, «корейська хвиля» починає орієнтуватися на міжнародну аудиторію. «Халлю» стає використовувати різні платформи для більшого впливу: YouTube, Facebook, Instagram, Twitter, Spotify. Зрештою, Китай опустився на третє місце за обсягом продажів альбомів південнокорейських артистів, тоді як продажі в Європі та США значно зросли у 2020 році [54].

Напруженість у політичних відносинах між Південною Кореєю та Китаєм відображається і у соціальних опитуваннях. Наприклад, згідно з опитуванням здійсненим у рамках проекту «Sinophone Borderland» цього року, 81 відсоток південнокорейських респондентів мають негативні погляди на Китай. Цей показник значно більший, ніж у інших 56 досліджених у рамках проекту країн світу [57].

Раніше у 2015 році, за даними «Pew Research», жителі Південної Кореї відносно позитивно ставилися до Китаю, тоді як лише 37 відсотків із них мали негативні

погляди [57]. Однак у наступні роки корейське ставлення до Китаю стало різко негативним, що пояснюється напругою у двосторонніх відносинах після 2016 року.

На громадську думку вплинули декілька вагомих суперечок між державами. Наприклад, суперечка стосовно транскордонного забруднення повітря у 2018 році. У березні 2018 року онлайн-петиція з вимогою до уряду Південної Кореї притягнути Китай до відповідальності за транскордонне забруднення повітря набрала близько 270 000 онлайн-підписів. У 2019 році, коли Китай заперечував, що забруднення повітря в Південній Кореї походить з Китаю, почалися протести перед посольством Китаю в Сеулі [58].

Крім того, між країнами є серйозні культурні претензії одна до одної. Так, у 2022 році на Зимових Олімпійських іграх у Пекіні на церемонії відкриття одна з виконавиць була одягнена у традиційний корейський одяг «ханбок». Вона несла національний прапор Китаю як одна з представниць 56 етнічних груп у країні. Міністр спорту Кореї Хван Хі, який був присутній на заході в «ханбоці», сказав пресі: «Таке зображення може викликати непорозуміння в інших країнах щодо того, що походження корейської культури походить з Китаю» [58].

До того ж, кілька південнокорейських знаменитостей опинилися у центрі критики і зіткнулись з потоком націоналістичних коментарів китайських користувачів соціальних мереж щодо традиційного корейського одягу. За кілька днів після церемонії відкриття в Пекіні напруженість навколо «ханбок» і того, хто може його носити, посилилася, а китайські користувачі соцмереж критикували південнокорейських особистостей, які ділилися фотографіями в цьому одязі. Потік китайських користувачів стверджував, що цей одяг є частиною китайської культури, оскільки походить від «ханьфу», традиційного одягу, який носили люди Хань за часів династії Мін (1368-1644). Наприклад, відома південнокорейська актриса Пак Шін Хе опублікувала в Instagram своє фото в ханбоці з хештегом #koreantraditionalclothes. Станом на момент публікації публікація зібрала близько 60 000 коментарів — більшість з них негативні. Деякі коментатори звинувачували її в крадіжці китайської культури, незнанні історії і закликали більше не приїжджати до Китаю [59].

Лі Со Ён, депутат від Демократичної партії, коментуючи ситуацію, що склалася навколо ханбоку, сказав: «Це не перший випадок, коли Китай представляє корейську культуру так, ніби вона є власною. Якщо антикитайські настрої корейського народу зміцняться, залишивши це питання як є, це стане великою перешкодою для ведення дипломатії з Китаєм у майбутньому» [58].

Дійсно, культурне зіткнення між двома країнами загострилося раніше в листопаді 2020 року, коли Пекін отримав сертифікат Міжнародної організації зі стандартизації (ISO) на свою страву з маринованих овочів «пао цай». Китайські державні ЗМІ, «Global Times», згодом повідомили, що ця сертифікація встановила «міжнародний стандарт для індустрії кімчі на чолі з Китаєм». Однак, «кімчі» — це дуже популярна корейська гостра овочева страва, яка зазвичай готується з капусти або інших овочей, яку більшість південнокорейців визнає як невід’ємну частину свого щоденного раціону. Сумнівне твердження китайських ЗМІ розкритикували та спростували у Міністерстві сільського господарства, продовольства та сільських справ Південної Кореї: «Китайський пао цай не має нічого спільного з корейським кімчі», — заявили в міністерстві, додавши, що сертифікація ISO для китайської солоної овочевої страви «не стосується кімчі» [58].

До того ж у 2013 році ЮНЕСКО додало «кімджан» — спільне приготування кімчі — до списку нематеріальної культурної спадщини і 133-го корейського нематеріального культурного надбання. У своїй заяві ЮНЕСКО підкреслила: «Спільна практика готування «кімджан» підтверджує корейську ідентичність і є чудовим приводом для зміцнення родинного єднання.» «Існують регіональні відмінності, а специфічні методи та інгредієнти, що використовуються для кімджану, вважаються важливою сімейною спадщиною, яка зазвичай передається від свекрухи до її невістки.» [59]. Хвиля інтересу до корейської культури «халлю» сприяла тому, що «кімчі» як і корейська музика і серіали, має шанувальників за межами Кореї.

Однак і корейські музичні гурти стикалися зі шквалом критики від китайських фанатів. З особливо негативною реакцією китайських шанувальників зіткнувся всесвітньо відомий південнокорейський бойз-бенд «BTS» у 2020 році. Під час отримання нагороди «Van Fleet 2020», нагорода, заснована в 1995 році Корейським

товариством, щорічно вшановує особу або групу, які зробили внесок у зміцнення корейсько-американських відносин, на онлайн-церемонії лідер гурту Кім Нам Джун сказав: «Ми завжди будемо пам'ятати історію болю, яку наші дві нації розділили разом, і жертви незліченної кількості чоловіків і жінок». Деякі китайські користувачі мережі розкритикували те, що посилання на «дві нації», Корею та Сполучені Штати, не враховує жертви китайських солдатів під час Корейської війни [60]. За різними оцінками, під час війни загинуло понад мільйон китайських солдатів. Конфлікт офіційно згадується в Китаї як війна американської агресії, в якій китайські війська загинули, захищаючи своїх північнокорейських братів-соціалістів [61].

Як наслідок, це стало прикладом тиску на світові бренди дотримуватись політичної лінії Китаю. Samsung Electronics вилучила смартфон і навушники, що випускались під брендом «BTS» зі своїх офіційних магазинів та інших платформ електронної комерції в Китаї. Південнокорейський автогігант «Hyundai Motor» видалив рекламу BTS зі своїх китайських соціальних мереж. Прес-секретарі Samsung і Hyundai відмовилися від коментарів, як і «Big Hit Entertainment», керівний лейбл BTS. Таким чином, «BTS» приєдналися до довгого списку брендів, включаючи «Versace», «Gap» і «Marriott», які, за словами офіційного Китаю, «образи» почуття китайських споживачів [61].

Очікується, що ці непрості відносини між Південною Кореєю та Китаєм зберігатимуться і в найближчі роки, оскільки обидві країни навряд чи будуть демонструвати готовність пом'якшити напружені відносини. Політика теперішнього президента Корейської Республіки, Юн Сок Їоля, помітно зосереджена на США і Японії і він стає на їх бік у питанні стримування Китаю. Президент Юн у своєму інтерв'ю для британського агенства новин «Reuters» у квітні 2023 року, сказав, що напруженість виникла, зокрема, через силові спроби Китаю змінити статус-кво, додавши, що це не просто проблема між Китаєм і Тайванем. У свою чергу, речник МЗС Китаю Мао Нін на прес-конференції у травні 2023 р. заявив: «Хочу підкреслити, що нинішні труднощі та виклики у відносинах між Китаєм і Півднем спричинені не Китаєм» [62].

Лі Вук Йон, професор китайської культури в корейському Університеті Соган вважає, що: «Відносини Сеула і Пекіна холодні», — прокоментував професор Лі для корейського видання «The Korea Times». «Китай нещодавно запропонував жест примирення, про що свідчить візит президента Сі Цзіньпіна на виробничий завод корейського виробника дисплеїв «LG Display» у Гуанчжоу, південний Китай, у квітні 2023 р. . Він також дозволив низці корейських ігор продаватись в країні, одночасно пом'якшуючи деякі обмеження щодо корейського контенту, але ситуація змінилася після візиту президента Юн Сук Йоля до США, його інтерв'ю Reuters і саміту G7 в японській Хіросімі» [62].

Професор Лі зазначив, що індустрія культури не єдиний сектор, який постраждав через тернисті корейсько-китайські зв'язки. «Спікер Національної асамблеї Кім Джин Пьо мав відвідати Китай (на його запрошення), але візит був скасований, як і багато інших політичних зустрічей, які були призначені раніше», — зазначив він. «Це не лише проблема індустрії культури. Якщо не буде політичного діалогу на високому рівні між двома країнами для відновлення їхніх зв'язків, проблема «халлю» навряд чи буде вирішена. Візит Сі на завод з виробництва «LG Display» був посланням Китаю, що демонструє його готовність до налагодження відносин...Тож тепер усе залежатиме від того, чи вистачить Сеулу рішучості посилити зв'язки» [62].

Професор китаєзнавства в південнокорейському Університеті Кюнхі Чу Чже Ву в інтерв'ю для The Korea Times сказав: «Це правда, що ми втратили китайський ринок... Замість того, щоб зосереджуватися лише на цьому ринку, нам краще шукати інші можливості для розвитку нашого медіаконтенту в інших частинах світу, щоб зробити «халлю» більш стійкою і конкурентноспроможною» [62].

В листопаді 2023 року президент Республіки Корея Юн Сук Йоль і китайський лідер Сі Цзіньпін розмовляли лише три хвилини без офіційної зустрічі під час саміту Азіатсько-Тихоокеанського економічного співробітництва (АТЕС) у Сан-Франциско. Того ж місяця в південнокорейському Пусані відбулася унікальна зустріч міністрів закордонних справ між Південною Кореєю, Японією та Китаєм. Перед заходом тривали дискусії щодо проведення спільної прес-конференції трьох міністрів. Однак,

як повідомляється, ці плани були скасовані через обмеження у часі міністра закордонних справ Китаю Ван І під час його візиту до Кореї.

Директор Інституту американсько-китайської політики при Університеті Аджоу Кім Хен Кю так прокоментував теперішні корейсько-китайські відносини: «Я вважаю, що в адміністрації Юна існує дилема щодо того, як будувати відносини з Китаєм. У дипломатичному плані Південна Корея, здається, приєднується до США в рамках глобальної системи, представленій Вашингтоном як «демократія проти автократії». Цей наратив класифікує Китай як авторитарну державу, що може створити виклик південнокорейському альянсу.» «З іншого боку, уряд визнає ризики, пов'язані з дистанціюванням від Китаю, нашого найбільшого торговельного партнера. У Китаю є різні варіанти економічної помсти проти Південної Кореї, і нещодавній контроль над експортом карбаміду був лише однією з багатьох карт, які він міг розіграти» [62].

Минулого року Міністерство промисловості Південної Кореї заявило, що уряд перебуває наготові через можливість чергової кризи дефіциту карбаміду після раптового призупинення Китаєм митного оформлення промислового експорту до Кореї. У 2021 році Китай регулював експорт карбаміду і в жовтні того року стався значний збій, оскільки Корея покладалася на Китай для імпорту карбаміду на 97 відсотків. Відтоді уряд диверсифікував свої джерела імпорту карбаміду та зменшив залежність від Китаю до 66,5 відсотка у 2022 році. Але 2023 року рівень залежності знову зріс до понад 90 відсотків [63].

Починаючи з цього року, нещодавно призначені радник з питань національної безпеки Чанг Ходжін і міністр закордонних справ Чо Те Юль очолитимуть зовнішньополітичну команду Юна. Під час слухань у парламенті 8 січня Чо сказав, що Південна Корея повинна працювати над своїми відносинами з Китаєм на основі принципу, що не шкодить альянсу зі США: «Альянс є альянсом, а партнерство є партнерством. Я не вірю, що ми зможемо досягти ідеального балансу між цими двома відносинами», – сказав міністр закордонних справ, даючи зрозуміти, що зовнішня політика уряду й надалі віддаватиме пріоритет альянсу США над її партнерством з Китаєм [62].

Іншою змінною у відносинах між Південною Кореєю та Китаєм може бути зростання військових загроз з боку Північної Кореї, кажуть експерти. Режим Кім Чен Ина зустрів Новий рік новими погрозами війни та назвав Південну Корею своїм «головним ворогом». «Якщо Північна Корея почне провокувати, може виникнути більше перешкод, оскільки кроки Південної Кореї, щоб захистити свою територію, можуть бути сприйняті Китаєм як загроза», — сказав Юн Сок Йоль. Сеул закликав Китай зіграти конструктивну роль у боротьбі з ядерною загрозою Північної Кореї, але Пекін не наважувався це робити [62].

Ще з початку 2024 року обговорюється можливість тристороннього саміту між Сеулом, Пекіном і Токіо. Як очікується, він може створити певний простір для дипломатичної взаємодії. Багато експертів прогнозували малоімовірність його проведення в найближчому майбутньому. Однак, у квітні цього року з'явилась інформація про те, що Південна Корея веде переговори з Китаєм і Японією щодо призначення конкретної дати проведення тристороннього саміту у травні, заявив офіційний представник міністерства закордонних справ [64].

Востаннє країни проводили тристоронній саміт у грудні 2019 року. Саміт було призупинено через спалах пандемії COVID-19 і погіршення відносин Сеула і Токіо у 2018 році через питання компенсації корейським жертвам примусової праці під час колоніального панування Японії на Корейському півострові в 1910-1945 роках.

Прем'єр-міністр Японії Фуміо Кісіда, прем'єр-міністр Китаю Лі Цян і президент Південної Кореї Юн Сук Йоль планують відвідати саміт у Сеулі 26-27 травня. Південна Корея наполягає на поверненні до регулярних ротаційних щорічних зборів, які почалися в 2008 році, але були припинені через пандемію COVID-19 [65].

Як повідомляє провідне інформаційне агентство Японії «Kyodo News+», представники трьох азіатських сусідів, ймовірно, обговорять економічне співробітництво та регіональні питання, такі як ядерні та ракетні загрози Північної Кореї, при цьому Південна Корея та Японія сподіваються підштовхнути Китай використати свій вплив на Пхеньян стримати ядерну програму та програму балістичних ракет [66].

У свою чергу, Китай сподівається послабити відносини між США, Японією та Південною Кореєю. Хоча Токіо та Сеул тісніше співпрацюють із США та один з одним, обидві країни також повинні підтримувати свої відносини з Пекіном.

Порядок денний саміту, як повідомляється, буде зосереджено на шести сферах: обміни, наука і технології, сталий розвиток, економічне співробітництво і торгівля, охорона здоров'я, мир і безпека. Учасники сподіваються виступити зі спільною заявою [65].

Очікується, що особливо дискусійною темою стане безпека. Після останнього саміту Китай збільшив військові витрати та проявив більш примусову поведінку щодо інших країн регіону. Адже, Пекін активізував військову діяльність не лише в Південно-Китайському морі, а й у Східно-Китайському морі, ближче до Південної Кореї та Японії. Сеул і Токіо планують висловити стурбованість спробами в односторонньому порядку змінити регіональний статус-кво, маючи на увазі конфлікт на Тайвані. Пекін намагається утримати їх від надто сильного нахилу до позиції США з питання, яке він вважає «основним інтересом» [65].

Проведемо івент-аналіз подій, що призвели до зростання напруги у відносинах між Китаєм і Південною Кореєю. Івент-аналіз — це кількісний метод дослідження конкретних соціально-політичних ситуацій, змін у станах суспільної системи.

Таблиця 3

Комплекс питань «5W2H»

5W2H	Криза у відносинах Республіки Корея та КНР
What?	<ul style="list-style-type: none"> • Рішення Південної Кореї розгорнути американську систему протиракетної оборони THAAD, яку Китай сприймає як загрозу своїй стратегічній безпеці. • Економічні санкції Китаю проти південнокорейського бізнесу, включно із заборонами на південнокорейську культурну продукцію, скороченням китайського туризму до Південної Кореї та обмеженнями на південнокорейський імпорт. • Проблеми, що виникають через сприйняття культури та історичні образи, включаючи суперечки щодо культурної спадщини та націоналістичні настрої.

	<ul style="list-style-type: none"> • Дипломатичні протести і зниження дипломатичної взаємодії, що впливають на двосторонні відносини і регіональну стабільність.
Where?	<p>Розгортання системи ТНААД у південнокорейському місті Сонджу, що за 215 кілометрів на південний схід від Сеула; Сеул і Пекін — міста, де приймаються дипломатичні рішення і економічні заходи; Вплив на глобальні ланцюги поставок і динаміку торгівлі, АСЕАН, СОТ.</p>
When?	<p>2016 рік: Оголошення і подальше розгортання системи ТНААД в Південній Кореї. 2017 рік: Пік економічних санкцій Китаю, включаючи бойкот південнокорейських товарів і послуг. 2018-2024 роки: Періодичні коливання напруженості з короткочасним поліпшенням відносин, за яким слідує посилення суперечок з різних питань, таких як торгівля і культурні розбіжності.</p>
Who?	РК, КНР, США, КНДР
Why?	<p>Рішення Південної Кореї про розгортання системи ТНААД було зумовлене насамперед ескалацією загрози з боку ракетної та ядерної програм Північної Кореї. Південна Корея розглядала ТНААД як необхідний оборонний захід для захисту від потенційних ракетних атак з боку Північної Кореї. Китай сприймає розгортання ТНААД у Південній Кореї як загрозу власній національній безпеці і стверджує, що потужна радіолокаційна система ТНААД потенційно може бути використана для моніторингу військової діяльності Китаю. Китай стурбований тим, що розгортання ТНААД порушує регіональний баланс сил, надаючи США і їхнім союзникам стратегічну перевагу в регіоні.</p>
How?	<ul style="list-style-type: none"> • Дипломатичні заходи: офіційні протести, відкликання послів, публічні заяви із засудженням дій іншої країни. • Економічні заходи: мита, торговельні обмеження та неофіційні бойкоти товарів і послуг. Наприклад, обмеження Китаєм експорту корейської культури та зменшення кількості китайських туристів, які відвідують Південну Корею. • ЗМІ та громадська думка: державні та незалежні ЗМІ в обох країнах підживлюють націоналістичні настрої та громадське обурення, висвітлюючи кризу. • Культурна протидія: обмеження культурних обмінів, наприклад, заборона популярних корейських драм і К-поп-виконавців у Китаї.
How	Економічний вплив:

<p>many? How much?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Значне падіння кількості китайських туристів, які відвідують Південну Корею, що вплинуло на готельний та торговельний сектори. • Перебої в торговельних потоках, що призвело до фінансових втрат для таких компаній, як Lotte, Hyundai та Samsung. Південнокорейський експорт до Китаю зіткнувся з нетарифними бар'єрами та більш жорстким регулюванням. • Зменшення китайських інвестицій у Південну Корею та потенційний вихід південнокорейських компаній з Китаю. <p>Дипломатичний вплив:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Посилення дипломатичних суперечностей, які потребують значних зусиль для їх подолання шляхом переговорів та заходів зі зміцнення довіри. • Вплив на динаміку регіональної безпеки, що потенційно може вплинути на інших регіональних гравців та альянси. <p>Соціальний вплив:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Посилення націоналістичних настроїв серед широкої громадськості в обох країнах, що призводить до протестів і кампаній у соціальних мережах, спрямованих одна проти одної. • Зменшення культурних обмінів та співпраці, що негативно впливає на розвиток «м'якої сили» та взаєморозуміння між двома країнами.
--------------------------------	--

З проведеного аналізу, можемо побачити, що розгортання Південною Кореєю американської протиракетної системи THAAD, як посилення своєї «жорсткої сили», стало тією подією, що кардинально змінила розвиток двосторонніх відносин між державами. Погіршення двосторонньої співпраці торкнулась багатьох аспектів: економічного, політичного, соціального, культурного. Зокрема постраждав і розвиток корейської «м'якої сили» в Китаї, так колись надзвичайно популярний корейський контент став забороненим, потоки китайських туристів припинились. Зараз напруга на Корейському півострові зростає як і у регіоні загалом, тож поки малоімовірно, що обидві держави будуть зосереджені на налагодженні відносин найближчим часом.

Отже, відносини між Китаєм і південною Кореєю мають тисячолітню історію і характеризувалися культурним, дипломатичним і торговельним обміном. Події Корейської війни означали короточасний розрив у їхніх відносинах. Проте, одразу ж

після офіційного встановлення дипломатичних відносин між країнами у 1990-х роках економічний і культурний обмін відновився.

Зараз Китай є найбільшим торгівельним партнером Південної Кореї. Між країнами була підписана Угода про вільну торгівлю у 2015 році, а також у 2020 році країни стали підписантами найбільшої угоди про вільну торгівлю — Всестороннє регіональне економічне партнерство.

Саме в Китаї розпочалась хвиля популярності південнокорейського культурного контенту і отримала свою назву «халлю». У 2000-х роках корейські серіали мали винятковий успіх і популярність разом з «кей-поп» виконавцями, встановлюючи рекорди у переглядах і кількості глядачів на концертах.

Однак після рішення Сеулу про розгортання системи протиракетної оборони США «THAAD» у 2016 році відносини від країнами значно погіршилися. Уряд Китаю заборонив трансляцію корейських драм, приїзд корейських артистів, чинив тиск на корейські конгломерати, що стало причиною закриття їх філій. Китайські державні ЗМІ почали закликати до бойкоту південнокорейських товарів і послуг, стверджуючи, що протиракетний комплекс становить загрозу Китаю.

До того ж між державами почали загострюватись культурні та історичні претензії одна до одної. Наприклад, заяви китайських ЗМІ 2020 року про, те що китайська овочева страва «пао цай», яка отримала міжнародний сертифікат «ISO» є стандартом для корейської овочевої страви «кімчі»; шквал критики на південнокорейський гурт «BTS» за «образу почуттів» китайських шанувальників при згадці тільки двох націй, що постраждали у Корейській війні, на церемонії «Van Fleet 2020»; виступ однієї з китайських представниць на відкритті Зимових Олімпійських ігор у Пекіні у 2022 році у традиційному корейському одязі «ханбоку» і ствердження китайських Інтернет-користувачів, що цей одяг походить від китайського «ханьфу».

Південнокорейці досить болісно реагують на такі заяви Китаю і звинувачують китайців у крадіжці і присвоєнні їх культури. Особливо це стало важливим для південнокорейців після світової популярності «халлю» адже її шанувальники знайомлячись з фільмами, музикою, починають цікавитись кухнею й історією Південної Кореї і корейська ідентичність її культурного надбання має велике значення.

Адже саме після обмежень «корейської хвилі» у Китаї південнокорейський контент починає орієнтуватися на міжнародну аудиторію і здобуває світову популярність.

Напруга у південнокорейсько-китайських відносинах знаходить своє відображення у соціальних опитуваннях, які показують, що цього року Південна Корея має найбільший показник негативних поглядів щодо Китаю серед досліджених країн.

Наразі зовнішня політика Республіки Корея явно спрямована на зміцнення американсько-японського безпекового альянсу, а не на налагодженні відносин з Китаєм. Однак попри прогнози експертів про малоімовірний прогрес у відносинах між Південною Кореєю і Китаєм, у кінці травня 2024 року відбудеться перший з 2019 року тристоронній саміт між Південною Кореєю, Японією і Китаєм, який, як очікується, може створити певний простір для дипломатичної взаємодії між державами.

2.3 Республіка Корея – КНДР

З капітуляцією Японії у війні в Тихому океані в серпні 1945 року закінчились чотири десятиліття японського колоніального правління на Корейському півострові. Проте в останні дні Другої світової війни Радянський союз оголосив війну Японії та просунувся в Корею. Уряд США був стурбований перспективою потрапляння всього Корейського півострова під радянський контроль. Тому американський уряд попросив радянські війська зупинити просування на 38-й паралелі на північ, що згодом була встановлена як кордон між радянською та американською окупаційною зонами. У 1948 році ця паралель стала кордоном між Корейською Народно-Демократичною Республікою та Республікою Кореєю.

І хоча спочатку союзники передбачали спільну опіку, яка б сприяла становленню Кореї як незалежної держави, але більшість корейських націоналістів хотіли отримати незалежність одразу. Водночас, співпраця між Радянським Союзом і США у воєнний час погіршилася з початком холодної війни. Обидві окупаційні держави почали просувати на керівні посади корейців, прихильних до їхньої політичної лінії, і маргіналізувати їхніх опонентів. Багато з цих нових політичних

лідерів були колишніми вигнанцями і не користувалися значною підтримкою населення. У Північній Кореї Радянський Союз підтримував корейських комуністів. Кім Ір Сен, який з 1941 року служив у радянській армії, став головною політичною фігурою. Суспільство було централізоване і колективізоване за радянським зразком. Політика на Півдні була більш бурхливою, але найбільш відомим політиком став рішуче антикомуністичний Лі Синман. Уряд США звернувся з цим питанням до Організації Об'єднаних Націй, що призвело до створення Тимчасової комісії Організації Об'єднаних Націй з питань Кореї у 1947 році. Радянський Союз виступив проти цього кроку і відмовився дозволити комісії працювати на Півночі [67].

Тимчасова комісія ООН організувала загальні вибори на Півдні, які відбулися 10 травня 1948 року [67]. 15 серпня була створена Республіка Корея, президентом якої став Лі Синман, і яка формально замінила американську військову окупацію. У Північній Кореї Корейська Народна-Демократична Республіка була проголошена 9 вересня з Кім Ір Сенем на посаді прем'єр-міністра. Обидва уряди вважали себе урядом всієї Кореї, і обидва розглядали поділ як тимчасовий. КНДР проголосила Сеул своєю офіційною столицею, і ця позиція не змінювалася до 1972 року.

Корейська війна розпочалась 25 червня 1950 року зі вторгнення Північної Кореї на територію Південної і швидко захопила більшу частину країни. У вересні 1950 року війська Організації Об'єднаних Націй на чолі зі Сполученими Штатами втрутилися на захист Півдня і просунулися вглиб Північної Кореї. Коли вони наблизилися до кордону з Китаєм, китайські війська втрутилися на боці Північної Кореї, знову змінивши баланс у війні. Бойові дії закінчилися 27 липня 1953 року перемир'ям, яке відновило початкові кордони між Північною і Південною Кореєю. Перемир'я поклало початок офіційному припиненню вогню, але не призвело до укладення мирного договору. Воно встановило Корейську демілітаризовану зону (ДМЗ), буферну зону між двома сторонами, яка перетинала 38-у паралель. Північна Корея оголошувала, що більше не буде дотримуватися перемир'я щонайменше шість разів, у 1994, 1996, 2003, 2006, 2009 і 2013 роках [68].

З вересня 1990 року по жовтень 1992 року дві Кореї провели загалом вісім двосторонніх зустрічей, включаючи перші переговори на високому рівні, що

відбулися в Сеулі. У грудні 1991 року сторони підписали Угоду про примирення, ненапад, обміни та співробітництво між Півднем і Північчю, звану як Міжкорейська базова угода. Угода зосереджена на взаємній повазі між двома націями, відмові від збройної агресії, обміні та співпраці в багатьох секторах, а також гарантії вільного обміну людьми між двома країнами [69].

З середини 1990-х років уряд Півдня продовжував надавати підтримку Півночі, яка продовжувала відчувати серйозні економічні труднощі. У період 1999–2007 років Південь поставив на Північ загалом 2,55 мільйона тонн добрив, щоб допомогти північнокорейському народу, який страждав від нестачі продовольства [69].

У 1998 році президент Південної Кореї Кім Де Чжун оголосив політику «сонячного світла» щодо Північної Кореї. У той час ця політика була дивною, оскільки багато громадян і вчених закликали до більш жорстких і консервативних заходів проти Півночі. Був широко поширений антагонізм проти Півночі через його військові провокації проти Півдня та жорстокість щодо власних громадян [70].

Суть політики «сонячного світла» була запозичена з « нової східної політики» або *Ostpolitik* тобто спроби Західної Німеччини нормалізувати відносини зі Східною Німеччиною. Грунтуючись на успішній політиці Західної Німеччини, яка зрештою призвела до успішного об'єднання зі Сходом, президент Кім запровадив три основні принципи політики «сонячного світла», враховуючи унікальність Корейського півострова: недопущення збройних провокацій з боку Півночі; Південь жодним чином не намагатиметься поглинути Північ; активна співпраця [70].

Така політика тривала до 2008 року, до кінця правління наступного президента Но Му Хьона. Незважаючи на морське зіткнення в 1999 році, це призвело в червні 2000 року до першого міжкорейського саміту між Кім Де Чжуном і Кім Чен Іром. У результаті Кім Де Чжун був удостоєний Нобелівської премії миру [70]. Після саміту в серпні відбулося сімейне возз'єднання розлучених Корейською війною сімей [71].

Південна Корея намагалася покращити свої політичні відносини з Північною Кореєю і культурно. У вересні 2000 року команди Північної та Південної Кореї марширували разом на Олімпійських іграх у Сіднеї [72]. На Чемпіонаті світу з футболу 2002 року, який Південна Корея приймала спільно з Японією, комітет

Південної Кореї заохочував Північну Корею взяти участь в іграх. Крім того, комітет розглядав способи проведення деяких ігор також у Північній Кореї. З громадської точки зору багато громадян Кореї сподівалися, що Чемпіонат світу стане можливістю для Півночі та Півдня відкинути політичні розбіжності та об'єднатися як дружня команда.

Південна Корея була готова докласти безпрецедентну кількість зусиль та інвестицій у Північ, якщо Північна Корея буде співпрацювати. У результаті торгівля зросла до точки, коли Південна Корея стала найбільшим торговим партнером Північної Кореї. Починаючи з 1998 року, туристичний регіон гори Кумганг був створений як спільне підприємство уряду Північної Кореї та Hyundai [70]. У 2003 році був побудований промисловий регіон Кесон, спеціальний адміністративний промисловий регіон Північної Кореї, де північно і південнокорейці працювали разом. Комплекс був створений зокрема і для того, щоб дозволити південнокорейським підприємствам інвестувати в Північну Корею. У цей період також спостерігалось очевидне збільшення кількості біженців з Північної Кореї, з найвищим піком у 2008 році, і, що найважливіше, вперше в історії була започаткована програма туру для південнокорейців до Північної Кореї [70].

Міжкорейські саміти, що відбулися в 2000 і 2007 роках, дали імпульс для різкого поживлення діалогу, обміну та співпраці між двома сторонами. 4 жовтня 2007 року президент Південної Кореї Но Му Хьон і лідер Північної Кореї Кім Чен Ір підписали декларацію про мир. Документ закликав до міжнародних переговорів, щоб замінити перемир'я, яке поклало край Корейській війні, постійним мирним договором.

Проте Південь тимчасово призупинив постачання продовольства та добрив після того, як Північ продовжила серію провокаційних дій, що завершилися запуском ракет великої дальності та ядерними випробуваннями, але не припинив надання гуманітарної допомоги дітям або екстреної допомоги в надзвичайних ситуаціях.

У 2010 році новий президент Південної Кореї Лі Мьон Бак офіційно відмовився від політики «сонячного світла» [73]. Адже протягом 2010 року стається два серйозних напади з боку КНДР. 26 березня від північнокорейської торпеди тонне судно «ROKS Cheonan», 23 листопада артилерія Північної Кореї обстріляла

південнокорейський острів Йонп'юн у Жовтому морі. Лі М'юн Бак оголосив згодом, що Сеул припинить всю торгівлю з Північною Кореєю в рамках заходів, спрямованих головним чином на дипломатичний і фінансовий удар по Північній Кореї. Північна Корея спростувала всі подібні звинувачення та у відповідь розірвала зв'язки між країнами та оголосила, що скасувала попередню угоду про ненапад [74].

У 2013 році відбулася ескалація напруженості між Північною Кореєю та Південною Кореєю, Сполученими Штатами та Японією, яка почалася через Резолюцію Ради Безпеки ООН 2087, що засудила Північну Корею за запуск другого блоку «Кванменсінг-3» [75]. Криза ознаменувалася надзвичайною ескалацією риторики нової північнокорейської адміністрації під керівництвом Кім Чен Ина та діями, що свідчили про загрозу ядерних атак проти Південної Кореї, Японії та США.

Згідно з опитуванням BBC World Service 2014 року, 3% південнокорейців позитивно оцінили вплив Північної Кореї, а 91% висловили негативну думку, що зробило Південну Корею країною з найбільш негативним ставленням до Північної Кореї у світі [76].

1 січня 2015 року Кім Чен Ин у своєму новорічному зверненні до країни заявив, що він готовий відновити переговори на вищому рівні з Півднем [77]. Проте 20 серпня 2015 року Північна Корея випустила снаряд по місту Йончхон і розгорнула понад 70 відсотків своїх підводних човнів, що ще більше посилило напруженість [78]. З 22 по 25 серпня велись переговори поки обидві сторони дійшли згоди і військова напруженість була послаблена.

Незважаючи на мирні переговори, Північна Корея продовжувала свої ракетні випробування. Північна Корея провела своє п'яте ядерне випробування в рамках святкування 68-ї річниці з дня заснування держави [79].

Розгортання системи THAAD (Terminal High Altitude Area Defense) у Південній Кореї у 2016 році призвело до певної нестабільності у відносинах між сусідніми державами (США, Китаєм, Японією та Росією). Однак у 2017 році новообраний президент Мун Чже Ін пообіцяв повернутись до політики «сонячного світла». Адміністрація Мун Чже Ина постійно шукала шляхи мирного врегулювання відносин з КНДР. У вересні 2017 року уряд Муна обговорив і затвердив план відправки

гуманітарної допомоги на суму 8 мільйонів доларів до Північної Кореї на запит міжнародної організації під егідою ООН [69].

Уряд Південної Кореї також спонукав Північну Корею взяти участь у зимових Олімпійських іграх у південнокорейському Пхьончхані 2018 року [80]. Міжнародний олімпійський комітет хотів, щоб і північнокорейські спортсмени взяли участь у зимових Олімпійських іграх 2018 року, пропонуючи підтримати їх обладнанням, проживанням і поїздками на кваліфікаційні змагання. Після тривалого діалогу між усіма зацікавленими сторонами було оголошено, що спортсмени з Корейської Народно-Демократичної Республіки справді змагатимуться в Пхьончхані. На церемонії відкриття Північна та Південна Корея марширували разом. До того ж в січні 2018 року стало відомо, що жіноча збірна Республіки Корея з хокею будуть об'єднані з трьома гравцями з Корейської Народно-Демократичної Республіки, щоб сформувати єдину жіночу збірну Кореї з хокею. Це був перший випадок в історії Олімпійських ігор, коли обидві країни змагалися як єдина команда під одним прапором [81].

Крім спортсменів, Північна Корея направила безпрецедентну делегацію високого рівня на чолі з Кім Йо Чен, сестрою Кім Чен Ина , і колишнім президентом Кім Йон Намом, а також з північнокорейським ансамблем класичної музики «Samjiyon Orchestra» [82]. Північнокорейська художня трупа виступала в двох містах Південної Кореї, включаючи Сеул, також на честь Олімпійських ігор. Північнокорейський корабель, який перевозив мистецьку трупу, «Man Gyong Bong 92», був першим північнокорейським кораблем, який прибув до Південної Кореї з 2002 року [82]. Делегація передала запрошення президенту Муну відвідати Північну Корею.

1 та 3 квітня 2018 року за ініціативи уряду Південної Кореї відбувся концерт «Весна приходить» за участю відомих південнокорейських виконавців [83]. Концерт був описаний як «взаємний культурний візит» після того, як північнокорейський оркестр «Samjiyon Orchestra» дав кілька концертів, приурочених до Зимових Олімпійських ігор 2018 року. Як повідомило північнокорейське державне інформаційне агентство KCNA, лідер Північної Кореї «був глибоко зворушений, побачивши, як народ щиро схвалює виступ, поглиблюючи розуміння популярного

мистецтва південної сторони» [84]. Кім Чен Ін «виявляв великий інтерес під час шоу та ставив запитання про пісні та тексти пісень», сказав журналістам міністр культури Південної Кореї До Чон Хван, повідомляє агентство Reuters [83]. Захоплення Кім Чен Ина концертом здивувало глядачів у Сеулі, адже споживання популярної культури Південної Кореї, включаючи музику, фільми, серіали, є кримінальним злочином для північнокорейців

Такі примирливі настрої призвели до Міжкорейського саміту 2018 року, який проклав шлях до денуклеаризації Корейського півострова. Зокрема, була підписана Панмунджомська декларація 27 квітня 2018 року, яка підтвердила мету повної денуклеаризації півострова та побудови мирного режиму, отримала підтримку сусідніх країн і міжнародного співтовариства [85].

26 травня 2018 року лідери Південної Кореї та Північної Кореї знову зустрілися і провели їхній другий саміт, що закликав до спільних зусиль для виконання Декларації Панмунджома та успішного проведення запланованого саміту Північної Кореї та США. Обидва лідери також підтвердили свою готовність зустрічатися в будь-який час і в будь-якому місці, якщо виникне така необхідність [86].

18 вересня 2018 року в північнокорейському Пхеньяні відбувся третій міжкорейський саміт. Лідери двох Кореї підписали Пхеньянську спільну декларацію у вересні 2018 року, перш ніж оголосити про це на спільній прес-конференції того дня. Ця декларація включає заходи щодо розширення припинення військових дій, включаючи суттєве зниження небезпеки війни на Корейському півострові, на додаток до міжкорейської економічної співпраці, такої як з'єднання залізниць і доріг уздовж східного та західного узбережжя [70].

Крім того, успішний міжкорейський саміт заклав основу для першого історичного саміту між президентом Сполучених Штатів Дональдом Трампом і головою Північної Кореї Кім Чен Ином, що відбувся в Сінгапурі 12 червня 2018 року, який став важливою віхою на шляху до мирного вирішення ядерної проблеми Північної Кореї та встановлення миру на Корейському півострові, що є ціллю, яку повністю поділяють міжнародним співтовариством [87]. Другий північнокорейсько-американський саміт відбувся у Ханой, В'єтнам, 27 лютого 2019 року.

На Азійських іграх 2018 року в деяких змаганнях Південна і Північна Корея змагались як об'єднана команда під назвою «Корея» [88]. Співпраця двох країн поширилась і на кіноіндустрію. Південна Корея дозволила показ північнокорейських фільмів на місцевому фестивалі, запросивши кількох кінематографів з Півночі [89].

У вересні 2018 року було проведено саміт у столиці Північної Кореї Пхеньяні між корейськими лідерами на якому вони підписали спільну угоду під назвою «Пхеньянська спільна декларація». Під час саміту Кім Чен Ин погодився демонтувати деякі ядерні об'єкти, також угода передбачала ліквідацію наземних мін, сторожових постів, озброєння та особового складу демілітаризованої зони з обох боків північно-південнокорейського кордону. Вони також домовилися, що створять буферні зони на своїх кордонах для запобігання зіткненням [90].

Мун Чже Ін став першим південнокорейським лідером, який виступив з промовою перед північнокорейською громадою, коли він звернувся до 150 000 глядачів на гімнастично-мистецькому фестивалі «Аріранг» 19 вересня 2018 р. [91]. Також під час саміту у вересні 2018 року воєнні очільники обох країн підписали «Угоду про примирення, ненапад, обміни та співробітництво» (так звану «Базову угоду»), яка мала допомогти забезпечити меншу військову напруженість між обома країнами та посилити контроль над озброєннями.[92]. 23 жовтня 2018 року президент Мун ратифікував Базову угоду та Пхеньянську декларацію всього через кілька годин після того, як вони були схвалені Кабінетом Міністрів [93].

30 листопада 2018 року південнокорейський потяг перетнув кордон демілітаризованої зони з Північною Кореєю і зупинився на станції Пханмун. Це був перший випадок, коли південнокорейський потяг в'їхав на територію Північної Кореї з 2008 року [94].

30 червня Мун Чже Ін і Кім Чен Ин знову зустрілись у демілітаризованій зоні, до них приєднався президент США Трамп, який ініціював зустріч. Зустріч проходила в міжкорейському Будинку свободи [95]. Тим часом Північна Корея провела серію ракетних випробувань малої дальності, а США і Південна Корея взяли участь у спільних військових навчаннях у серпні. 16 серпня 2019 року правляча партія Північної Кореї виступила із заявою, в якій розкритикувала Південну Корею за участь

у навчаннях і купівлю американської військової техніки, назвавши це «серйозною провокацією» і заявивши, що переговорів більше не буде [96].

Однак президент Мун прагнув досягти порозуміння з Північною Кореєю. У серпні 2019 року на засіданнях президентського Блакитного дому в Сеулі Мун Чже Ін разом зі старшими помічниками обговорювали торговельні обмеження запроваджені Японією щодо Південної Кореї через історичні суперечки. Тоді Мун збирався вийти зі спільної угоди про обмін розвідданими з Японією, але все ж відмовився від цього. На тлі ескалації торгової суперечки між Південною Кореєю та Японією, Мун Чже Ін висловив готовність до економічної співпраці з Північною Кореєю [97].

15 жовтня 2019 року Північна і Південна Корея зіграли в Пхеньяні відбірковий матч Чемпіонату світу з футболу ФІФА. Гра проходила за зачиненими дверима, на яку були допущені лише 100 північнокорейських урядовців, на стадіон не були допущені вболівальники та південнокорейські ЗМІ, і гра не транслювалася в прямому ефірі. Тим часом Кім і Мун продовжували підтримувати тісні, шанобливі стосунки [98].

У Білій книзі з питань оборони Південної Кореї 2019 року КНДР вперше не називається «ворогом» або «загрозою». Не називаючи Північну Корею ворогом, у документі згадується, що північнокорейська зброя масового знищення загрожує миру і стабільності на Корейському півострові [99].

Проте з 2020 року міжкорейські відносини значно погіршуються. 9 червня 2020 року Північна Корея почала перекривати всі лінії зв'язку з Південною Кореєю. Оскільки Пхеньян заявив, що неодноразово попереджав Сеул щодо того, що Південь не зупиняє північнокорейських активістів-емігрантів, які пересилають антирежимні пропагандистські листівки через кордон. Центральне телеграфне агентство Північної Кореї описало це як «перший крок у рішучості повністю перекрити всі засоби зв'язку з Південною Кореєю і позбутися зайвих речей» [100]. Сестра Кім Чен Ина, Кім Йо Чжон, а також заступник голови ЦК Трудової партії Кореї Кім Йон Чхоль, заявили, що Північна Корея почала ставитися до Південної Кореї як до ворога [101]. Таким чином розрив ліній зв'язку суттєво послабив досягнуті у 2018 році домовленості.

Наступною заявою сестри Кім Чен Ина, Кім Йо Чжон, стало застереження про те, що «незабаром ми побачимо трагічну картину повного руйнування непотрібного

спільного офісу зв'язку між Північчю і Півднем». 16 червня 2020 р. спільний офіс зв'язку в Кесоні був підірваний за наказом північнокорейського керівництва [102].

Наступним кроком КНДР стала заява про готовність надіслати 12 мільйонів пропагандистських листівок через кордон, що потенційно могло б стати найбільшою психологічною кампанією проти Південної Кореї [103]. У відповідь 14 грудня 2020 року парламент Республіки Корея ухвалив закон, який встановив кримінальну відповідальність за відправлення пропагандистських листівок [104].

Наступного року напруга у міждержавних відносинах двох Кореї трохи спадає. Південнокорейське Міністерство з питань об'єднання заявило, що лінії зв'язку між Північною та Південною Кореєю будуть відновлені. Це відновлення відбулося після того, як північнокорейський лідер Кім Чен Ин пообіцяв поновити зв'язок з Південною Кореєю. За повідомленням Міністерства оборони Південної Кореї, військові обох країн також відновили свою гарячу лінію вздовж східного та західного узбережжя [105].

Тож протягом президентства Мун Чже Іна значні зусилля були зосереджені на пошуку шляхів взаємодії з Північною Кореєю. І зважаючи на докладені зусилля адміністрації Муна, незначний прогрес відносинах Північ-Південь був досягнутий. Але з моменту інавгурації Юн Сук Йоля як президента Південної Кореї у 2022 році зміни в політиці щодо Північної Кореї стають дедалі очевиднішими.

Юн Сук Йоль як представник партії консерваторів дивився на міжкорейську взаємодію з більшим скептицизмом ніж ліберальний Мун, особливо враховуючи ескалацію напруженості на Корейському півострові під час правління Муна Чже Іна. Ще під час своєї виборчої кампанії у 2021 році Юн сказав, що звернеться до США, щоб американський уряд розмістив тактичну ядерну зброю на території Південної Кореї, якщо загроза з боку КНДР буде зростати. Проте держсекретар з питань Кореї та Японії Марк Ламберт відхилив запит Юна, заявивши, що це суперечить політиці США [106].

Сумніви Юна щодо можливої нормалізації відносин з Північчю поглиблюються і надалі, у наступному 2022 році, що став рекордним у кількості ракетних випробувань. «Найважливішим у 2022 році є те, що слово «випробування» більше не доречно

говорити про більшість ракетних запусків Північною Кореєю – сьогодні вони майже не випробовують ракети», – прокоментувала для CNN Анкіт Панда, експерт з ядерної політики Фонду Карнегі, — «Усе, що ми бачили цього року, свідчить про те, що Кім Чен Ин абсолютно серйозно налаштований на використання ядерного потенціалу на початку конфлікту, якщо це необхідно» [107].

Тож Президент Юн віддає пріоритет стримуванню та обороні на Корейському півострові, відновивши широкомасштабні спільні військові навчання зі Сполученими Штатами, дозволивши розгортання додаткових стратегічних засобів США на півострові, таких як американські стратегічні бомбардувальники та атомні підводні човни, і домагаючись більших зобов'язань США щодо стримування Північної Кореї.

Так 27 квітня 2023 року на зустрічі з міністром оборони США Ллойдом Остіном у Пентагоні Юн Сук Йоль попередив, що Північна Корея зустрінеться «переважною» ядерною відповіддю у випадку, якщо вона спробує застосувати ядерну зброю. Юн зробив це попередження, заявивши, що напередодні він домовився з президентом США Джо Байденом про посилення «розширеного стримування» США щодо Північної Кореї. Розширене стримування означає зобов'язання США мобілізувати весь свій військовий потенціал, включаючи ядерний, для захисту свого союзника [108].

Незважаючи на певну відсутність дипломатичної взаємодії між Північчю та Півднем, 15 серпня 2022 року у 77-у річницю звільнення Корейського півострова від японського колоніального панування, у святковій промові він оголосив «сміливу ініціативу», викладаючи підхід своєї адміністрації до Північної Кореї: «Денуклеаризація Північної Кореї має важливе значення для сталого миру на Корейському півострові, у Північно-Східній Азії та в усьому світі», додавши: «Смілива ініціатива, яку я бачу значно покращить економіку Північної Кореї та поетапно покращить рівень життя її народу, якщо Північна Корея припинить розвиток своєї ядерної програми та почне справжній і суттєвий процес денуклеаризації» [109].

У статті американського аналітичного центру «Council on Foreign Relations» Скотт Снайдер припустив, що це «може бути найбільш щедрою, відчутною та широкомасштабною пропозицією, яку запропонувала Південна Корея в обмін на повну денуклеаризацію Північної Кореї». Але він додав, що шанси на успіх обмежені,

адже Північна Корея не погоджувалася на подібні пропозиції і в минулому, оскільки Пхеньян відчувається особливо вразливим через економічну нерівність між Північчю та Півднем, а Кім Чен Ин вважає ядерну зброю необхідною для виживання свого режиму [110].

З негайною реакцією Північної Кореї на заходи нової адміністрації Південної Кореї виступила Кім Йо Чжон, сестра верховного лідера Північної Кореї Кім Чен Ина та високопоставлена політикиня в уряді. Вона засудила пропозицію президента Юна про денуклеаризацію в обмін на економічну допомогу та допомогу в розвитку, назвавши її «верхом абсурду». Вона підсумувала: «Гірку зневаги ми продемонструємо тим, хто мріє змусити нас відмовитися від ядерної зброї» [106].

До того ж зміни у політиці Юна торкнулись захисту прав людини у Північній Кореї. Ще 2016 року у Республіці Корея був прийнятий закон про захист прав людини у Північній Кореї. Законодавство було певною мірою схоже на прийнятий раніше Конгресом США закон прав людини в КНДР. У той час як законодавство США приділяло значну увагу прийняттю північнокорейських біженців у Сполучені Штати та заохочувало дії в ООН, законодавство Південної Кореї відображало функціонування Міністерства об'єднання в Сеулі, яке відіграє важливу роль у вирішенні питань переселенців з Північної Кореї, а також широкий спектр інших питань, що стосуються міжкорейських відносин [111].

Даний закон Південної Кореї також передбачає призначення міністра закордонних справ посла з питань прав людини Північної Кореї. Однак тільки у липні 2022 році був призначений посол з особливих доручень з міжнародної співпраці з прав людини в Північній Кореї професорка політології та міжнародних відносин у Корейському університеті Лі Шин Хва. Міністерство об'єднання також опублікувало свій перший звіт щодо прав людини в Північній Кореї в березні 2023 року, що спонукало Північну Корею опублікувати власний звіт, у якому критикувалися порушення прав людини в Південній Кореї [111].

Невдовзі після вступу на посаду в травні 2022 року, Квон Йон Се, новий міністр об'єднання, оголосив, що він оперативно буде вживати заходів для створення Північнокорейської правозахисної фундації, про що йдеться в Законі про права

людини Північної Кореї 2016 року. Фонд було створено з прийняттям закону, але він не функціонував протягом правління Муна. Обов'язки Фонду полягають у дослідженні прав людини в Північній Кореї та участі в дослідженнях і розробці політики щодо прав людини та гуманітарної допомоги на Півночі. Це організація високого рівня для обговорення та розробки політики щодо прав людини щодо Північної Кореї [111].

2023 року настає нова хвиля напруги у відносинах між Південною і Північною Кореєю. У листопаді 2023 року обидві Кореї призупинили дію Пакту про всеохоплюючу угоду — угоди, спрямованої на зниження військової напруженості між двома країнами, — яка була підписана на міжкорейському саміті у вересні 2018 року. Це сталося після того як Пхеньян заявив про успішний запуск супутника-розвідника в космос. Прем'єр-міністр Хан Дак Су сказав, що запуск загрожує безпеці Південної Кореї. Сеул заявив, що відновить спостережні польоти вздовж свого кордону з Північною Кореєю, порушивши безпольотну зону, встановлену згідно з попередньою угодою. Теоретично ця технологія може дозволити Пхеньяну стежити за пересуванням американських і південнокорейських військ і озброєння на Корейському півострові, дозволяючи йому виявляти вхідні загрози. Це також може дозволити Півночі точніше планувати свої ядерні атаки [112].

З початку 2024 року напруга між країнами зростає. Найбільш тривожним кроком у бік розладу міжкорейських відносин була заява північнокорейського лідера 15 січня 2024 року про те, що КНДР відмовляється від мети возз'єднання з Південною Кореєю. Лідер Північної Кореї Кім Чен Ин заявив, що об'єднання з Півднем більше неможливе, і що конституція повинна бути змінена, щоб визначити його «головним ворогом». Кім також сказав, що три організації, які займаються возз'єднанням, будуть закриті, повідомляють державні ЗМІ КСНА. Згідно з заявою, Північна Корея більше не буде розглядати Південь як «партнера примирення та возз'єднання». Кім Чен Ин у своєму рішенні звинуватив змову Південної Кореї з іноземними силами та її ворожу позицію щодо Пхеньяну як причини відмови від возз'єднання [113].

У відповідь, невдовзі після заяви Кіма, президент Південної Кореї Юн Сук Йоль заявив перед Кабінетом міністрів, що якщо Північ здійснить провокацію, то Південь

«відповідь у кілька разів сильніше», підкресливши, що південнокорейські збройні сили мають «переважаючі можливості для реагування» [114].

У звіті, опублікованому на початку 2024 року для американської організації «38 North», яка займається питаннями Північної Кореї, колишній співробітник Державного департаменту Роберт Карлін і вчений-ядерник Зігфрід С. Хеккер заявили, що вважають ситуацію на Корейському півострові «більш небезпечною, ніж будь-коли» з моменту початку Корейської війни в 1950 році [114].

Таким чином доречним буде застосувати метод сценаріїв та сформувати три сценарії розвитку подій на Корейському півострові: найкращий, найгірший і найімовірніший.

Таблиця 4

Сценарії розвитку подій на Корейському півострові

Сценарій	Найкращий	Найгірший	Найімовірніший
Опис	Дипломатичний успіх і всеосяжна мирна угода	Повномасштабний військовий конфлікт	Контрольована ескалація та стримування конфлікту
Основні події	<ul style="list-style-type: none"> Дипломатичні зусилля призведуть до значної деескалації напруженості та створення нової основи для миру і стабільності на Корейському півострові. Серія дипломатичних зустрічей на високому рівні між Північною Кореєю, Південною Кореєю, США, Китаєм та іншими зацікавленими 	<ul style="list-style-type: none"> Північна Корея посилює ракетні випробування та агресивну військову політику, включаючи кібератаки та артилерійські обстріли. Південна Корея та США підвищують бойову готовність та збільшують кількість спільних навчань. 	<ul style="list-style-type: none"> Напруженість зростає, але контролюється за допомогою контролю над військовими діями та відновленням дипломатичних зусиль, що дозволяє уникнути повномасштабної війни. Північна Корея продовжує ракетні випробування та кібератаки, але

	<p>сторонами призводить до проведення історичного мирного саміту.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Досягнуто ключових домовленостей щодо денуклеаризації, економічної співпраці та гарантій безпеки. • Обидві Кореї впроваджують заходи з розбудови довіри, такі як скорочення військових навчань, створення демілітаризованих зон та збільшення економічних та культурних обмінів. 	<ul style="list-style-type: none"> • Переговори зірвано, обидві сторони вдаються до ворожої риторики та військових дій на межі війни. • Китай і США втягуються в конфлікт, що призводить до подальшої ескалації напруженості. 	<p>уникає прямої військової конфронтації.</p> <ul style="list-style-type: none"> • США, Китай та інші регіональні держави докладають активних дипломатичних зусиль, щоб запобігти подальшій ескалації. • Досягаються тимчасові домовленості щодо деескалації безпосередньої напруженості та налагодження каналів комунікації.
--	---	---	---

З проведеного аналізу бачимо, що найкращий сценарій передбачає успішну дипломатію, що веде до всеосяжної мирної угоди і довгострокової стабільності. Найгірший сценарій передбачає повномасштабний військовий конфлікт з катастрофічними наслідками. Найімовірніший сценарій — це контрольована ескалація з обмеженим конфліктом, що регулюється за допомогою дипломатичних зусиль і міжнародного втручання, але без довготривалого вирішення. Кожен сценарій висвітлює складність і нестабільність ситуації на Корейському півострові, підкреслюючи необхідність ретельної і тривалої дипломатичної взаємодії для уникнення найгірших наслідків і прагнення до миру.

Отже, впродовж історії своїх відносин, розділені Корейською війною 1950 р., Південна і Північна Корея шукали шляхів взаємодії після примирення. Південна Корея намагалась спрямувати відносини у русло співпраці і допомоги у економічному

розвитку Півночі. Південнокорейський уряд впроваджував у своєму підході до Північної Кореї «політику сонячного світла», що була спрямована на мирне об'єднання, а також заохочувала спільно брати участь у культурних, зокрема спортивних заходах. Так у 2000 та 2018 році на Олімпійських іграх команди Північної та Південної Кореї марширували разом, а також змагались як одна команда у деяких змаганнях. Такі примирливі настрої супроводжувались взаємними культурними обмінами. На честь Олімпійських ігор 2018, у Сеулі виступав півнінокорейський оркестр, а Південна Корея провела концерт зі своїми відомими виконавцями у Пхеньяні.

Ці взаємодії стали поштовхом для підписання міжкорейської «Угоди про примирення, ненапад, обміни та співробітництво» 2018 року, яка мала забезпечити меншу військову напруженість між обома країнами та посилити контроль над озброєннями КНДР. Однак все ж ця угода не сприяла зниженню напруги і наступні роки супроводжувались воєнними провокаціями з боку Півночі. У 2022 році Пхеньян проводить рекордну кількість ракетних випробувань, що спонукає Сеул до більш жорсткої риторики і поглибленої співпраці з США.

Цей рік відзначається найвищим градусом напруги на Корейському півострові. 15 січня 2024 року півнінокорейський лідер зробив заяву про те, що КНДР відмовляється від мети возз'єднання з Південною Кореєю і проголошує її своїм головним ворогом. Експерти кажуть про те, що зараз ситуація у цих двосторонніх відносинах є більш небезпечною ніж будь-коли, що також впливає на безпекову ситуацію регіону.

РОЗДІЛ 3

«М'ЯКА СИЛА» ПІВДЕННОЇ КОРЕЇ У ВІДНОСИНАХ З УКРАЇНОЮ

3.1 Становлення і розвиток відносин між Південною Кореєю та Україною

Республіка Корея була серед перших країн, які визнали незалежність України у грудні 1991 року, а вже 10 лютого 1992 року між двома державами були встановлені дипломатичні відносини. Посольство Республіки Корея діє в Києві з листопада 1992 року, а українське в Сеулі – з жовтня 1997 року [115].

У грудні 1996 року відбувся перший державний візит Президента України до Республіки Корея. Було підписано Спільну Декларацію про принципи відносин та співробітництва між Україною та Корейською Республікою, Угоду між Урядом України та Урядом Республіки Корея про взаємне сприяння та захист інвестицій, Меморандум про взаєморозуміння щодо заснування Спільного Комітету з торгівлі між Міністерством зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України та Міністерством торгівлі, промисловості і енергетики Південної Кореї [116].

У жовтні 2005 р. відбувся офіційний візит Прем'єр-міністра Південної Кореї в Україну, який став першим візитом високого рівня в Україну з моменту встановлення дипломатичних відносин в лютому 1992 р. У рамках візиту було підписано міжурядові Угоди про торговельне судноплавство та про грантову допомогу і технічне співробітництво, а також парафровано Угоду про взаємне звільнення від необхідності отримання віз для власників дипломатичних паспортів [116].

Розвиток відносин незалежної України й Республіки Корея був динамічним і навіть стрімким. За цей час з Києва до Сеулу відбулися: два державні (1996 р., 2006 р.) та один робочий (2012 р.) візити президентів України; візит глави уряду України (2009 р.); чотири візити Голови Верховної Ради України (1995 р, 2000 р., 2010 р, 2018 р.); три візити міністрів закордонних справ (1995 р., 2004 р., 2015 р.), візит першої леді (2023). Із Сеулу до Києва відбулися: три візити високого рівня парламентських делегацій Республіки Корея (2000 р., 2006 р, 2013 р., 2015 р.); два візити голови уряду

Республіки Корея (2005 р., 2011 р.) та низка інших візитів на рівні представників виконавчої влади. Перший в історії візит на рівні президента відбувся лише 15 липня 2023 року, коли Президент Республіки Корея Юн Сук Їоль разом з першою леді відвідали Україну [115].

Так у 2006 році було визначено пріоритетні напрямки співробітництва у таких сферах як енергетика, освоєння космічного простору, енергозбереження, транспорт, сільське господарство, суднобудування, авіація, машинобудування, будівництво у рамках державного візиту Президента України до Південної Кореї. Прийнято Спільну заяву, підписано міжурядові угоди про співробітництво у сфері оборонної промисловості і матеріально-технічного забезпечення та про співпрацю у галузі використання космічного простору в мирних цілях [116].

Крім того, відбувалась активна розбудова повномасштабного співробітництва у сферах взаємного інтересу. Було створено низку інституційних механізмів, що відіграють важливу роль у поглибленні двосторонніх відносин, зокрема, Міжурядову українсько-корейську комісію з питань торговельно-економічного співробітництва, Спільний комітет з науково-технічного співробітництва, Спільний комітет з питань співробітництва у використанні космічного простору в мирних цілях, Спільну комісію зі співробітництва у сфері оборонної промисловості та матеріально-технічного забезпечення, налагоджено механізм політичних консультацій між зовнішньополітичними відомствами двох держав [115].

Упродовж останніх років Україна збільшила експорт до Південної Кореї на 4,3% щорічно, з \$133 млн. у 1995 р. до \$382 млн. у 2020 р. Пік двосторонньої торгівлі між Україною та Південною Кореєю припав на 2012 рік – 2, 029 мільярди доларів. Український експорт до Республіки Корея має переважно сировинну орієнтацію. Структура експорту товарів змінювалась на користь зернових культур. Так, їх частка збільшилась зі 59,8% у 2019 р. до 80,2% у 2020 р. У 2021 р. Україна привезла до Південної Кореї 340 699 метричних тон пшениці, що робить її другим найбільшим експортером пшениці до цієї країни. Імпорт з Республіки Корея демонструє тенденцію до постійного зростання. Починаючи з 2016 р. основними категоріями традиційно є автомобілі та інші моторні транспортні засоби, призначені в основному для

перевезення людей, а також запчастини до них. У 2020 р. ці категорії товарів склали 35% південнокорейського імпорту [117].

Високим показникам торгового обміну посприяли зокрема і попередні зустрічі на вищому рівні між країнами. У вересні 2011 р. відбувся офіційний візит південнокорейського Прем'єр-міністра в Україну, у рамках якого відбулося детальне обговорення перспективних напрямів розбудови українсько-корейського співробітництва, передусім у галузях торгівлі, промисловості та сільського господарства. Під час візиту також відбувся українсько-корейський бізнес-форум. Наступного року Президент України здійснив робочий візит до Республіки Корея з метою участі у Сеульському Саміті з питань ядерної безпеки, після якого провів переговори з Президентом та Прем'єр-міністром Республіки Корея, а також зустрівся з керівниками південнокорейських компаній «Hyundai Corporation» та «Samsung Electronics» [116].

Такий світовий гігант як Samsung Electronics був представлений в Україні в 1996 році, а у 2009 відкрив дослідницький центр Samsung R&D Institute Ukraine і є одним з найбільших дослідницьких центрів глобальних корпорацій в Україні [118].

Інвестиційна співпраця є ще одним виміром торговельно-економічної співпраці між Києвом та Сеулом. Так, за даними Національного банку України, у 2021 р. обсяг прямих інвестицій з Республіки Корея в нашу економіку становив 42,3 млн. дол. США. За даними Посольства Республіки Корея в Києві, обсяг прямих українських інвестицій в економіку азійської країни загалом становив 11,2 млн. дол. США [117].

Варто відзначити, що одна з найбільших корейських торговельних корпорацій «POSCO Daewoo» стала однією з головних інвесторів в розвиток українського аграрного сектору. У 2017 році POSCO Daewoo разом з Мінагрополітики домовилися розробити спільну програму із забезпечення новітньою сільгосптехнікою малих та середніх сільгоспвиробників в Україні [116]. Також у 2017 році президент і гендиректор POSCO Daewoo Corporation Кім Янг Санг увійшов до складу Національної інвестиційної ради України [120]. У 2019 р. компанія відкрила новий зерновий термінал в порту Миколаєва, в який інвестувала 65 млн дол. POSCO Daewoo

вважає, що покупка терміналу в Україні сприятиме зміцненню продовольчої безпеки [121]. Південної Кореї. Проте зараз через російські атаки роботу порту призупинено.

Будівельна компанія GS Construction у середині 2019 року побудувала дві сонячних електростанції в Закарпатській області, інвестувавши 24 млн дол. Але цей досвід не був позитивним, оскільки до завершення будівництва було встановлено певний «зелений» тариф на відновлювану електроенергію, проте на початку 2020 року уряд України значно його скоротив. Це підірвало запланований дохід від інвестицій, відтак бізнес став не вигідним для іноземних інвесторів. До того ж на початку 2019 року штаб-квартири Hyundai та Kia Automotive закрили свої офіси в Україні та переорієнтувалися на східноєвропейських членів ЄС. Офіційна причина – різке зниження продажів нових автомобілів протягом кількох років [115].

Українська і корейська сторони визнають, що країни не змогли до кінця реалізувати потенціал та можливості розвитку їх двосторонніх відносин. В інтерв'ю 8 лютого 2019 року тодішній посол Республіки Корея в Україні Лі Янг Гю (2016-2019) наголосив, що Україна та Корея використовують лише приблизно 10% потенціалу взаємного товарообігу [115]. У Стратегії зовнішньополітичної діяльності України 2021 р. зазначається: «Республіка Корея є одним із провідних торговельних партнерів України в Азії, водночас динаміка розвитку відносин між двома державами на рівні вищих посадових осіб була вкрай низькою протягом останніх років. Україна зацікавлена в активізації політичного діалогу і зміцненні торговельної та інвестиційної співпраці з Республікою Корея» [122].

Серед головних причин несповна використаного потенціалу слід відзначити відсутність комплексної та послідовної політики України відносно Південної Кореї та Азійського регіону загалом. У своєму інтерв'ю посол Республіки Корея в Україні Квон Кі Чанг (2019-2021), зазначив, що корейські підприємці стикаються з незручностями в місцевому бізнес-середовищі, а інвестування для малих та середніх корейських підприємців становить значний ризик [115].

Новою віхою у відносинах з Південною Кореєю стало повномасштабне вторгнення РФ в Україну у 2022 році.

Уряд Республіки Кореї засудив агресію Росії проти України. На початку війни президент Мун Чже Ін заявив, що його країна разом із міжнародною спільнотою буде брати участь у контролі над експортом та підтримувати міжнародні санкції. 28 лютого 2022 року Міністерство економіки і фінансів Південної Кореї впровадило заборону на експорт «стратегічних товарів» до РФ, що включає будь-які товари, програмне забезпечення чи технології, які можуть бути використані при створенні зброї. Уряд Республіки Кореї повідомив, що проти РФ будуть введені санкції за трьома напрямками: заборона операцій з великими російськими банками; призупинення інвестицій у російські казначейські облігації; вилучення російських банків з системи обміну повідомленнями SWIFT. 24 квітня 2023 року уряд Республіки Корея збільшив список підсанкційної продукції, додавши ще 741 позицію [115].

Республіка Корея послідовно виступала за суверенітет та територіальну цілісність України: вона підтримала і проголосувала за резолюції ГА ООН «Агресія проти України» (02.03.2022), «Гуманітарні наслідки агресії проти України» (24.03.2022) та «Територіальна цілісність України: захист принципів Статуту ООН» (12.10.2022), «Забезпечення засобів правового захисту та репарацій у зв'язку з агресією проти України» (14.11.2022), «Ситуація з правами людини в тимчасово окупованій Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, Україна» (15.12.2022), «Принципи Статуту ООН, що лежать в основі всеохоплюючого, справедливого та сталого миру в Україні» (23.02.2023). 7 квітня 2022 р. Республіка Корея проголосувала за виключення РФ зі складу Ради ООН з прав людини [115].

Варто згадати, що після окупації Російською Федерацією Криму та Донбасу у 2014 році південнокорейський уряд намагався утримувати баланс у відносинах з РФ. Зважаючи на те, що Росія є сусідньою до Корейського півострова країною, але, що важливіше, має вплив на КНДР та процеси денуклеаризації й об'єднання півострова. Тож на той час Сеул зайняв відносно м'яку позицію: дотримувався міжнародних санкцій, але не вводив односторонніх проти РФ; не скасував угоду про безвізові туристичні поїздки для громадян РФ та продовжував торговельно-економічні відносини з Москвою.

Проте повномасштабна російська агресія проти України підштовхнула південнокорейський уряд до глибшої співпраці та більш жорсткої позиції щодо РФ.

За два роки війни Південна Корея надала Україні гуманітарну допомогу на загальну суму понад 250 мільйонів доларів (100 мільйонів у 2022 році і 150 мільйонів у 2023 році). Наприклад, під час Міжнародної конференції зі стійкості та відновлення України, яка проходила в Парижі 12 грудня 2022 року уряд Південної Кореї виділив 3 мільйони доларів гуманітарної підтримки для проходження Україною зимового періоду, зокрема відновлення інфраструктури, електропостачання та водопостачання, зруйнованих російськими ракетними обстрілами [115].

У травні 2023 року Перша леді України Олена Зеленська відкрила конференцію «Азійське лідерство», яка проводиться в Сеулі з 2005 року. Метою заходу є залучення світових лідерів до підготовки майбутніх поколінь шляхом створення платформи для обговорення найбільш актуальних глобальних проблем [123].

Конференція слугує майданчиком для виступу та обміну думками для багатьох відомих міжнародних експертів у сфері бізнесу та підприємництва, представників світових бізнес- і фінансових структур. Нинішній, 14-й за ліком захід, отримав назву «Азійське лідерство. Ера турбулентності: шлях до співпраці та інновацій» і присвячений, зокрема, повномасштабному вторгненню Росії в Україну. У виступі на відкритті конференції дружина Президента зробила акцент на гуманітарних наслідках російського нападу та звернулася до народу й керівництва Республіки Корея: «Мені часто доводиться розповідати світу, що переживає Україна через російський напад. Як діти вчать уроки в бомбосховищах, як люди ночують у метро через ракетні обстріли, як ніхто не знає, чи прокинеться зранку у своєму ліжку. Але мені не треба пояснювати це народові Кореї. Бо ви знаєте й пам'ятаєте, що таке боротися за свої життя та свободу. Дивлячись на прекрасний Сеул, важко повірити, що він колись лежав у руїнах», – сказала Олена Зеленська [123].

Дійсно, незважаючи на географічну віддаленість, українська історична доля має деяку спорідненість з корейською. Південна Корея була зруйнована Корейською війною (1950-1953 рр.) і є прикладом успішного післявоєнного відновлення. Економічне південнокорейське відродження дійсно є унікальним, адже за кілька

десятиліть країна зуміла стати лідером у виробництві та технологічних інноваціях, посилити свою інтеграцію у світову економіку та розвинути демократичну політичну систему. І Україні, безсумнівно, було б корисним перейняти досвід Республіки Корея на власному шляху.

Економічне диво Південної Кореї часто називають «дивом на річці Хан» (річка на заході Корейського півострова, що протікає через Сеул) і у південнокорейського уряду та бізнесу є амбітне прагнення допомогти Україні втілити власне «диво на Дніпрі» [124].

У липні 2023 року з неанонсованим візитом прибув Республіки Корея Юн Сок Йоль разом зі своєю дружиною. Цей візит є історичним, адже це перший візит лідера Південної Кореї до України. Володимир Зеленський висловив подяку за готовність Республіки Корея підтримувати українські зусилля в питаннях глобальної продовольчої та енергетичної безпеки. Під час переговорів Президент України також поінформував корейського колегу про зусилля з реалізації Формули миру. Глава Української держави запросив Корею приєднатися до погодженої з лідерами «Групи семи» декларації про підтримку України. Окремо Володимир Зеленський акцентував на підтримці Республікою Корея спільних зусиль щодо справедливості для України та покарання всіх винних у злочинах війни [125].

«Я сподіваюся, що ці переговори стануть новою сторінкою в наших відносинах. Ми сьогодні започаткували ініціативу допомоги Україні у військовій, гуманітарній сферах та у післявоєнному відновленні», – повідомив Юн Сок Йоль. Корейський лідер наголосив, що зараз важливо забезпечити безпеку й перемогу України в цій війні, і рівень оборонної допомоги з боку його країни цього року зросте. За його словами, у продовження домовленостей із Президентом Володимиром Зеленським Республіка Корея й далі надаватиме Україні допомогу в гуманітарному розмінуванні територій, відновленні інфраструктури, розвитку освіти та підприємництва [125].

Юн Сок Йоль також зазначив, що Українська формула миру має бути реалізована, і Корея виступатиме посередником у переговорах із країнами Глобального Півдня. «Республіка Корея стане відданим партнером України в

підтримці свободи, миру та розвитку. А в майбутньому станемо дуже надійними партнерами в підтримці миру та свободи у світі», — наголосив Юн Сок Йоль [125].

Перша леді також зустрілася і з дружиною Президента Республіки Корея Кім Кон Хі, яка займається культурною та громадською діяльністю. Зеленська наголосила, що досвід Республіки Корея щодо збереження культурної спадщини знадобиться Україні. За словами політолога Володимира Фесенка, Оленою Зеленською якраз і було зроблено заділ для візиту президента Кореї до України «Отже, це теж приклад, як вибудовується велика політика. Це не просто спонтанний візит, а цей візит, який готувався», - зазначив політолог. «Лише два місяці тому, під час візиту до Південної Кореї, особисто запросила в Україну президента Республіки Юн Сок Йоля та його дружину Кім Кон Хі. І ось сьогодні, після спільної участі у саміті НАТО, зустрічаємо їх у Києві», — написала перша леді. України [126].

Поряд із фінансовою та гуманітарною допомогою Південна Корея включає участь і у післявоєнній відбудові. 15 вересня 2023 року до Києва прибула офіційна делегація One Team Korea у складі 18 державних і приватних компаній на чолі з міністром земельних ресурсів, інфраструктури й транспорту Республіки Корея Вон Хі Рьоном. Під час цього візиту відбулася церемонія підписання угоди щодо кредитів від Фонду економічного розвитку та співробітництва в присутності Володимира Зеленського й Вон Хі Рьона. Також було досягнуто домовленості щодо реалізації шести пілотних проєктів відновлення України, які стосуються міського розвитку, очищення води, реконструкції та розвитку транспортної інфраструктури [124].

Компанія «K-Water» є першим корейським державним підприємством, яке приєдналось до реконструкції України. Пілотним проєктом компанії у співпраці з Корейською агенцією міжнародного співробітництва (KOICA) стане відновлення Козаровицької дамби, пошкодженої в перші дні повномасштабного вторгнення. Також K-Water розробляє план «розумне місто» для міста Умань, який передбачає запровадження нової мобільності, громадських систем реагування на стихійні лиха й виробництво електроенергії на основі відновлювальної енергії. Окрім того, компанія планує взяти участь у проєкті реконструкції Каховської греблі й модернізації застарілих об'єктів гідроелектростанції, зруйнованої росіянами 2023 року [124].

Цікавим є те, що корейська агенція міжнародного співробітництва (KOICA), працює в Україні з 1995 року. За цей час корейським урядом через KOICA неодноразово надавалася гуманітарна та технічна допомога Україні, виділялися кошти Чорнобильському Фонду «Укриття», реалізовувалися різноманітні проекти, було збудовано корпус для Українсько-корейського навчального центру з інформаційних технологій у НТУУ «КПІ» та профінансовано все необхідне обладнання, на регулярній основі проводяться навчальні семінари і курси для українських держслужбовців та співробітників державних структур, фінансуються спеціальні програми для українських фахівців, студентські програми для вивчення корейської мови та культури тощо. Наразі KOICA розглядається як важливий партнер України у залученні міжнародної технічної допомоги для реалізації Плану відновлення України [115].

Окрім того, ще одним проектом від провідних південнокорейських компаній є підписання меморандуму Korea Airports Corporation (KAC) та Hyundai E&C з міжнародним аеропортом «Бориспіль». Він передбачає визначення можливостей спільної реалізації проектів відновлення й подальшої модернізації терміналу й злітно-посадкової смуги міжнародного аеропорту Києва на суму близько 983 мільйонів доларів. Окремо Hyundai E&C в партнерстві з Holtec International — атомною енергетичною компанією — планує розвивати проекти малого модульного реактора (SMR) для відновлення енергетичної інфраструктури України [124].

Вже за період війни Південна Корея реалізувала низку ініціатив на підтримку України. Республіка Корея надала Україні чотири партії нелетальної військової допомоги, серед якої каски, бронезилети, військова уніформа, детектори мін, костюми для роботи з вибуховими речовинами (EOD), протигази, спеціальне харчування, аптечки, машини швидкої допомоги, мобільні рентгенівські засоби. Також надійшло 10 вантажів гуманітарної допомоги: 20 резервних електростанцій і 5 міні-екскаваторів, що використовуються при ремонтних роботах на енергетичних об'єктах. Серед важливої техніки були надані машини та спорядження для гуманітарного розмінування, 100 пікапів SsangYong Musso та 5 міні-екскаваторів DOOSAN, 12 машин швидкої допомоги з медичним обладнанням [115].

Республіка Корея долучилась до української гуманітарної ініціативи «Grain from Ukraine». Через ініціативу Агентства США з міжнародного розвитку, уряд Південної Кореї разом з США об'єднали зусилля для постачання Україні добрив на суму 5 мільйонів доларів. Будівельна компанія «Ssang Yong Engineering and Constuction Co» у співпраці з благодійною організацією американського актора Шона Пенна «CORE Response Ukraine» планують профінансувати будівництво та ремонт семи об'єктів соціальної інфраструктури – двох дитсадків, двох шкіл, ремонт лікарні в Миколаївській області, ліцею в місті Миколаєві та школи в місті Харків [115].

Як до одного з найбільших експортерів зброї Україна та Західні партнери неодноразово зверталися до неї про військову допомогу. Уряд Кореї постійно відхиляв ці запити, посиляючись на законодавчі обмеження, які забороняють продавати зброю сторонам конфлікту. Під час свого візиту до України, президент Юн Сук Йоль оголосив про «більший масштаб військової підтримки», що виявилось наданні у вересні 2023 року двох бойових інженерних машин K600 (БІМ). Незважаючи на те, що ці машини призначені для прокладання шляхів через мінні поля на фронті, адміністрація Юн Сук Йоля виставила умову, щоб Україна використовувала їх виключно для гуманітарних місій [125].

Разом з тим, значним внеском Південної Кореї на підтримку України була передача 550 000 артилерійських снарядів калібру 155 мм у Сполучені Штати у 2022 та 2023 роках. Ця передача дозволила Сполученим Штатам надавати Україні боєприпаси зі свого власного резерву. А також експортні ліцензії, надані Польщі, на самохідну артилерійську установку «Krab», що поставляється в Україну, в якій використовуються шасі південнокорейського виробництва «K9 Thunder» [115].

Особливими стали наступні спільно організовані заходи з питань української відбудови. 31 жовтня 2023 року у Національній асамблеї Республіки Корея відбувся міжнародний Форум з питань відбудови України, організований Korea-Ukraine New Buildings Association, за сприяння депутатів Національної асамблеї Кореї Ан Сан Су та Лі Ман Хі, у співпраці з Міністерством територій, інфраструктури та транспорту та посольством України в Республіці Корея. На форумі були обговорені шляхи та механізми надання Україні необхідної допомоги у її відновленні та відбудові [127].

У межах щорічної найбільшої в Азії виставки обміну новими технологіями «Smart GEO Expo», 9 листопада 2023 року відбулася спеціальна конференція «Глобальна співпраця з відновлення після конфліктів і катастроф у цифрову епоху», організована спільно з корейською державною компанією «Korea Land & Housing Corporation» за сприяння Міністерства територій, інфраструктури та транспорту Республіки Корея. Захід був, головним чином, присвячений питанням відбудови України [128]. На запрошення організаторів у конференції взяли участь представники корейських ділових кіл, неурядових організацій, міжнародного бізнесу, Світового Банку, а також державних організацій та органів місцевого самоврядування України. Учасники заходу детально обговорили нагальні потреби та шляхи відновлення інфраструктури України. Крім того, в рамках конференції було підписано Меморандум про взаєморозуміння щодо співробітництва у сфері відбудови України між корейською державною компанією «Korea Land & Housing Corporation» та Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України [115].

Отже, відносинам між Україною і Південною Кореєю вже більше 30 років і вони супроводжувались досить активною взаємодією у сферах спільного інтересу, зокрема сільського господарства, енергетики, машинобудування, науково-технічна співпраця. Помітно, що пріоритетом у двосторонніх відносинах стало торгово-економічне співробітництво, особливо експорт зерна до Республіки Корея. Південнокорейські корпорації інвестували в український аграрний сектор для зміцнення продовольчої безпеки своєї країни, а також відкривали свої представництва в Україні. Однак через непослідовну політику та підхід України відносно Південної Кореї, потенціал двосторонніх відносин між країнами не був використаний повністю.

З початком повномасштабного вторгнення в Україну у 2022 році, відносини між Україною та Південною Кореєю активізувались. Визначальним став, першим в історії двосторонніх відносин, візит Президента Республіки Корея до України в липні 2023 року. Цей візит став важливим підтвердженням підтримки України та надані їй гуманітарної допомоги. Південнокорейські компанії також беруть на себе ініціативу у допомозі Україні, зокрема у післявоєнній відбудові. Для України буде особливо важливою допомога Південної Кореї у післявоєнний період, адже вона є прикладом

країни, що не тільки досить швидко відновились після війни, а й досягла високих показників економічного зростання і зараз є високорозвиненою країною. Тож південнокорейський досвід однозначно стане ваговою складовою у майбутньому розвитку нашої держави.

3.2 Вплив «м'якої сили» на двосторонні відносини держав

Окрім політичних і економічних відносин українсько-південнокорейські відносини характеризуються активним науково-технічним співробітництвом.

Першим документом, який було підписано після встановлення дипломатичних відносин 10 лютого 1992 року між країнами стала Угода між Урядом України та Урядом Республіки Корея про науково-технічне співробітництво 1 липня 1992 р. Угода передбачала обмін результатами досліджень та науково-технічною інформацією, вченими та дослідниками, організацію спільних заходів та навчання, здійснення спільних дослідницьких проектів [115].

Для поглибленої двосторонньої співпраці у науковій та технічній сфері було створено низку інституційних механізмів. Серед них: Спільний українсько-корейський комітет з науково-технічного співробітництва, Спільну українсько-корейську комісію зі співробітництва у сфері оборонної промисловості та матеріально-технічного забезпечення, Спільний комітет з питань співробітництва у використанні космічного простору в мирних цілях. Спільний комітет з питань співробітництва у використанні космічного простору в мирних цілях регулюється Угодою між Державним космічним агентством України та Міністерством науки та інформаційно-комунікаційних технологій Республіки Корея від 07 грудня 2011 року [129].

Одними з пріоритетних напрямків науково-технічного співробітництва між Україною та Республікою Корея є мирне освоєння космосу, енергозберігаючі та інформаційно-комунікаційні технології. Ще у 1995 році між Національною академією наук України та Корейським фондом науки та техніки було укладено меморандум про співробітництво. Інститут проблем матеріалознавства, Інститут надтвердих матеріалів ім. Бакуля, Інститут фізики, Інститут радіофізики і електроніки ім. Усікова, Інститут геохімії навколишнього середовища та інші наукові установи НАН України

успішно співпрацюють у рамках цього меморандуму з корейською стороною. У 2004 році між НАН України та Міністерством торгівлі, промисловості та енергетики Республіки Корея створено Корейсько-український центр співробітництва в галузі промислових технологій з такими пріоритетними напрямками як електротехніка та електроніка, напівпровідникові технології, інформатика, оптика та сенсори [115][129].

Визначним досягненням у спільному освоєнні космосу є успішне виведення на орбіту Землі трьох південнокорейських супутників за допомогою української ракети-носія «Дніпро» у 2013 та 2015 роках [130].

У перспективах двосторонньої технологічної співпраці була високо оцінена галузь сільського господарства. Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Корея в Україні Лі Янг Гу з нагоди 25-річчя встановлення дипломатичних відносин між двома країнами у своєму вітальному слові сказав про те, що: «У сільському господарстві, індустрії майбутнього, Корея може разом з Україною розвивати шосту індустріалізацію сільського господарства» [131]. В цьому напрямі вже з'являлись певні напрацювання. Наприклад, у 2018 році корейська компанія з виробництва дронів «SafeusDrone» уклала угоду з Національним авіаційним університетом у Кропивницькому щодо збірки літаючих апаратів, які можуть бути використані у сільському господарстві для обприскування полів, що дозволило б значно зекономити фінансові ресурси та раціонально використовувати робочу силу. Також у 2018 році корейська компанія «Kreves Development» уклала угоду з Інститутом сільського господарства Національної академії аграрних наук України з вирощування зимового рапсу в Україні [115].

Також з нагоди 25-ї річниці встановлення дипломатичних відносин між Республікою Корея та Україною та проведення XXIII зимових олімпійських ігор в місті Пхьочхан, у 2017 році з 24 по 30 липня під патронатом Посольства Республіки Корея в Україні та за підтримки Національного олімпійського комітету Україною проходив «Велокараван дружби Україна – Корея». Це перша подібна спортивна подія в нашій країні. Маршрут велокаравану проходив через міста: Немирів, Кропивницький, Миколаїв, Херсон, Одеса та завершився в Києві. В заході взяли участь професійна команда у складі 15 велосипедистів з Кореї, серед яких двоє є

легендами Південної Кореї по сходженню на найвищі вершини світу та команда десяти спортсменів Федерації велоспорту України. Посол Республіки Корея в Україні Лі Янг Гу, у свою чергу, подякував керівництву області за сприяння в організації веломарафону, наголосивши, що цей захід має не лише спортивне спрямування, а й позитивно вплине на розвиток туризму та економіки України. Вінницький міський голова Сергій Моргунов підтвердив, що саме корейські компанії найпершими відгукнулися на участь у тендері, наголосивши, що кожне з представлених підприємств має великий потенціал та цікаві пропозиції [137].

У рамках проекту «ICT Partner for Ukraine» корейський телекомунікаційний гігант «КТ» запропонував українському уряду, як можна покращити телекомунікаційну інфраструктуру зруйнованої війною країни та запровадити способи управління енергоефективністю під час експлуатації ключових урядових мереж. Голова відділу глобального бізнесу «КТ» Мун Сон Ук відвідав Київ у 2023 році та представив схему допомоги Україні у відновленні її комунікаційної інфраструктури. Мун запропонував Україні створити громадську безпеку-LTE (PS-LTE), ексклюзивну урядову мережу зв'язку, що реагує на катастрофи, з високим рівнем безпеки. Ця установка була перевірена у Південній Кореї у 2018 році, коли компанія запустила «першу в світі» державну мережу, яка реагує на стихійні лиха [132].

Важливим елементом відносин між Україною і Південною Кореєю є співробітництво у сфері освіти. Між навчальними закладами України та Республіки Корея на постійній основі відбуваються студентські обміни, у рамках різних освітніх програм для українських студентів виділяються стипендії на навчання у Кореї. Серед найбільш відомих закладів вищої освіти РК, з якими українські ЗВО мають домовленості про співпрацю є: Сеульський національний університет, Університет іноземних мов Ханкук, Технічний університет Ханян, Корейський університет, Національний університет «Чунгнам», KDI School та інші [133].

В одному з провідних закладів вищої освіти Республіки Корея – Університеті іноземних мов Ханкук – єдиного в країні факультету українознавства, де близько 100 корейських студентів вивчають українську мову, історію та культуру. Студенти мають

можливість проходити мовне стажування в Київському національному університеті ім. Шевченка [133].

У жовтні 2016 р. за сприяння Посольства України в Республіці Корея було організовано робочий візит до Південної Кореї Міністра освіти і науки України Л. Гриневич, у рамках якого вона взяла участь у міжнародному форумі «2016 Global ICT Leadership Forum», провела зустрічі з Віце-прем'єр-міністром, Міністром освіти Республіки Корея, керівником Парламентської асоціації дружби «Корея-Україна» Національної Асамблеї Кореї, заступником Міністра науки, ІКТ та планування майбутнього Республіки Корея, Президентом Національного агентства Кореї з питань інформаційного суспільства, Президентом Корейського інституту розвитку освіти, Президентом університету Ханянг, відвідала Центр креативної економіки та інновацій провінції Кьонгі, Центр використання смарт-технологій у навчанні та Цифровий університет Ханянг [133].

Наступного року відбувся візит до України заступника Міністра освіти Республіки Корея Бек Сонг-Гина. Під час візиту було відкрито Корейський освітній центр в Києві та підписано нову редакцію Меморандуму про взаєморозуміння між МОН України та МО Республіки Корея щодо співпраці в галузі освіти, якою було розширено перелік напрямків співробітництва між сторонами, зокрема в частині роботи згаданого освітнього центру. Це перший Центр такого рівня в Україні і шостий у Європі [133].

Упродовж 2023–2024 рр. був реалізований оригінальний навчально-освітній проект між Україною і Республікою Корея. Колектив українських авторів на чолі з професором К.Бахановим підготував і опублікував навчальні матеріали-посібник для учнів 10-11 класів і вчителів «Республіка Корея: історія дива на річці Хан». Матеріали містять добірку численних різноманітних джерел і завдань щодо їх опрацювання. Вони можуть бути використані також під час вивчення інших близьких за змістом факультативних курсів, при підготовці виховних годин, занять гуртків юних істориків, при виконанні учнями проектів або написанні дослідницьких робіт. Підготовку і видання цих матеріалів було підтримано проектом Академії корезнавства «Розуміння Кореї 2023» [134].

У квітні 2024 року був оголошений відбір кандидатів на отримання навчального гранту від уряду Республіки Корея GKS IRTS 2024 від Національного інституту з міжнародної освіти (NIIED) Міністерства освіти Республіки Корея. За мету було поставлено підтримати відбудову України, сприяти міжнародним освітнім обмінам та дружбі між країнами шляхом надання українським студентам можливості вивчати корейську мову у таких південнокорейських університетах як Keimyung University, Dong-A University, Chonnam National University, Chungnam National University. Програма орієнтована на вивчення корейської мови, і буде організовуватись та виконуватись відповідно до області спеціалізації кожного університету, включно зі спеціальними видами академічних активностей задля підготовки кадрів для відбудови країни. Серед визначених пріоритетних галузей: охорона здоров'я та медицина, відбудова міст, штучний інтелект, програмне забезпечення, енергетика, захист довкілля. Ця програма реалізовується в рамках виконання домовленості Президентів України і Республіки Корея щодо реалізації Української ініціативи миру і солідарності корейською стороною. З нагоди візиту південнокорейського лідера Юн Сок Йоля до України була заснована стипендіальна програма «Юн Сок Йоль — Зеленський» у межах «The GKS International Reconstruction Talent Scholarship Track» [135].

Від початку встановлення дипломатичних відносин між країнами спостерігається стале зростання українсько-корейської співпраці у культурній сфері. Впродовж останніх років Україна була добре представлена в Республіці Корея за різноманітними мистецькими і спортивними напрямками.

Протягом останніх років в Республіці Корея проведено низку іміджевих заходів. Зокрема, у Музеї грошей Банку Кореї (м. Сеул) на відзначення 30-річчя встановлення дипломатичних відносин між Україною і Республікою Корея проведено спеціальну виставку «Пізнання України через гроші: від Київської Русі до Євромайдану»; у Сеульській муніципальній бібліотеці відкрито першу в Кореї «Українську книжкову полицку», реалізовану під патронатом Першої Леді України О.Зеленської; майстер-класи і виставку витинанок «Мереживо пам'яті» Д.Альошкіної, присвячену темі Голодомору-геноциду 1932-1933 рр. в Україні; в рамках Всесвітнього благодійного кіномарафону «CinemaAidUkraine» у Корейському кіноархіві в Кореї вперше

проведено фестиваль українського кіно; організовано Український павільйон на 14-му Бієнале у м. Кванджу [129].

Україна також була представлена національним стендом на «4th Public Diplomacy Week» (2021 р.), «European Day Festival» (2022 р.), «Seoul International Book Fair 2022», «Global Youth Diversity Festival» (2021, 2022 рр.), «Itaewon Global Village Festival 2022», Міжнародній виставці дитячого мистецтва м. Пхьонтек (2022, 2023 рр.). У жовтні 2021 р. у м. Гам'янг відбувся «День України» у рамках виставки «2021 Namyang Wild Ginseng Anti-Aging Expo» [136].

З 2012 року відбулися гастролі Хмельницького академічного обласного симфонічного оркестру, Севастопольського муніципального симфонічного оркестру, Симфонічного оркестру Донецької державної філармонії ім. С. Прокоф'єва, Симфонічного оркестру Чернівецької філармонії, Академічного оркестру Чернівецька обласна філармонія ім. Д. Гнатюка, Камерного оркестру Івано-Франківської філармонії, Українського жіночого хору «Вогник», гурту «Balaklava Blues» [133].

На щорічному музикальному конкурсі Seoul International Music Competition українці брали участь як у конкурсній програмі, так і в журі. У свою чергу корейські виконавці брали участь у Міжнародному конкурсі молодих піаністів пам'яті Володимира Горовиця, де отримали перше місце у старшій групі та золоту медаль у 2017 році (Кім Джун-Хі) та 2010 році (Кім Ко-Вун) [133].

Українських танцівників регулярно запрошують до участі в балетному конкурсі Korea International Ballet Competition (проводиться понад 10 років). У 2017 році до складу журі від України входив художній керівник Київського державного хореографічного училища, народний артист України Нобухіро Терада, а третє місце на конкурсі отримала українська балерина. В 2019 році перше місце отримав прем'єр Національної опери України С. Ольшанський [133].

У червні 2016 року відбувся перший показ фільмів О. Довженка в РК, організований Cinematheque Seoul Art Cinema. Гостем показу з України став кінокритик С. Тримбач. У 2019 році спільно з Посольством та Довженко Центром

згадана агенція провела перший ретроспективний показ фільмів Кіри Муратової. Для лекцій в рамках показів Сеул відвідав Гендиректор Довженко Центру І. Козленко.

На міжнародному фестивалі музичних фільмів Jecheon International Music and Film festival регулярно представлені українські фільми (2015 рік – два українські фільми, 2017 – чотири). На Тижні світового кіно (World Cinema Week), організованій Корейським кіноархівом, у 2016 році Україна була представлена творами Ю. Ілленка «Легенда про княгиню Ольгу» та «Криниця для спраглих» та у 2017 р. – документальною стрічкою «Лобановський назавжди» (режисер А. Азаров). [133].

2018 рік показав велику заінтересованість новими українськими кіно- та анімаційними роботами: азійська прем'єра стрічки С. Лозниці «Донбас» відбулася на Busan International Film Festival, «Викрадена принцеса» була у конкурсній програмі Seoul International Cartoon and Animation Festival. Азійськими прем'єрами 2019 року були фільми «Мої думки тихі» (А. Лукіч, Gangneung International Film Festival) та «Сторонній» (Д. Томашпольський, Seoul International Film Festival) [133].

У 2019 році на Міжнародному кінофестивалі «Молодість» приз за найкращий повнометражний фільм отримав фільм корейської режисерки Кім Бо-Ра «Колібрі» («House of Hummingbird», 2018) [133].

У рамках відзначення 25-ї річниці встановлення дипломатичних відносин між Україною та Республікою Корея у квітні 2017 року в галереї Korea Foundation відбулася виставка «Life of Deportation and Settlement: Koryo-saram, Samosely and Abandoned Places in Ukraine», яка була спільним проектом робіт корейського фотографа Jung Sung-tae та Krolikowski Art (Україна) [133].

До 75 річниці депортації кримських татар та 5-ї річниці російської агресії Посольством було організовано покази фільмів, відповідно, «Чужа молитва» (у співпраці з Університетом Ханкук) та «Кіборги» (спільно з Korea Foundation). [133].

У 2020 році відбулась виставка українських та корейських фотохудожників «KREAtive Perspectives» (липень-серпень 2020 року), спільний проєкт Odesa Photo Days Festival та Korea-Ukraine Contemporary Art Exhibition (KUCA). Фотохудожник Jung Sung-tae, яким раніше вже було реалізовано ряд спільних корейсько-українських проєктів, був куратором виставки. Захід Посольство організувало разом з Korea

Foundation за спонсорської підтримки компанії Meridien DNI, а також виставка українських ілюстраторів «Ukrainian illustration garden» (жовтень 2020 - березень 2021 рр.) в Національній бібліотеці дітей та юнацтва, м. Сеул. Кураторами виставки став клуб ілюстраторів Pictoric (Україна). [133].

Україна також була представлена національним стендом на «Public Diplomacy Week» (2021 р., 2023 р.), «European Day Festival» (2022 р.), «Seoul International Book Fair 2022», «Global Youth Diversity Festival» (2021, 2022, 2023 рр.), «Itaewon Global Village Festival 2022», Міжнародній виставці дитячого мистецтва м. Пхьонтек (2022, 2023 рр.) [133]. У жовтні 2021 р. у м. Гам'янг відбувся «День України» у рамках виставки «2021 Hamyang Wild Ginseng Anti-Aging Expo». У вересні 2023 р. проведено Дні української культури у м. Пхьонтек.

Важливою подією у напрямку культурної співпраці є зустріч Міністра культури та інформаційної політики України Олександра Ткаченка та його заступників з Надзвичайним і Повноважним Послом Республіки Корея в Україні Кім Хьонг Те 20 квітня 2023 року. Сторони обговорили співпрацю країн у сфері захисту, охорони та збереження української культурної спадщини, а також підтримку українських закладів культури, митців й креативних індустрій під час війни. «Україна зацікавлена у перейманні досвіду Південної Кореї в культурній сфері. Це стосується роботи з технологіями в сфері культури, діджиталізації, кіноіндустрії, зокрема щодо створення серіалів та досвіду функціонування дуже успішної К-поп культури», – сказав Олександр Ткаченко. Сторони домовились продовжити консультації щодо збільшення спільних культурних заходів і проектів та посилити співпрацю, аби познайомити мешканців Південної Кореї з українською культурою [138].

26 березня 2024 року був проведений онлайн концерт під назвою «WE ALL ARE ONE» для підтримки жертв війни в Україні, у якому спільно брали участь українські виконавці та південнокорейські зірки «к-поп» [139].

Отже, «м'яка сила» Південної Кореї у відносинах з Україною проявилась у широкій науково-технологічній співпраці та обмінами у сфері освіти. Для поглибленого співробітництва було укладено низку угод і відкрито спільні комітети. Серед основних галузей співпраці: сільське господарство, навколишнє середовище,

наука, електроніка, освоєння космосу. Важливою складовою двосторонніх відносин є освітні обміни. Між навчальними закладами України та Республіки Корея на постійній основі відбуваються студентські обміни, у рамках різних освітніх програм для українських студентів виділяються стипендії на навчання у Кореї. До того ж у 2017 році був відкритий перший в Україні Корейський освітній центр від Міністерства освіти Республіки Корея. Також між країнами спостерігається стаłe зростання співпраці у культурній сфері: проведено низку іміджевих івентів, виставок, представлення кінострічок на фестивалях, спортивні заходи.

У рамках науково-технічної співпраці, Південна Корея готова пропонувати Україні допомогу та нові рішення для відбудови української інфраструктури з використанням новітніх технологій. Корейські державні та приватні установи беруть на себе ініціативу і пропонують проекти з відбудови та модернізації важливих елементів інфраструктури України. Навіть стипендіальні програми південнокорейський уряд почав спрямовувати у напрям відбудови України, з визначеними такими пріоритетними напрямками як відбудова міст, охорона здоров'я, енергетика, захист довкілля.

ВИСНОВКИ

Отже концепція «м'якої» та «розумної» сили Джозефа С. Ная знайшла своє відображення і втілення у зовнішній політиці Південної Кореї. Серед головних чинників, які сприяють розвитку південнокорейської «м'якої сили» слід виділити наступні три аспекти: успішна історія економічного розвитку та демократизації, розвиток креативного контенту, який призвів до його глобальної конкурентоспроможності, а також розвиток цифрових технологій. Завдяки тому, що Південна Корея змогла стати високотехнологічною країною з процвітаючою економікою та демократією у неї є широкі можливості для створення культурних ресурсів та просування їх за межі власних кордонів. Південнокорейська культура стала популярною в усьому світі, від популярної музики до онлайн-ігор, і це явище створює ефект хвилі, який генерує не лише економічні вигоди для Південної Кореї, але й покращує її імідж. Крім того, уряд Південної Кореї інвестує в «м'яку силу» нації як ефективний засіб публічної дипломатії Сеула. Тож, Південну Корею можна вважати заслуговуючим на увагу прикладом, який демонструє нам вміле поєднання «жорсткої» і «м'якої сили» та їх інтегрування у «розумну» ефективну дипломатію.

У відносинах Республіки Корея з країнами регіону культурна дипломатія держави також накладає відбиток на їх співпрацю. У таких країнах як Японія та Китай «корейська хвиля» починала набирати популярність і довгий час саме ці країни були основними споживачами південнокорейського контенту. Однак історичні, культурні, політичні претензії мають сильний вплив на двосторонню співпрацю. До того ж безпекова ситуація регіону має пріоритетне значення для уряду Південної Кореї. Так ключовим чинником погіршення відносин з Китаєм стало розгортання на території Південної Кореї американського протиракетного комплексу «ТНААД» у 2016 році. Таке рішення південнокорейського уряду стало відповіддю на зростаючий ракетний та ядерний потенціал КНДР, а також відмову КНР засудити такі дії Північної Кореї. Саме продовження проведення ядерних і ракетних випробувань КНДР стало причиною загострення міжкорейських відносин і підписання трьохстороннього безпекового пакту між США, Японією та РК у 2023 році. Незважаючи на економічні і

культурні обміни, гуманітарну допомогу, історичну місію об'єднання Корейського півострова, непоступливість Півночі у припиненні розгортання ядерної програми призводить до того, що зараз ситуація на півострові та у регіоні залишається неспокійною.

Відносини України з Південною Кореєю розвивались досить динамічно упродовж вже більше як 30 років. Однак обидві сторони визнавали, що не до кінця використовували весь потенціал міждержавної співпраці. Незважаючи, на це між країнами є потужна науково-технічна співпраця, співпраця у сфері освіти, машинобудуванні, енергетики, спільне освоєння космосу. Важливим виміром економічного співробітництва є інвестиційне партнерство. Великі торговельні корпорації Південної Кореї інвестують у розвиток аграрного сектора України, бачачи у ньому високий потенціал та можливості для його модернізації.

Повномасштабне вторгнення в Україну дало поштовх до нової віхи співпраці. Південна Корея надає багато гуманітарної допомоги, підтримує міжнародні ініціативи України та приєднується до резолюцій ООН та санкцій проти РФ. Південнокорейські державні та приватні установи готові приєднатись до післявоєнного відновлення України і вже пропонують власні проекти, наприклад для відбудови Козаровицької дамби, реконструкції Каховської греблі, модернізації міжнародного аеропорту «Бориспіль», будівництво та ремонт об'єктів соціальної інфраструктури Південних та Східних областей України. Перший візит південнокорейського президента до України також став історичною подією і підкреслив позицію Корейської Республіки та її прагнення до більшого впливу за межами азійського регіону. Для України співпраця з Південною Кореєю є дуже цінною, адже Корея пережила багаторічну японську окупацію, руйнівну війну, але змогла не тільки відновитись, але й розвинути власну економіку, політичну систему, воєнний потенціал, стати лідером у розвитку технологій і створити власний культурний феномен.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Цюрупа М. Поняття «м'якої сили» держави та особливості її застосування в сучасній світовій політиці. *Наукові записки*. № 36. С. 47–59. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/tsiurupa_poniattia.pdf (дата звернення: 17.03.2024).
2. Белєсков М. Неореалізм і сучасні міжнародні відносини або Чому Кеннет Волц виявився правий (лише частково). *Борисфен Інтел*. URL: https://bintel.org.ua/nash_archiv/arxiv-osvita/neo/ (дата звернення: 02.03.2024).
3. Nye J. S. J., Keohane R. O. Power and interdependence. *Addison-Wesley Educational Publishers*, 1998. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00396337308441409> (date of access: 01.04.2024).
4. Nye, Jr J. S. Neorealism and Neoliberalism. *The Johns Hopkins University Press*. Vol. 40, no. 2. P. 235–251. URL: <https://www.jstor.org/stable/2010363> (date of access: 07.03.2024).
5. Feher Z. Joseph Nye 85: From Integration Theory to Complex Interdependence to Soft Power. *The Duck of Minerva*. URL: <https://www.duckofminerva.com/2022/01/joseph-nye-85-from-integration-theory-to-complex-interdependence-to-soft-power.html> (date of access: 29.03.2024).
6. Nye J. S. Soft power: the evolution of a concept. *Journal of Political Power*. 2021. Vol. 14, no. 1. P. 196–208. URL: <https://doi.org/10.1080/2158379x.2021.1879572> (date of access: 02.04.2024).
7. The Economist. The EU wants to set the rules for the world of technology. *The Economist*. URL: <https://www.economist.com/business/2020/02/20/the-eu-wants-to-set-the-rules-for-the-world-of-technology> (date of access: 01.04.2024).
8. Nye Jr J. S. Soft Power: The Means to Success in World Politics. *PublicAffairs*, 2009. URL: <https://wcfia.harvard.edu/publications/soft-power-means-success-world-politics> (date of access: 05.04.2024).
9. Nye, J. S., Goldsmith, J. L. The Future of Power. *Bulletin of the American Academy of Arts and Sciences*. 2011. Vol. 64, no. 3. P. 45–52. <http://www.jstor.org/stable/41149419> (date of access: 09.04.2024).
10. Yalcin, M. O., Nye, J. S. Review of Do Morals Matter? Presidents and Foreign Policy from FDR to Trump. 2021. *Uluslararası İlişkiler / International Relations*, Vol. 18, no. 69. P. 143–145. <https://www.jstor.org/stable/27007628> (date of access: 09.03.2024).
11. Nye, J. S. Public Diplomacy and Soft Power. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 2008. Vol. 1, no. 616, P. 94-109. <https://doi.org/10.1177/0002716207311699>
12. Leonard M. Public Diplomacy. The Foreign Policy Centre, 2002. URL: <https://fpc.org.uk/publications/public-diplomacy/> (date of access: 30.03.2024).

13. Economic and Social Development in the Republic of Korea: Processes, Institutions and Actors. *UNRISD*. URL: <https://www.files.ethz.ch/isn/153551/RPB14.pdf> (date of access: 01.04.2024).
14. Transition to a Democracy and Transformation into an Economic Powerhouse : Korea.net : The official website of the Republic of Korea. The official website of the Republic of Korea. URL: <https://www.korea.net/AboutKorea/History/Transition-Democracy-Transformation-Economic-Powerhouse> (date of access: 01.04.2024).
15. Kim D. M. The Growth of South Korean Soft Power and Its Geopolitical Implications. *Air University (AU)*. URL: <https://www.airuniversity.af.edu/JIPA/Display/Article/3212634/the-growth-of-south-korean-soft-power-and-its-geopolitical-implications/> (date of access: 19.02.2024).
16. Shim D. Hybridity and the Rise of Korean Popular Culture in Asia. *ResearchGate*. URL: https://doi.org/254737351_Hybridity_and_the_Rise_of_Korean_Popular_Culture_in_Asia (date of access: 01.04.2024).
17. Terry S. M. The Korean Invasion - Can Cultural Exports Give South Korea a Geopolitical Boost? *Marcellus*. URL: <https://marcellus.in/story/the-korean-invasion-can-cultural-exports-give-south-korea-a-geopolitical-boost/> (date of access: 03.04.2024).
18. Kim H. K., Kim A. E., Connolly D. Catching up to Hallyu? The Japanese and Chinese Response to South Korean Soft Power. *Korea Observer*. 2011. Vol. 47, no. 3. URL: <https://scholar.korea.ac.kr/handle/2021.sw.korea/86489> . (date of access: 03.04.2024).
19. Watson I. South Korea's State-led Soft Power Strategies: Limits on Inter-Korean Relations. *Asian Journal of Political Science*. 2012. Vol. 20, no. 3. P. 304–325. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02185377.2012.748972> (date of access: 22.03.2024).
20. Diplomatic White Paper : of 01.11.2010. URL: https://www.mofa.go.kr/eng/brd/m_5684/list.do?page=3&srchFr=&srchTo=&srchW.
21. Song S. The Evolution of the Korean Wave: How Is the Third Generation Different from Previous Ones? *ProQuest*. URL: <https://www.proquest.com/openview/e95a805acdffeee9dfedc6aef74218ce/1.pdf?pq-origsite=gscholar&cbl=46815> (date of access: 09.04.2024).
22. Yoon Y. The Anti-Korean Wave in Japan: Identity Clash, in The Korean Wave from a Private Commodity to a Public Good. *Korea University Press*. 2020. P. 118. URL: <https://kupress.com/books/13669/> (date of access: 01.04.2024).
23. Hallyu (Korean Wave). KOREA.net. URL: <https://www.korea.net/AboutKorea/Culture-and-the-Arts/Hallyu> (date of access: 03.04.2024).

24. Ainslie M. J. Korean Overseas Investment and Soft Power: Hallyu in Laos. *Korea Journal*. 2016. Vol. 56, no. 3. URL: <https://research.nottingham.edu.cn/en/publications/korean-overseas-investment-and-soft-power-hallyu-in-laos> (date of access: 13.02.2024).
25. Oh I. The Globalization of K-pop: Korea's Place in the Global Music Industry. *Korea Observer*. 2013. Vol. 44, no. 3. P. 389–409. URL: https://www.researchgate.net/publication/296774877_The_Globalization_of_K-pop_Korea's_Place_in_the_Global_Music_Industry (date of access: 02.04.2024).
26. Global Hallyu Trends. 2021. 87 p. URL: [https://doi.org/file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/2021%20Global%20Hallyu%20Trends\(3\).pdf](https://doi.org/file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/2021%20Global%20Hallyu%20Trends(3).pdf) (date of access: 01.04.2024).
27. Литинська Х. Корейська хвиля як феномен культурної дипломатії Південної Кореї. Політ. Сучасні Проблеми Науки. 2023. С. 111–114. URL: http://fmv.nau.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/Політ_ФМВ_2023.pdf (дата звернення: 24.02.2023).
28. Korean-language test to be held up to 8 times abroad in 2024. Korea.net : The official website of the Republic of Korea. URL: <https://www.korea.net/NewsFocus/Culture/view?articleId=240066> (date of access: 30.03.2024).
29. Beyond Security: South Korea's Soft Power and the Future of the U.S.-ROK Alliance in a Post-Pandemic World. *CSIS | Center for Strategic and International Studies*. URL: <https://www.csis.org/analysis/beyond-security-south-koreas-soft-power-and-future-us-rok-alliance-post-pandemic-world> (date of access: 15.03.2023).
30. Carminati D. Is South Korea the New Quintessential Representation of Soft Power?. *E-International Relations*. URL: <https://www.e-ir.info/2022/09/18/is-south-korea-the-new-quintessential-soft-power/> (date of access: 15.03.2023).
31. Seo Y., Levenson E., McKirdy E. Kim Jong Un 'deeply moved' by K-pop concert in Pyongyang. *CNN*. URL: <https://edition.cnn.com/2018/04/01/world/kim-jong-un-concert-kpop/index.html> (date of access: 19.02.2024).
32. Defense Budget by Country (2024). Global Firepower - 2024 World Military Strength Rankings. URL: https://www.globalfirepower.com/defense-spending-budget.php#google_vignette (date of access: 01.05.2024).
33. Min-kyung J. Moon decries 2015 Korea-Japan 'comfort women' deal as flawed. *The Korea Herald*. URL: <https://www.koreaherald.com/view.php?ud=20171228000905> (date of access: 04.05.2024).
34. BBC News. Mitsubishi Heavy ordered to compensate forced S Korean war workers. *BBC Home - Breaking News, World News, US News, Sports, Business, Innovation, Climate, Culture, Travel, Video & Audio*. URL: <https://www.bbc.com/news/business-46381207> (date of access: 07.05.2024).
35. BBC News. South Korea and Japan's feud explained. *BBC Home - Breaking News, World News, US News, Sports, Business, Innovation, Climate, Culture, Travel, Video*

- & Audio. URL: <https://www.bbc.com/news/world-asia-49330531> (date of access: 10.05.2024).
36. BBC News. South Korea to continue intelligence-sharing pact with Japan. *BBC Home - Breaking News, World News, US News, Sports, Business, Innovation, Climate, Culture, Travel, Video & Audio*. URL: <https://www.bbc.com/news/world-asia-50526883> (date of access: 10.05.2024).
37. Galic M., Aum F. What's Behind Japan and South Korea's Latest Attempt to Mend Ties?. *United States Institute of Peace*. URL: <https://www.usip.org/publications/2023/03/whats-behind-japan-and-south-koreas-latest-attempt-mend-ties> (date of access: 08.05.2024).
38. Cha V. The Camp David U.S.-Japan-Korea Trilateral Summit: An Exchange among CSIS Japan and Korea Chairs. *CSIS | Center for Strategic and International Studies*. URL: <https://www.csis.org/analysis/camp-david-us-japan-korea-trilateral-summit-exchange-among-csis-japan-and-korea-chairs> (date of access: 15.03.2024).
39. UNESCO - 2023 Korea-Japan Festival in Seoul. Intangible Heritage Home - intangible heritage - Culture Sector - UNESCO. URL: <https://ich.unesco.org/fr/activites/2023-korea-japan-festival-in-seoul-00365> (date of access: 08.05.2024).
40. Linbin W. How Has the 'Korean Wave' Impacted Japan-South Korea Relations?. *The Diplomat - Asia-Pacific Current Affairs Magazine*. URL: <https://thediplomat.com/2023/01/how-has-the-korean-wave-impacted-japan-south-korea-relations/> (date of access: 15.05.2024).
41. Kudo Y. What signs are there that the relationship between Japan and South Korea will improve? Public sentiment less acrimonious, but still chilly. *The Genron NPO*. URL: https://www.genron-npo.net/en/opinion_polls/archives/5589.html (date of access: 15.05.2024).
42. Lee D. No. of K-pop on-demand streams grows 42% led by Japan : Korea.net : The official website of the Republic of Korea. Korea.net: The official website of the Republic of Korea. URL: <https://www.korea.net/NewsFocus/Culture/view?articleId=240892> (date of access: 16.05.2024).
43. Glass M. Japan's youth shun politics, leaving power with the elderly. *The Japan Times*. URL: <https://www.japantimes.co.jp/news/2022/07/30/national/politics-diplomacy/voter-turnout-youth/> (date of access: 18.05.2024).
44. Mamchii O. South Korea Relations With China Over the Years. *Best Diplomats | Diplomatic Conferences | New York*. URL: <https://bestdiplomats.org/south-korea-relations-with-china/> (date of access: 17.05.2024).
45. The ROK's China Policy under Park Geun-hye: A New Model of ROK-PRC Relations. *Brookings*. URL: <https://www.brookings.edu/research/the-roks-china-policy-under-park-geun-hye-a-new-model-of-rok-prc-relations/> (date of access: 16.05.2024).

46. Pak J. H. Trying to loosen the linchpin: China's approach to South Korea. *Brookings*. URL: https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2020/07/FP_20200606_china_south_korea_pak_v2.pdf (date of access: 21.05.2024).
47. Sun Y. Chinese Perspectives Towards the Korean Peninsula. *Stimson Center*. URL: <https://www.stimson.org/2016/chinese-perspectives-towards-korean-peninsula/> (date of access: 15.05.2024).
48. Stromseth J. Don't make us choose: Southeast Asia in the throes of US-China rivalry *Brookings*. URL: <https://www.brookings.edu/articles/dont-make-us-choose-southeast-asia-in-the-throes-of-us-china-rivalry/> (date of access: 17.05.2024).
49. Xinhua. China opposes possible US THAAD deployment in ROK. China Daily Website - Connecting China Connecting the World. URL: http://www.chinadaily.com.cn/world/2016-02/13/content_23465685.html (date of access: 16.05.2024).
50. Tiezzi S. China Warns THAAD Deployment Could Destroy South Korea Ties 'in an Instant'. *The Diplomat – Asia-Pacific Current Affairs Magazine*. URL: <https://thediplomat.com/2016/02/china-warns-thaad-deployment-could-destroy-south-korea-ties-in-an-instant/> (date of access: 16.05.2024).
51. BBC News. South Korea tourism hit by China ban. *BBC Home - Breaking News, World News, US News, Sports, Business, Innovation, Climate, Culture, Travel, Video & Audio*. URL: <https://www.bbc.com/news/business-40565119> (date of access: 15.05.2024).
52. Number of Koreans studying in China dwindles 78% from 6 years ago. *The Korea Times*. URL: https://www.koreatimes.co.kr/www/nation/2024/01/113_365722.html (date of access: 19.05.2024).
53. Linbin W. The Korean Wave's Rocky Road in China. *The Diplomat – Asia-Pacific Current Affairs Magazine*. URL: <https://thediplomat.com/2023/01/the-korean-waves-rocky-road-in-china/> (date of access: 19.05.2024).
54. Park J. H., Lee Y. S. The rise and fall of Korean drama export to China: The history of state regulation of Korean dramas in China. *Sage Journals*. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1748048518802915#bibr20-1748048518802915> (date of access: 20.05.2024).
55. KH 디지털 2. 'Descendants of the Sun' hits 440m views in China. *The Korea Herald*. URL: <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20160314000815> (date of access: 23.05.2024).
56. Lee J. South Korea's Lotte reports store closures in China amid political stand-off. *Reuters*. URL: <https://www.reuters.com/article/idUSKBN16D03U/> (date of access: 22.05.2024).
57. Turcsanyi R. Q., Song E. E. South Koreans Have the World's Most Negative Views of China. Why?. *The Diplomat – Asia-Pacific Current Affairs Magazine*. URL:

- <https://thediplomat.com/2022/12/south-koreans-have-the-worlds-most-negative-views-of-china-why/> (date of access: 19.05.2024).
58. 박한솔. China's 'cultural appropriation' continues with hanbok featured at Beijing Winter Olympics. *The Korea Times*. URL: https://www.koreatimes.co.kr/www/nation/2024/05/600_323376.html (date of access: 23.05.2024).
59. Kimjang, making and sharing kimchi in the Republic of Korea. Culture Sector - UNESCO. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/kimjang-making-and-sharing-kimchi-in-the-republic-of-korea-00881> (date of access: 23.05.2024).
60. BTS faces backlash from Chinese netizens over Korean War comments. *Korea JoongAng Daily*. URL: <https://koreajoongangdaily.joins.com/2020/10/12/entertainment/kpop/BTS-Vanflectaward-KoreanWar/20201012165300437.html> (date of access: 21.05.2024).
61. Dou E., Kim M. J. K-pop boy band BTS faces boycott calls in China over Korean War comment. *Washington Post*. URL: https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/bts-china-boycott-korean-war/2020/10/13/499d2412-0d16-11eb-b404-8d1e675ec701_story.html (date of access: 22.05.2024).
62. 동선화. China's hallyu restrictions likely to continue unless Seoul-Beijing ties improve. *The Korea Times*. URL: https://www.koreatimes.co.kr/www/art/2024/05/398_352519.html (date of access: 22.05.2024).
63. Byung-yeul B. Korea on alert over another urea shortage crisis. *The Korea Times*. URL: https://www.koreatimes.co.kr/www/tech/2024/05/129_364442.html (date of access: 22.05.2024).
64. S. Korea, China, Japan in talks to set date for trilateral summit next month. *Yonhap News Agency*. URL: <https://en.yna.co.kr/view/AEN20240405001600315> (date of access: 20.05.2024).
65. Miki R. Japan, South Korea, China seek to ease friction at trilateral summit. *Nikkei Asia*. URL: <https://asia.nikkei.com/Politics/International-relations/Japan-South-Korea-China-seek-to-ease-friction-at-trilateral-summit> (date of access: 21.05.2024).
66. KYODO NEWS. South Korea plans 3-way summit with Japan, China in May. *Kyodo News+*. URL: <https://english.kyodonews.net/news/2024/04/d5aaaf9daa60-s-korea-plans-3-way-summit-with-japan-china-in-may.html> (date of access: 23.05.2024).
67. Contributors to Wikimedia projects. United Nations Temporary Commission on Korea - *Wikimedia*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/United_Nations_Temporary_Commission_on_Korea (date of access: 16.05.2024).
68. YONHAP NEWS. Wayback Machine. URL: <https://web.archive.org/web/20130312170354/http://english.yonhapnews.co.kr/nort>

- hkorea/2009/05/28/46/0401000000AEN20090528004200315F.HTML (date of access: 27.05.2024).
69. Korea Information - Inter-Korean Relations – Korean Cultural Center New York. *Korean Cultural Center New York*. URL: <https://www.koreanculture.org/korea-information-interkorean-relations> (date of access: 26.05.2024).
70. Laughlin R. B. The Sunshine Policy of South Korea. *Stanford University*. URL: <http://large.stanford.edu/courses/2017/ph241/min2/> (date of access: 22.05.2024).
71. Amid Hugs and Tears, Korean Families Divided by War Reunite. *The New York Times*. URL: <https://web.archive.org/web/20140221091325/http://www.nytimes.com/2014/02/21/world/asia/north-and-south-koreans-meet-in-emotional-family-reunions.html> (date of access: 24.05.2024).
72. Shin S. Y. Y. No Longer Forgotten: North Korea-South Korea Relations Since the Korean War. *Stanford University*. URL: <https://web.stanford.edu/class/e297a/North%20Kores-%20South%20Kores%20Relations%20Since%20the%20Korean%20War> (date of access: 26.05.2024).
73. Herman S. South Korea Formally Declares End to Sunshine Policy. *Voice of America*. URL: <https://web.archive.org/web/20120412215246/http://www.voanews.com/english/news/South-Korea-Formally-Declares-End-to-Sunshine-Policy--108904544.html> (date of access: 21.05.2024).
74. Text from North Korea statement. *Reuters*. URL: <https://web.archive.org/web/20100605153427/http://www.reuters.com/article/idUSTRE64O3YU20100525> (date of access: 20.05.2024).
75. North Korea's Nuclear Threats. *The New York Times*. URL: https://web.archive.org/web/20130416011036/http://www.nytimes.com/interactive/2013/04/12/world/asia/north-korea-questions.html?_r=0 (date of access: 21.05.2024).
76. Global Poll. *BBC*. URL: https://web.archive.org/web/20150305012202/http://www.globescan.com/images/images/pressreleases/bbc2014_country_ratings/2014_country_rating_poll_bbc_globescan.pdf (date of access: 21.05.2024).
77. North Korean leader open to summit with South. *Yahoo News*. URL: <https://web.archive.org/web/20160305035158/http://news.yahoo.com/north-korean-leader-open-summit-south-073027307.html> (date of access: 22.05.2024).
78. Talmadge E., Klug F. Rival Koreas restart talks, pull back from brink for now. *Yahoo News*. URL: <https://web.archive.org/web/20160305114934/http://news.yahoo.com/korea-us-brace-n-korea-deadline-tension-mounts-051323500.html> (date of access: 21.05.2024).
79. Kim J. South Korea says North's nuclear capability 'speeding up', calls for action. *Reuters*. URL:

- <https://web.archive.org/web/20160927020337/http://www.reuters.com/article/us-northkorea-nuclear-idUSKCN11F02N> (date of access: 23.05.2024).
80. Sang-Hun C. North Korea to Send Olympic Athletes to South Korea, in Breakthrough 2018. *The New York Times*. URL: <https://www.nytimes.com/2018/01/08/world/asia/north-korea-south-olympics-border-talks.html> (date of access: 20.05.2024).
81. Neto V. Olympic Spirit: The story of Korea’s unified ice hockey team at the 2018 PyeongChang Winter Olympics. *Olympics.com*. URL: <https://olympics.com/en/news/olympic-spirit-the-story-of-korea-s-unified-ice-hockey-team-at-the-2018-pyeongch> (date of access: 20.05.2024).
82. Ji D. Delegation visit shows N. Korea can take “drastic” steps to improve relations: MOU - *North Korea News*. URL: <https://web.archive.org/web/20180328102708/https://www.nknews.org/2018/02/delegation-visit-shows-n-korea-can-take-drastic-steps-to-improve-relations-mo/> (date of access: 20.05.2024).
83. Kim C. North Korea's Kim Jong Un, wife, watch South Korean K-pop stars. U.S. URL: <https://web.archive.org/web/20180427202650/https://www.reuters.com/article/us-northkorea-missiles-southkorea-perfor/north-koreas-kim-jong-un-wife-watch-south-korean-k-pop-stars-perform-in-pyongyang-idUSKCN1H81A5> (date of access: 23.05.2024).
84. Seo Y., Levenson E., McKirdy E. Kim Jong Un ‘deeply moved’ by K-pop concert in Pyongyang. *CNN*. URL: <https://edition.cnn.com/2018/04/01/world/kim-jong-un-concert-kpop/index.html> (date of access: 19.04.2024).
85. Choe S.-H. Koreas Set Bold Goals: Peace by Year’s End and No Nuclear Arms. *The New York Times*. URL: <https://web.archive.org/web/20180427094734/https://www.nytimes.com/2018/04/27/world/asia/north-korea-south-kim-jong-un.html> (date of access: 23.05.2024).
86. North, South Korea meet for surprise second summit. *Syracuse*. URL: https://www.syracuse.com/politics/2018/05/north_south_korea_meet_for_surprise_second_summit.html (date of access: 22.05.2024).
87. Joint Statement of President Donald J. Trump of the United States of America and Chairman Kim Jong Un of the Democratic People’s Republic of Korea at the Singapore Summit. *The White House*. URL: <https://web.archive.org/web/20210120200840/https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/joint-statement-president-donald-j-trump-united-states-america-chairman-kim-jong-un-democratic-peoples-republic-korea-singapore-summit/> (date of access: 25.05.2024).
88. North & South Korea agree to some combined teams at Asian Games. *BBC Sport*. URL:

- <https://web.archive.org/web/20180719203349/https://www.bbc.com/sport/44517819>
(date of access: 20.05.2024).
89. South Korea approves rare screening of North Korea movies at film festival. *The Straits Times*. URL: <https://web.archive.org/web/20180710195003/https://www.straitstimes.com/asia/east-asia/south-korea-approves-rare-screening-of-north-korea-movies-at-film-festival> (date of access: 22.05.2024).
90. Ward A. North and South Korea just signed a major agreement. It may be bad news for Trump. *Vox*. URL: <https://www.vox.com/2018/9/19/17878428/north-south-korea-kim-moon-declaration> (date of access: 20.05.2024).
91. BBC News. South Korea's Moon Jae-in makes unprecedented mass games speech. *BBC*. URL: <https://www.bbc.com/news/world-asia-45578491> (date of access: 24.05.2024).
92. Yoon S. North and South Korea's New Military Agreement. *The Diplomat – Asia-Pacific Current Affairs Magazine*. URL: <https://thediplomat.com/2018/10/north-and-south-koreas-new-military-agreement/> (date of access: 19.05.2024).
93. Kim H. J. SKorea approves NKorea deals amid conservative opposition. *Herald-Whig*. URL: [https://web.archive.org/web/20181116081302/https://www.whig.com/article/20181023/AP/310239955#//](https://web.archive.org/web/20181116081302/https://www.whig.com/article/20181023/AP/310239955#/) (date of access: 21.05.2024).
94. BBC News. South Korean train crosses DMZ into North Korea. *BBC Home - Breaking News, World News, US News, Sports, Business, Innovation, Climate, Culture, Travel, Video & Audio*. URL: <https://www.bbc.com/news/world-asia-46395408> (date of access: 22.05.2024).
95. Knowles H. Trump's press secretary bruised after jostling with North Korea security over media, report says. *Washington Post*. URL: <https://www.washingtonpost.com/politics/2019/06/30/trumps-press-secretary-bruised-after-jostling-with-north-korea-security-over-media-report-says/> (date of access: 23.05.2024).
96. North Korea 'fires missiles off coast' and says talks with 'impudent' South are over | Ghostarchive. *Ghostarchive*. URL: <https://ghostarchive.org/archive/hBenz> (date of access: 25.05.2024).
97. Kim T.-H. Moon calls for 'peace economy' with N. Korea, slams Japan. *AP News*. URL: <https://apnews.com/general-news-f09bce1130ec432fada58c58dc6e1f74> (date of access: 23.05.2024).
98. Guardian. No fans, no media and no goals as Koreas play out World Cup qualifier in empty stadium. *The Guardian*. URL: <https://www.theguardian.com/football/2019/oct/16/north-south-korea-world-cup-qualifier> (date of access: 19.05.2024).
99. Defense White Paper Avoids Directly Referring to N. Korea as Enemy. *KBS WORLD*. URL:

- https://world.kbs.co.kr/service/news_view.htm?lang=e&Seq_Code=159313
(date of access: 16.05.2024).
100. Kim H.-J. North Korea Says It Is Cutting Communication Ties With the South Over Anti-Kim Leaflets. *Time*. URL: <https://web.archive.org/web/20200609051842/https://time.com/5850431/north-korea-cuts-communication-leaflets/> (date of access: 16.05.2024).
101. Smith J., Cha S. North Korea to sever hotlines with South Korea in first step to cut contact. *Reuters*. URL: <https://www.reuters.com/article/us-northkorea-southkorea/north-korea-says-it-will-sever-hotlines-with-south-korea-kcna-idUSKBN23F2UG/> (date of access: 21.05.2024).
102. Sang-Hun C. North Korea's Wrecking of Liaison Office a 'Death Knell' for Ties With the South (Published 2020). *The New York Times*. URL: <https://www.nytimes.com/2020/06/16/world/asia/north-korea-explosion-liaison-office.html> (date of access: 22.05.2024).
103. S Korea urges North not to send leaflets amid high tensions. *AP News*. URL: <https://apnews.com/article/ap-top-news-north-korea-international-news-asia-pacific-seoul-b0d2d82dbcbe823f49d4e4d8fa5e432a> (date of access: 23.05.2024).
104. Shin H. South Korea bans anti-North leaflets; defector says he won't stop. *Reuters*. URL: <https://www.reuters.com/article/us-northkorea-southkorea/south-korea-bans-anti-north-leaflets-defector-says-he-wont-stop-idUSKBN28O1OI/> (date of access: 25.05.2024).
105. Kwon J., Ehlinger M. North Korea reopens communication and military hotline with South. *CNN*. URL: <https://edition.cnn.com/2021/10/03/asia/north-korea-south-korea-intl/index.html> (date of access: 20.05.2024).
106. Inter-Korean Relations. *NCNK*. URL: <https://www.ncnk.org/resources/briefing-papers/all-briefing-papers/inter-korean-relations> (date of access: 23.05.2024).
107. Dotto C., Lendon B., Yeung J. North Korea's record year of missile testing is putting the world on edge. *CNN*. URL: <https://edition.cnn.com/2022/12/26/asia/north-korea-missile-testing-year-end-intl-hnk/index.html> (date of access: 24.05.2024).
108. Yoon warns of 'overwhelming' response to N. Korea's nuclear weapons use. *The Korea Times*. URL: https://www.koreatimes.co.kr/www/nation/2024/04/113_349985.html (date of access: 16.05.2024).
109. An Audacious Initiative. *Korea.net*: The official website of the Republic of Korea. URL: <https://www.korea.net/AboutKorea/Inter-Korean-Relations/An-Audacious-Initiative> (date of access: 22.05.2024).
110. Why North Korea Might Reject Yoon Suk-yeol's Audacious Initiative. *Council on Foreign Relations*. URL: <https://www.cfr.org/blog/why-north-korea-might-reject-yoon-suk-yeols-audacious-initiative> (date of access: 25.05.2024).

111. In Significant Policy Shift, President Yoon Highlights North Korea Human Rights Issues - Korea Economic Institute of America. *Korea Economic Institute of America*. URL: <https://keia.org/the-peninsula/in-significant-policy-shift-president-yoon-highlights-north-korea-human-rights-issues/> (date of access: 22.05.2024).
112. Mackenzie J. North Korea spy satellite: South partially suspends military deal after launch. *BBC Home - Breaking News, World News, US News, Sports, Business, Innovation, Climate, Culture, Travel, Video & Audio*. URL: <https://www.bbc.com/news/world-asia-67494007> (date of access: 20.05.2024).
113. On the brink: Why inter-Korean relations have reached a new low. *Brookings*. URL: <https://www.brookings.edu/articles/on-the-brink-why-inter-korean-relations-have-reached-a-new-low/> (date of access: 24.05.2024).
114. Slow O. North Korea's Kim Jong Un abandons unification goal with South. *BBC Home - Breaking News, World News, US News, Sports, Business, Innovation, Climate, Culture, Travel, Video & Audio*. URL: <https://www.bbc.com/news/world-asia-67990948> (date of access: 26.05.2024).
115. Бутирська Н. Україна та Республіка Корея: далекі географічно – близькі за духом. *Prism UA*. URL: <https://prismua.org/south-korea/> (дата звернення: 26.05.2024).
116. Політичні відносини. Посольство України в Республіці Корея. URL: <https://korea.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/399-politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-ta-korejeju> (дата звернення: 26.05.2024).
117. Федорів І., Чекригіна Я. TRADE AND ECONOMIC COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND THE REPUBLIC OF KOREA: CONDITION AND PROSPECTS. *КОНСЕНСУС*. 2023. No. 1. P. 154–162. URL: <https://doi.org/10.31110/consensus/2023-01/154-162> (date of access: 26.05.2024).
118. Samsung Electronics Ukraine. *LinkedIn*. URL: <https://www.linkedin.com/company/samsung-electronics-ukraine-company/> (date of access: 25.05.2024).
119. Корейська компанія Posco Daewoo інвестує у модернізацію української сільгосптехніки. *Куркуль*. URL: <https://kurkul.com/news/7173-koreyska-kompaniya-posco-daewoo-investuye-u-modernizatsiyu-ukrayinskoyi-silgosptehniki> (дата звернення: 25.05.2024).
120. Ложкін: у Національну інвестиційну раду увійшли керівники компаній рівня Fortune 500. *LB.ua*. URL: https://lb.ua/economics/2017/10/12/379098_lozhkin_natsionalniy.html (дата звернення: 26.05.2024).
121. Корейська Posco Daewoo купила зерновий термінал у Миколаєві. *LB.ua*. URL: https://lb.ua/economics/2019/02/13/419647_koreyskaya_posco_daewoo_kupila.htm (дата звернення: 26.05.2024).

122. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року "Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України": Указ Президента України №448/2021 від 26.08.2021 р. № 448. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017> (дата звернення: 26.05.2024).
123. Перша леді України відкрила конференцію «Азійське лідерство» у Республіці Корея. Президент України Володимир Зеленський - Офіційне інтернет-представництво. URL: <https://www.president.gov.ua/news/persha-ledi-ukrayini-vidkrila-konferenciyu-azijske-liderstvo-82949> (дата звернення: 25.05.2024).
124. Бутирська Н. Південна Корея хоче допомогти Україні збудувати «диво на Дніпрі». *Український Тиждень*. URL: <https://tyzhden.ua/pivdenna-koreia-khoche-dopomohy-ukraini-zbuduvaty-dyvo-na-dnipri/> (дата звернення: 26.05.2024).
125. Співпраця України та Республіки Корея дасть більше сили нашим народам і глобальним позиціям двох країн – Володимир Зеленський за результатами зустрічі з Юн Сок Йолем у Києві. Президент України Володимир Зеленський - Офіційне інтернет-представництво. URL: <https://www.president.gov.ua/news/spivpracya-ukrayini-ta-respubliki-koreya-dast-bilshe-sili-na-84349> (дата звернення: 27.05.2024).
126. Коваленко А. Перша розмова: що залишилося за лаштунками візиту президента Південної Кореї до України. *Апостроф*. URL: <https://apostrophe.ua/ua/article/politics/foreign-policy/2023-07-18/perviy-razgovor-hto-ostalos-za-skobkami-vizita-prezidenta-yujnoy-korei-v-ukrainu/53118> (дата звернення: 27.05.2024).
127. Бізнес-діалог “Відновлення України”. Торгово-Промислова Палата України. URL: <https://ucci.org.ua/events/foreign-business-mission/biznes-dialog-vidnovlennia-ukrayini> (дата звернення: 28.05.2024).
128. Overview - 2024 K-GEO Festa. 2024 *K-GEO Festa*. URL: https://kgeofesta.kr/fairContents.do?FAIRMENU_IDX=6122&hl=ENG (date of access: 27.05.2024).
129. Україна та РК. Посольство України в Республіці Корея. URL: <https://korea.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo> (дата звернення: 27.05.2024).
130. Ракета-носій "Дніпро" успішно вивела на орбіту 5 супутників. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/247730994> (дата звернення: 27.05.2024).
131. Україна – Республіка Корея: 25 років тісних та плідних взаємин. *МІА Вектор Ньюз*. URL: <https://www.vectornews.net/exclusive/21489-nadzvichayniy-povnovazhniy-posol-respubliki-koreya-v-ukrayin.html> (дата звернення: 26.05.2024).
132. 고동환. KT offers to rebuild telecommunication infrastructure in Ukraine. *The Korea Times*.

- URL: https://www.koreatimes.co.kr/www/tech/2024/05/129_359310.html (date of access: 27.05.2024).
133. Культурно-гуманітарне співробітництво між Україною та Республікою Корея. Посольство України в Республіці Корея. URL: <https://korea.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/402-kulyturno-gumanitarne-spivrobotnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-korejeju/kulturno-gumanitarne-spivrobotnictvo-mizh-ukrayinoyu-ta-respublikoyu-koreya> (дата звернення: 25.05.2024).
134. Республіка Корея: історія дива на річці Хан. Матеріали до навчального курсу за вибором учнів профільної загальноосвітньої школи (10–11 класи): посібник для учнів і вчителя / К. Баханов, С. Баханова, Ю. Білай, Р. Євтушенко, І. Костюк, С. Троян. За ред. К. Баханова. Рівне: Волинські обереги, 2024. 352 с.
135. Відбір кандидатів на отримання навчального гранту від уряду Республіки Корея GKS IRTS 2024 상세보기|ОголошенняПосольство Республіки Корея в Україні. *Посольство Республіки Корея в Україні-외교부*. URL: https://overseas.mofa.go.kr/ua-uk/brd/m_8608/view.do?seq=761774 (дата звернення: 25.05.2024).
136. Четвертий територіальний департамент. Міністерство закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/dvostoronnye-spivrobotnictvo/4-td> (дата звернення: 20.05.2024).
137. «Велокараван дружби Україна-Корея» прибув на Вінниччину. Національний олімпійський комітет України. URL: <https://noc-ukr.org/news/14980/> (дата звернення: 23.05.2024).
138. Культура та технології: Україна зацікавлена у перейманні досвіду Південної Кореї. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/kultura-ta-tekhnohii-ukraina-zatsikavlena-u-pereimanni-dosvidu-pivdennoi-korei> (дата звернення: 25.05.2024).
139. K-POP Concert for Helping War Victims. *Coution Live*. URL: https://coution.net/sub/ticket_view.php?idx=31 (date of access: 26.05.2024).

ДОДАТКИ

Додаток А

Характеристики	«Корейська хвиля 1.0»	«Корейська хвиля 2.0»	«Корейська хвиля 3.0»
Період	1997 р. - середина 2000-х	Середина 2000-х – початок 2010-х	Початок 2010-х і дотепер
Ознаки	Зародження «корейської хвилі»; зосередженість на візуальному контенті	Розповсюдження «корейської хвилі»; фокус на корейських виконавцях, гуртах	Розширення «корейської хвилі», урізноманітнення її елементів: онлайн-ігри, кухня, мода, косметика
Основний контент	Серіали	Кей-поп	Корейська культура
Контент	Серіали, фільми, музика	Популярна культура, мистецтво	Традиційна культура, мистецтво, популярна культура, спосіб життя
Регіон	Азія	Азія, деякі частини Європи, Центральна та Південна Америка, США	Всесвітня популярність
Основні медіа	Кабельне, супутникове телебачення, Інтернет	Стрімінгові платформи (Youtube), соцмережі (Facebook, Twitter, Instagram)	Усі типи медіа, включаючи ОТТ (Netflix)

Таблиця 1. Розвиток «корейської хвилі» за періодами

S (сильні сторони)

1.	Сильний військовий союз
2.	Висока популярність «халлю» серед молоді
3.	Тривалий постійний культурний обмін

W (слабкі сторони)

1.	Невирішені історичні суперечки
2.	Негативне ставлення до «халлю» серед чиновників
3.	Політичні відносини досі залишаються досить напруженими

O (можливості)

1.	Зміцнення та розширення військового альянсу
2.	Розвиток двосторонньої торгівлі
3.	Зустрічі на високому рівні з метою налагодження відносин

T (загрози)

1.	Вплив історичних конфліктів на військову співпрацю
2.	Торговельні суперечки
3.	Тиск з боку США та Китаю

Таблиця 2. SWOT-аналіз «розумної сили» у відносинах Південної Кореї і Японії

5W2H	Криза у відносинах Республіки Корея та КНР
What?	<ul style="list-style-type: none"> • Рішення Південної Кореї розгорнути американську систему протиракетної оборони THAAD, яку Китай сприймає як загрозу своїй стратегічній безпеці. • Економічні санкції Китаю проти південнокорейського бізнесу, включно із заборонами на південнокорейську культурну продукцію, скороченням китайського туризму до Південної Кореї та обмеженнями на південнокорейський імпорт. • Проблеми, що виникають через сприйняття культури та історичні образи, включаючи суперечки щодо культурної спадщини та націоналістичні настрої. • Дипломатичні протести і зниження дипломатичної взаємодії, що впливають на двосторонні відносини і регіональну стабільність.
Where?	<p>Розгортання системи THAAD у південнокорейському місті Сонджу, що за 215 кілометрів на південний схід від Сеула; Сеул і Пекін — міста, де приймаються дипломатичні рішення і економічні заходи; Вплив на глобальні ланцюги поставок і динаміку торгівлі, АСЕАН, СОТ.</p>
When?	<p>2016 рік: Оголошення і подальше розгортання системи THAAD в Південній Кореї.</p> <p>2017 рік: Пік економічних санкцій Китаю, включаючи бойкот південнокорейських товарів і послуг.</p> <p>2018-2024 роки: Періодичні коливання напруженості з короткочасним поліпшенням відносин, за яким слідує посилення суперечок з різних питань, таких як торгівля і культурні розбіжності.</p>
Who?	РК, КНР, США, КНДР
Why?	<p>Рішення Південної Кореї про розгортання системи THAAD було зумовлене насамперед ескалацією загрози з боку ракетної та ядерної програм Північної Кореї. Південна Корея розглядала THAAD як необхідний оборонний захід для захисту від потенційних ракетних атак з боку Північної Кореї.</p> <p>Китай сприймає розгортання THAAD у Південній Кореї як загрозу власній національній безпеці і стверджує, що потужна радіолокаційна система THAAD потенційно може бути використана для моніторингу військової діяльності Китаю.</p>

	<p>Китай стурбований тим, що розгортання ТНААД порушує регіональний баланс сил, надаючи США і їхнім союзникам стратегічну перевагу в регіоні.</p>
How?	<ul style="list-style-type: none"> • Дипломатичні заходи: офіційні протести, відкликання послів, публічні заяви із засудженням дій іншої країни. • Економічні заходи: мита, торговельні обмеження та неофіційні бойкоти товарів і послуг. Наприклад, обмеження Китаєм експорту корейської культури та зменшення кількості китайських туристів, які відвідують Південну Корею. • ЗМІ та громадська думка: державні та незалежні ЗМІ в обох країнах підживлюють націоналістичні настрої та громадське обурення, висвітлюючи кризу. • Культурна протидія: обмеження культурних обмінів, наприклад, заборона популярних корейських драм і К-поп-виконавців у Китаї.
How many? How much?	<p>Економічний вплив:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Значне падіння кількості китайських туристів, які відвідують Південну Корею, що вплинуло на готельний та торговельний сектори. • Перебої в торговельних потоках, що призвело до фінансових втрат для таких компаній, як Lotte, Hyundai та Samsung. Південнокорейський експорт до Китаю зіткнувся з нетарифними бар'єрами та більш жорстким регулюванням. • Зменшення китайських інвестицій у Південну Корею та потенційний вихід південнокорейських компаній з Китаю. <p>Дипломатичний вплив:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Посилення дипломатичних суперечностей, які потребують значних зусиль для їх подолання шляхом переговорів та заходів зі зміцнення довіри. • Вплив на динаміку регіональної безпеки, що потенційно може вплинути на інших регіональних гравців та альянси. <p>Соціальний вплив:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Посилення націоналістичних настроїв серед широкої громадськості в обох країнах, що призводить до протестів і кампаній у соціальних мережах, спрямованих одна проти одної. • Зменшення культурних обмінів та співпраці, що негативно впливає на розвиток «м'якої сили» та взаєморозуміння між двома країнами.

Таблиця 3. Комплекс питань «5W2H»

Сценарій	Найкращий	Найгірший	Найімовірніший
Опис	Дипломатичний успіх і всеосяжна мирна угода	Повномасштабний військовий конфлікт	Контрольована ескалація та стримування конфлікту
Основні події	<ul style="list-style-type: none"> • Дипломатичні зусилля призведуть до значної деескалації напруженості та створення нової основи для миру і стабільності на Корейському півострові. • Серія дипломатичних зустрічей на високому рівні між Північною Кореєю, Південною Кореєю, США, Китаєм та іншими зацікавленими сторонами призводить до проведення історичного мирного саміту. • Досягнуто ключових домовленостей щодо денуклеаризації, економічної співпраці та гарантій безпеки. • Обидві Кореї впроваджують заходи з розбудови довіри, такі як 	<ul style="list-style-type: none"> • Північна Корея посилює ракетні випробування та агресивну військову політику, включаючи кібератаки та артилерійські обстріли. • Південна Корея та США підвищують бойову готовність та збільшують кількість спільних навчань. • Переговори зірвано, обидві сторони вдаються до ворожої риторики та військових дій на межі війни. • Китай і США втягуються в конфлікт, що призводить до подальшої ескалації напруженості. 	<ul style="list-style-type: none"> • Напруженість зростає, але контролюється за допомогою контролю над військовими діями та відновленням дипломатичних зусиль, що дозволяє уникнути повномасштабної війни. • Північна Корея продовжує ракетні випробування та кібератаки, але уникає прямої військової конфронтації. • США, Китай та інші регіональні держави докладають активних дипломатичних зусиль, щоб запобігти подальшій ескалації. • Досягаються тимчасові домовленості щодо деескалації

	<p>скорочення військових навчань, створення демільтаризованих зон та збільшення економічних та культурних обмінів.</p>		<p>безпосередньої напруженості та налагодження каналів комунікації.</p>
--	--	--	---

Таблиця 4. Сценарії розвитку подій на Корейському півострові